

**ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΙΑΣ, ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

**DEPARTMENT OF ARCHIVAL, LIBRARY AND INFORMATION STUDIES
SCHOOL OF MANAGEMENT, ECONOMICS AND SOCIAL SCIENCES**

Πτυχιακή Εργασία

**Πολιτικές και υπηρεσίες για ΑμεΑ στις ελληνικές βιβλιοθήκες:
έρευνα σε ΑμεΑ**

Elis Stoeva (AM: 59914025)

Φωτεινή Αγουρόγιαννη (AM: 59914018)

Επιβλέπων καθηγητής: Αλέξανδρος Κουλούρης

Αθήνα, Ιούλιος 2021

Επιτροπή Εξέτασης

1. Ονοματεπώνυμο

2. Ονοματεπώνυμο

3. Ονοματεπώνυμο

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ/ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η κάτωθι υπογεγραμμένη Φωτεινή Αγουρόγιαννη του Αναστάσιου με αριθμό μητρώου 59914018 φοιτήτρια του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής της Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών του Τμήματος Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης, δηλώνω υπεύθυνα ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της πτυχιακής/διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Η Δηλούσα

*«Θα πρέπει να ξέρουμε όλοι ότι η διαφορετικότητα
κεντάει ένα πλούσιο χαλί, και
πρέπει να καταλάβουμε πως όλοι οι κόμποι του χαλιού
έχουν ισότιμη αξία, ανεξάρτητα
από το χρώμα τους.»*

Maya Angelou, 1928-2014, Αφροαμερικανίδα ποιήτρια.

Ευχαριστίες – Αφιερώσεις

Η παρούσα πτυχιακή εργασία με θέμα «Πολιτικές και υπηρεσίες για ΑμεΑ στις ελληνικές βιβλιοθήκες: «έρευνα σε ΑμεΑ», πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της πτυχιακής εργασίας του τμήματος Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής το έτος 2020.

Νιώθουμε την ανάγκη να εκφράσουμε τις ειλικρινείς και θερμές ευχαριστίες μας, σε όσους συνέβαλλαν στην ολοκλήρωση αυτής της πτυχιακής εργασίας.

Πρώτα απ' όλους θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον επιβλέποντα καθηγητή, της πτυχιακής μας εργασίας, τον κύριο Αλέξανδρο Κουλούρη, για τη συνεχή καθοδήγηση, τη συμπαράσταση και την ενθάρρυνση που μας παρείχε όλο αυτό το χρονικό διάστημα της έρευνας και της συγγραφής της πτυχιακής εργασίας.

Επίσης, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλους τους ανθρώπους που δέχτηκαν να συμμετάσχουν στο ερευνητικό κομμάτι της εργασίας μας, αλλά και όσους μας βοήθησαν για να έρθουμε σε επαφή με τους συγκεκριμένους ανθρώπους.

Τέλος, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τις οικογένειές μας για τη βοήθεια, την ψυχολογική στήριξη, την κατανόηση και την εμπιστοσύνη που μας έδειξαν στα φοιτητικά μας χρόνια.

Ημερομηνία 05/07/2021

Συγγραφείς Elis Stoeva & Φωτεινή Αγουρόγιαννη

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη διερεύνησε τις αντιλήψεις, τις αξιολογήσεις και την ικανοποίηση ατόμων με προβλήματα ακοής και όρασης σχετικά με την πρόσβαση και τις υπηρεσίες που παρέχουν οι ελληνικές βιβλιοθήκες. Επιπλέον, αναζητήθηκαν οι προτάσεις τους για τη βελτίωση της υποστήριξης που λαμβάνουν από τις ελληνικές βιβλιοθήκες στο πλαίσιο της πληροφόρησης, της εκπαίδευσης και της εν γένει καλλιέργειάς τους. Προς αυτό τον σκοπό, χρησιμοποιήθηκε μια μικτή ποσοτική και ποιοτική μεθοδολογία, όπου 30 άτομα με προβλήματα όρασης και 31 άτομα με προβλήματα ακοής συμπλήρωσαν σχετικό ερωτηματολόγιο, το οποίο σχεδιάστηκε μετά από μελέτη της επιστημονικής βιβλιογραφίας ειδικά για την απάντηση των στόχων της μελέτης. Παράλληλα, λήφθηκαν σύντομες συνεντεύξεις από δύο άτομα που αντιμετωπίζουν προβλήματα όρασης. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι συμμετέχοντες ανέφεραν προβλήματα στην προσβασιμότητα καθώς και μειωμένη επισκεψιμότητα στις ελληνικές βιβλιοθήκες. Επίσης ανέφεραν σημαντικές ελλείψεις στις υπηρεσίες, τις υποστηρικτικές τεχνολογίες και τις υλικοτεχνικές υποδομές που παρέχονται στις βιβλιοθήκες για τα ΑμεΑ, ενώ παρείχαν προτάσεις σχετικά με τις επιπλέον υπηρεσίες που θα ήθελαν να υπάρχουν στις ελληνικές βιβλιοθήκες προκειμένου να βελτιωθεί η προσβασιμότητα, να αυξηθεί η επισκεψιμότητα και να αναβαθμιστεί η ποιότητα της εξυπηρέτησής τους στις βιβλιοθήκες. Η μελέτη προστίθεται στις έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί σχετικά με την ικανοποίηση των ΑμεΑ από τις υπηρεσίες των ελληνικών βιβλιοθηκών, και σχολιάζει τα ευρήματα σε σχέση με προηγούμενες έρευνες, οι οποίες είναι περιορισμένες στην Ελλάδα. Παράλληλα, αναφέρονται οι περιορισμοί της μελέτης ενώ δίνονται προτάσεις για μελλοντική έρευνα.

Λέξεις Κλειδιά: ΑμεΑ, βιβλιοθήκες, ικανοποίηση, προσβασιμότητα, προτάσεις

Summary

The present study investigated the perceptions, evaluations and satisfaction of people with hearing and visual impairments regarding the accessibility and the services provided by Greek libraries. In addition, their suggestions were sought in order to improve the support they receive from Greek libraries in the context of their improved education and personal development. For this purpose, a mixed methods quantitative and qualitative methodology was used, where 30 visually impaired and 31 hearing impaired individuals completed a questionnaire, that was designed after consulting the relevant scientific literature, specifically to answer the objectives of the study. additionally, short interviews were conducted with two individuals with visual impairments. The results showed that participants reported problems with accessibility as well as reduced attendance to Greek libraries. Participants also mentioned that there exist significant difficulties with the services, with the availability of assistive technologies and with the infrastructure provided in Greek libraries for individuals with disabilities. Furthermore, participants provided suggestions on the additional services that they would like to have in Greek libraries in order for their accessibility to improve, their attendance to increase and the quality of services provided by the libraries to be upgraded. The study adds to the knowledge on the state of the accessibility and attendance, as well as the evaluations and satisfaction, of individuals with disabilities, regarding Greek libraries, and comments on the findings in relation to previous limited research that has been conducted in Greece. Finally, the limitations of the study are discussed and suggestions are provided for future research.

Keywords: People with disabilities, Greek libraries, satisfaction, accessibility, suggestions

Πίνακας περιεχομένων

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ	2
ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ/ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	3
«ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΞΕΡΟΥΜΕ ΟΛΟΙ ΟΤΙ Η ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΕΝΤΑΕΙ ΕΝΑ ΠΛΟΥΣΙΟ ΧΑΛΙ, ΚΑΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΤΑΛΑΒΟΥΜΕ ΠΩΣ ΟΛΟΙ ΟΙ ΚΟΜΠΟΙ ΤΟΥ ΧΑΛΙΟΥ ΕΧΟΥΝ ΙΣΟΤΙΜΗ ΑΞΙΑ, ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΧΡΩΜΑ ΤΟΥΣ.» ΜΑΥΑ ΑΝΓΕΛΟΥ, 1928-2014, ΑΦΡΟΑΜΕΡΙΚΑΝΙΔΑ ΠΟΙΗΤΡΙΑ.	4
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ – ΑΦΙΕΡΩΣΕΙΣ	5
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	6
SUMMARY	7
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	8
ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	12
1.1 ΠΛΑΙΣΙΟ, ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	13
1.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	13
1.3 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ	14
1.4 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	14
1.5 ΟΡΙΣΜΟΙ	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ – ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ	19
2.1 ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	19
2.2 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	19
2.3 ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ	22
2.4 ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	23
2.5 ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ – ΕΡΕΥΝΕΣ	30
2.6 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	32
3.1 ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ	32
3.2 ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ & ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	32
3.3 ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΕΡΓΑΛΕΙΟΥ	33
3.4 ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΕΥΡΗΜΑΤΑ	38

4.1	ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΥΦΛΩΝ	38
4.2	ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΚΩΦΩΝ	52
4.3	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΥΟ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ.....	64
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ.....		67
5.1	ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ	67
5.2	ΣΥΖΗΤΗΣΗ / ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	72
5.3	ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ / ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	74
5.4	ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΈΡΕΥΝΑ	76
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ.....		78
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – ΤΙΤΛΟΣ.....		82
«ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΞΕΡΟΥΜΕ ΟΛΟΙ ΟΤΙ Η ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΕΝΤΑΕΙ ΕΝΑ ΠΛΟΥΣΙΟ ΧΑΛΙ, ΚΑΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΤΑΛΑΒΟΥΜΕ ΠΩΣ ΟΛΟΙ ΟΙ ΚΟΜΠΟΙ ΤΟΥ ΧΑΛΙΟΥ ΕΧΟΥΝ ΙΣΟΤΙΜΗ ΑΞΙΑ, ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΧΡΩΜΑ ΤΟΥΣ.» ΜΑΥΑ ΑΝΓΕΛΟΥ, 1928-2014, ΑΦΡΟΑΜΕΡΙΚΑΝΙΔΑ ΠΟΙΗΤΡΙΑ.		94

Πίνακας Σχημάτων

Εικόνα 1. Φωτογραφία από Elis Stoenava.....	17
Εικόνα 2. Ελληνική αφαβητος στη Νοηματική Γλώσσα.....	18
Εικόνα 3. Φύλο ερωτηθέντων ατόμων.....	38
Εικόνα 4. Ηλικία ερωτηθέντων.....	39
Εικόνα 5. Μορφές τύφλωσης ερωτηθέντων ατόμων.....	39
Εικόνα 6. Επίπεδο γνώσεων ερωτηθέντων ατόμων.....	40
Εικόνα 7. Επισκεψιμότητα ερωτηθέντων στις βιβλιοθήκες.....	40
Εικόνα 8. Συχνότητα επισκεψιμότητας στην βιβλιοθήκη.....	41
Εικόνα 9. Λόγοι μη επισκεψιμότητας στην βιβλιοθήκη.....	42
Εικόνα 10. Ποσοστό παροχής υπηρεσιών για ΑμεΑ από τις βιβλιοθήκες.....	43
Εικόνα 11. Είση παρεχόμενων υπηρεσιών.....	44
Εικόνα 12. Ποσοστό εξειδικευμένων βιβλιοθηκονόμων.....	45
Εικόνα 13. Ποσοστό ατόμων που γνωρίζουν για σεμινάρια επιμόρφωσης βιβλιοθηκονόμων.....	45
Εικόνα 14. Λόγοι που οι βιβλιοθηκονόμοι δεν αποκτούν επιπρόσθετη εκπαίδευση.....	46
Εικόνα 15. Παροχή κατάλληλων υποδομών στις βιβλιοθήκες.....	47
Εικόνα 16. Αξιολόγηση παρεχόμενων υποδοχών.....	47
Εικόνα 17. Κατάλληλη σήμανση στην βιβλιοθήκη για ΑμεΑ.....	48
Εικόνα 18. Αξιολόγηση υπάρχουσας σήμανσης.....	48
Εικόνα 19. Πρόσβαση στον εξοπλισμό της βιβλιοθήκης.....	49
Εικόνα 20 Αξιολόγηση πρόσβασης σε εξοπλισμό της βιβλιοθήκης.....	49
Εικόνα 21. Ποσοστό ερωτηθέντων που έχουν επισκεφτεί βιβλιοθήκη του εξωτερικού.....	50
Εικόνα 22. Παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών σε βιβλιοθήκες του εξωτερικού.....	50
Εικόνα 23. Αξιολόγηση παρεχόμενων υπηρεσιών σε βιβλιοθήκες του εξωτερικού.....	51
Εικόνα 24. Ηλικία ερωτηθέντων.....	52
Εικόνα 25. Ηλικία ερωτηθέντων ατόμων.....	52
Εικόνα 26. Μορφές κώφωσης ερωτηθέντων.....	53
Εικόνα 27. Επίπεδο γνώσεων ερωτηθέντων ατόμων.....	53
Εικόνα 28. Επισκεψιμότητα ερωτηθέντων στις βιβλιοθήκες.....	54
Εικόνα 29. Συχνότητα επισκεψιμότητας στη βιβλιοθήκη.....	55
Εικόνα 30. Λόγοι μη επισκεψιμότητας στη βιβλιοθήκη.....	56
Εικόνα 31. Ποσοστό ύπρξης δυσκολιών στη βιβλιοθήκη.....	57
Εικόνα 32. Ποσοστό ατόμων που δεν επισκέπτονται τη βιβλιοθήκη λόγω προβλημάτων επικοινωνίας.....	58

Εικόνα 33. Ποσοστό παρεχόμενων υπηρεσιών νοηματικής γλώσσας	58
Εικόνα 34. Λόγοι μη ύπαρξης κατάλληλων υπηρεσιών για κωφά άτομα.....	59
Εικόνα 35. Ποσοστό εξειδικευμένων βιβλιοθηκονόμων.....	60
Εικόνα 36. Ποσοστό ατόμων που γνωρίζουν για σεμινάρια επιμόρφωσης βιβλιοθηκονόμων	60
Εικόνα 37. Λόγοι που οι βιβλιοθηκονόμοι δεν αποκτούν επιπρόσθετη εκπαίδευση	61
Εικόνα 38. Ποσοστό παρεχόμενων υπηρεσιών για κωφά άτομα.....	62
Εικόνα 39. Αξιολόγηση παρεχόμενων υπηρεσιών.....	62
Εικόνα 40. Ποσοστό ερωτηθέντων που έχουν επισκεφθεί βιβλιοθήκες του εξωτερικού	63
Εικόνα 41. Παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών σε βιβλιοθήκες του εξωτερικού.....	63
Εικόνα 42. Αξιολόγηση παρεχόμενων υπηρεσιών σε βιβλιοθήκες του εξωτερικού.....	64
Εικόνα 43. Χώρος Βιβλιοθήκης	72

Εισαγωγή

Γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι η υπάρχουσα κατάσταση και οι αντιλήψεις που πλαισιώνουν τα άτομα με αναπηρία είναι αδήριτη ανάγκη να μετασχηματισθούν, προκειμένου η ελληνική κοινωνία να γίνει ένα κράτος των ίσων ευκαιριών στην εκπαίδευση και της προσβασιμότητας των πολιτών της ανεξάρτητα από τις ιδιαιτερότητες που αυτοί έχουν.

Αναλυτικότερα, ο βασικός και κυρίαρχος στόχος του παρόντος επιστημονικού πονήματος είναι η παρουσίαση και ο έλεγχος της διαδικασίας με την οποία εκπληρώνεται η παροχή βιβλιοθηκονομικών υπηρεσιών σε Άτομα με Αναπηρίες (ΑμεΑ) στην Ελλάδα. Απαραίτητο συμπλήρωμα της συγκεκριμένης ερευνητικής προσπάθειας είναι προφανώς η εμπειριστατωμένη εξέταση της επαγγελματικής επιμόρφωσης του προσωπικού των βιβλιοθηκών όσον αφορά την εξυπηρέτηση των ΑμεΑ. Μόνο μέσα από την κριτική προσέγγιση του θέματος, θα είμαστε σε θέση, ως επαγγελματίες της πληροφόρησης, να καταφέρουμε να εντάξουμε ομαλά τα ΑμεΑ στο όραμα της δημιουργίας Βιβλιοθηκών, ανοιχτών στο ευρύ κοινό. Γιατί ο καθένας από εμάς, ως μελλοντικός βιβλιοθηκονόμος θα είναι σε θέση να κινητοποιήσει, με δική του πρωτοβουλία, κάποιες διαδικασίες που θα διευκολύνουν την πρόσβαση και των ΑμεΑ στην εκπαιδευτική εμπειρία. Ο μόνος τρόπος να γίνει αυτό, όμως, είναι, μέσω της ανάδειξης των υπαρχόντων δυσλειτουργιών και των πιθανών σεναρίων επίλυσης τους, με βάση και τα διεθνή πρότυπα.

Προχωρώντας στην σχηματική παρουσίαση και σκιαγράφηση των κεφαλαίων της παρούσας εργασίας, στο πρώτο κεφάλαιο θα παρουσιαστεί μέσω της βιβλιογραφικής έρευνας ένας σαφής ορισμός των βασικότερων εννοιών, όπως είναι ο «τυφλός», ο «κωφός» και η «δημόσια βιβλιοθήκη».

Εν συνεχεία, θα αναλυθεί το περιεχόμενο των κυριότερων νομοθετικών κειμένων της διεθνούς και της εσωτερικής νομοθεσίας, με σκοπό να αναζητηθούν τα θεμέλια της προστασίας των ΑμεΑ.

Παράλληλα, θα αναζητηθούν οι βασικότερες πρωτοβουλίες ξένων βιβλιοθηκών, που κατόρθωσαν να εντάξουν ομαλά τα ΑμεΑ στις υπηρεσίες τους και να διευκολύνουν την πρόσβασή τους.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται ανάλυση της μεθοδολογίας που χρησιμοποιήθηκε.

Στο τέταρτο κεφάλαιο εξετάζονται τα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν από το ερωτηματολόγιο και τέλος στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται μια ανακεφαλαίωση των παραπάνω.

1.1 Πλαίσιο, σκοπός και στόχοι της πτυχιακής εργασίας

Σκοπός της παρούσας πτυχιακής είναι να αναδειχθούν και να εξεταστούν οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα κωφά και τα τυφλά άτομα στις Ελληνικές βιβλιοθήκες, να γίνει γνωστό ποιες είναι οι παρεχόμενες υπηρεσίες προς αυτούς και ποιες όχι και αν υπάρχουν κατάλληλα εξειδικευμένοι βιβλιοθηκονόμοι για την καλύτερη εξυπηρέτηση τους. Αφού εξεταστούν όλα τα δεδομένα να γίνει πιο εύκολη η πρόσβαση τους σε αυτές, με περισσότερες υπηρεσίες προς αυτούς και εξειδικευμένους βιβλιοθηκονόμους που θα τους βοηθούν κατάλληλα σε ότι χρειάζονται. Επομένως, στόχος είναι να δημιουργηθεί ένα περιβάλλον στις βιβλιοθήκες που θα προσελκύει τα ΑμεΑ άτομα να την επισκέπτονται πιο συχνά χωρίς να σκέφτονται τυχόν δυσκολίες που μπορεί να συναντήσουν. Αυτό θα πραγματοποιηθεί με την βοήθεια των ερωτηματολογίων και της συνέντευξής, ώστε να γνωστοποιηθεί σε εμάς τι είναι αυτό που τους εμποδίζει να επισκεφθούν τις βιβλιοθήκες και να εξεταστούν οι προτάσεις που θα κάνουν για επιπλέον υπηρεσίες που θα βοηθάνε στην περιήγηση και στην πρόσβαση στα βιβλία που αναζητούν.

1.2 Μεθοδολογία

Πραγματοποιήθηκε βιβλιογραφική επισκόπηση, της ξενόγλωσσης βιβλιογραφίας στο θέμα των ΑμεΑ και βιβλιοθήκες, στην κατάρτιση των βιβλιοθηκονόμων και στη νομοθεσία για τους ΑμεΑ και συγκεκριμένα για τους κωφούς και τους τυφλούς. Σε διεθνές επίπεδο έχουν πραγματοποιηθεί σημαντικά βήματα που πρέπει να καταγραφούν, ώστε κατόπιν να συγκριθούν με την ελληνική πραγματικότητα. Εν συνεχεία, πραγματοποιείται ποσοτική έρευνα μέσω ερωτηματολογίων και ποιοτική έρευνα μέσω δομημένων συνεντεύξεων. Οι συνεντεύξεις και τα ερωτηματολόγια έχουν προσαρμοστεί ειδικά για να απαντηθούν από τυφλούς και κωφούς. Πρώτα πραγματοποιήθηκαν οι συνεντεύξεις από τις οποίες δόθηκαν οι κατάλληλες συμβουλές από τους συνεντευξιαζόμενους για την δημιουργία των ερωτηματολογίων.

1.3 Ερευνητική Μέθοδος

Σύμφωνα με τον Hammersley (1993), οι ποσοτικές επιλογές έρευνας είναι προκαθορισμένες και εμπλέκεται ένας μεγάλος αριθμός ερωτηθέντων. Η ποιοτική έρευνα είναι η συλλογή, η ανάλυση και η ερμηνεία των δεδομένων παρατηρώντας τι κάνουν οι άνθρωποι. Αν και, η ποσοτική έρευνα αναφέρεται σε μέτρα των πραγμάτων, η ποιοτική έρευνα αναφέρεται στις έννοιες, τους ορισμούς, τα χαρακτηριστικά, τα σύμβολα, καθώς και τις περιγραφές των πραγμάτων (Hammersley, M. (Ed.). (1993). Social research: philosophy, politics and practice. Sage.)

1.4 Περιορισμοί

Οι περιορισμοί στην παρούσα εργασία που λόγω αυτών δυσκολευτήκαμε αρκετά είναι η ομάδα ατόμων που επιλέχτηκε για την έρευνα. Τα άτομα στα οποία μοιράστηκαν τα ερωτηματολόγια και έγινε συνέντευξη είναι ΑμεΑ κωφά ή τυφλά που ήταν δύσκολο και να τα προσεγγίσουμε, αλλά και να επικοινωνήσουμε μαζί τους χωρίς την βοήθεια κάποιου εξειδικευμένου ατόμου. Επιπλέον, ήταν και περιορισμένος ο αριθμός συμμετεχόντων λόγω της συγκεκριμένης ομάδας που επιλέχτηκε να γίνει η έρευνα. Γεγονός που δυσκόλεψε την εργασία γιατί χρειαζόντουσαν αρκετές απαντήσεις ώστε να υπάρχει εγκυρότητα στα αποτελέσματα της έρευνας. Τέλος, λόγω του covid-19 δεν υπήρχε δυνατότητα δια ζώσης συνεντεύξεων με αποτέλεσμα να μην υπάρχει προθυμία συμμετοχής. Αρχικός στόχος ήταν και τα ερωτηματολόγια για τα τυφλά άτομα να μοιραστούν σε συγκεκριμένα κέντρα, εκτυπωμένα σε ειδικό χαρτί με τη μορφή braille. Όμως, λόγω των συνθηκών (covid-19) και βάσει των εντολών της κυβέρνησης, όλα τα κέντρα είχαν κλείσει με αποτέλεσμα, τα ερωτηματολόγια να σταλούν ηλεκτρονικά.

1.5 Ορισμοί

Αρχικά, κρίνεται επιβεβλημένο να αποσαφηνιστούν οι βασικοί όροι που θα αξιοποιηθούν στο πλαίσιο της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας.

Η **απόφαση 93/136/ΕΟΚ** του Συμβουλίου των Υπουργών της Ευρωπαϊκής Ένωσης όρισε τα ΑμεΑ ως εκείνα άτομα που παρουσιάζουν «*σοβαρές ανεπάρκειες, ανικανότητες ή μειονεξίες που οφείλονται σε σωματικές βλάβες, συμπεριλαμβανομένων των βλαβών των αισθήσεων, ή σε διανοητικές ή ψυχικές βλάβες, οι οποίες περιορίζουν ή αποκλείουν την εκτέλεση δραστηριότητας ή λειτουργίας, η οποία θεωρείται κανονική για έναν άνθρωπο*» (Φράγκος,

2008). Εδώ παρουσιάζεται μία ευρωπαϊκή προσπάθεια ορισμού των ΑμεΑ, η οποία φαίνεται ότι συμπεριλαμβάνει το σύνολο των αναπηριών που μπορεί να παρουσιάζουν οι άνθρωποι. Με τον τρόπο αυτό, συμπεριλαμβάνονται όλα τα ΑμεΑ, χωρίς να περιθωριοποιείται καμία αναπηρία.

Ταυτόχρονα, ο νόμος 2817/2000 όρισε ότι ως ΑμεΑ λογίζονται «οι άνθρωποι, οι οποίοι παρουσιάζουν δυσκολία μάθησης και πάσχουν τόσο από σωματικές, όσο και από διανοητικές ασθένειες. Πιο συγκεκριμένα, ΑμεΑ θεωρούνται: α) όσοι πάσχουν από νοητική ανεπάρκεια, β) όσοι αντιμετωπίζουν προβλήματα όρασης, γ) όσοι έχουν σοβαρά προβλήματα ακοής, δ) όσοι έχουν προβλήματα λόγου ή ομιλίας, ε) όσοι πάσχουν από νευρολογικές ή ορθοπεδικές διαταραχές, στ) όσοι έχουν προβλήματα υγείας, ζ) όσοι αντιμετωπίζουν μαθησιακές δυσκολίες (όπως πχ δυσλεξία), η) άτομα νηπιακής ηλικίας που παρουσιάζουν διαταραγμένη προσωπικότητα και θ) όσοι είναι οι επιληπτικοί.» (ΦΕΚ Α' 78, 1997). Στον αντίποδα των διεθνών δεδομένων και των πρακτικών που ακολουθούνται στο εξωτερικό, δυστυχώς είναι γεγονός ότι η Ελλάδα άργησε σημαντικά και με καταστροφικές συνέπειες για τα ΑμεΑ, να αναγνωρίσει και να δώσει την απαιτούμενη και απαραίτητη προσοχή για την αντιμετώπιση των ιδιαίτερων αιτημάτων των ΑμεΑ (Φράγκος, 2008). Επομένως, τα ζητήματα που απασχολούσαν τα ΑμεΑ άργησαν θεαματικά να επιλυθούν και οι καταστροφικές συνέπειες της ολιγωρίας αυτής αναδεικνύονται και στην κουλτούρα των ελληνικών Δημόσιων υπηρεσιών, μεταξύ των οποίων είναι και οι βιβλιοθήκες, όπου το σύστημα δεν είναι πρόσφορο προς χρήση για κάθε άτομο, που επιθυμεί να αξιοποιήσει τις υπηρεσίες τους.

Προχωρώντας σε σαφέστερους ορισμούς των βασικών εννοιών γύρω από τα ΑμεΑ, μπορεί να ξεκινήσει κανείς με τον όρο «**τυφλός**». Ο όρος αυτός φαίνεται να συνίσταται σε δύο βασικά σκέλη. Πρώτον, από τη μία πλευρά, αφορά την «*κεντρική οπτική οξύτητα*» και από την άλλη την «*όραση πεδίου*». Επομένως, μπορούμε να ορίσουμε, ως τυφλό το άτομο εκείνο, στο οποίο εντοπίζεται παρά την χρήση των διορθωτικών φακών, «*κεντρική οπτική οξύτητα*», που βρίσκεται κάτω από τα 20 στα 200, στο μάτι εκείνο που θεωρείται το καλύτερο. Απεναντίας, τα άτομα εκείνα, στα οποία η οπτική οξύτητα, όταν μεσολαβεί η διόρθωση, υπολογίζεται (στο καλύτερο μάτι) από 20 στα 70 με 20 στα 200, μπορεί κανείς να τα χαρακτηρίσει ως «*μερικώς βλέποντα*». Παράλληλα, σύμφωνα με τα ιατρικά δεδομένα του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (από εδώ και πέρα ΠΟΥ) ως τυφλό μπορεί να θεωρηθεί κατά άλλο κριτήριο, το άτομο εκείνο του οποίου η περιφερική όραση δεν ξεπερνά τις δέκα μοίρες κεντρικά (WHO,1996).

Τα αίτια στα οποία μπορεί να αποδοθεί η τύφλωση μπορούν να αναζητηθούν σε ποικίλους ενοχοποιητικούς παράγοντες και είναι δυνατόν να διαφοροποιούνται με βάση το ηλικιακό

στάδιο κατά το οποίο κάνει την εμφάνιση της η τύφλωση αλλά και με βάση το κοινωνικό και το οικονομικό επίπεδο της χώρας, όπου ζει το άτομο αυτό. Σύμφωνα με τις έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί στην ευρωπαϊκή ήπειρο, σχετικά με το ζήτημα αυτό, αναδείχθηκε ότι στις χώρες με καλή ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, σημαντικό ποσοστό των αιτιών της πλήρους απώλειας της όρασης στους κατοίκους της είναι η αμφιβληστροειδίτιδα, ο διαβήτης, οι τραυματισμοί, ο εκφυλισμός της ωχρής κηλίδας, το γλαύκωμα και η αποκόλληση του αμφιβληστροειδή. Από την άλλη πλευρά, όσον αφορά τις χώρες εκείνες οι οποίες δεν προσφέρουν στους πολίτες τους μία επαρκή ιατροφαρμακευτική κάλυψη, βασικότερες αιτίες της τύφλωσης είναι το τράχωμα και ο καταρράκτης (WHO,2014).

Σε γενικές γραμμές κατά τα δεδομένα που έχει δημοσιεύσει ο Π.Ο.Υ οι βασικότερες αιτίες που οδηγούν στην τύφλωση μπορούν να είναι οι τραυματισμοί και οι κληρονομικοί παράγοντες, οι δυσπλασίες και τα μεταβολικά νοσήματα. Παράλληλα, ενοχοποιούνται και οι διατροφικοί και οι λοιμώδεις παράγοντες και τα νεοπλάσματα. Βέβαια , το γλαύκωμα, η μυωπία, και η αμβλυωπία, ως καθαρά οπτικές παθήσεις, μπορούν να οδηγήσουν στην τύφλωση. Τέλος, ένα μικρό ποσοστό της τύφλωσης, μπορεί να είναι αποτέλεσμα των τοξικών παραγόντων ή και εντελώς άγνωστων αιτιών (WHO,2002).

Για τους σκοπούς της συγκεκριμένης εργασίας, είναι χρήσιμο να αναφερθεί ότι τα άτομα αυτά, αξιοποιούν για την γραφή και την ανάγνωση τον «Κώδικα Μπράιγ». Αυτή η γραφή, πιο συγκεκριμένα, αντικαθιστά το γραμματικό αλφάβητο, που χρησιμοποιείται από τους βλέποντες, με συγκεκριμένες και προκαθορισμένες ανάγλυφες κουκίδες, οι οποίες ως σύνολο και σε ορισμούς συνδυασμούς δημιουργούν και μεταδίδουν νόημα ως κείμενο. Στην συγκεκριμένη γραφή, ο τυφλός είναι σε θέση να αναγνώσει το κείμενο με την χρήση της αφής. Η γραφή αυτή, τέλος, αναγιγνώσκεται με την φορά της γλώσσας των βλεπόντων, δηλαδή από πάνω προς τα κάτω και από τα αριστερά προς τα δεξιά. (Παντελιάδου, χ.η.)

Εικόνα 1. Φωτογραφία από Elis Stoenava.

Κείμενο γραμμένο σε γλώσσα baille

Από την άλλη πλευρά, μπορεί να ορίσει κανείς ως κωφό το άτομο εκείνο το οποίο εμφανίζει μία συγκεκριμένη μείωση στην ακουστική ικανότητα, η οποία μπορεί να αποδοθεί σε βλάβη, που εντοπίζεται σε ένα ή και σε περισσότερα τμήματα «του έξω, μέσου ή έσω ωτός». Αν η κώφωση που προαναφέρθηκε, υπάρχει στο άτομο εκ γενετής, τότε αυτό ορίζεται ως κωφάλαλο, καθώς ταυτόχρονα με την κώφωση του δεν είναι ούτε ικανό για ομιλία. Είναι σημαντικό εδώ να αναφερθεί ότι στους ανθρώπους, οι συχνότητες, που μπορεί να εκλάβει το αυτί είναι από είκοσι Hz έως είκοσι kHz κατά προσέγγιση στα εξήμιση dB. Η απώλεια ακοής ποικίλλει από άτομο σε άτομο, και να κινείται στο φάσμα από την ολική κώφωση έως και τη μερική κώφωση συγκεκριμένων ή και του συνόλου των συχνοτήτων που φυσιολογικά μπορεί να ακούσει το ανθρώπινο αυτί, όπως αυτές αναλύθηκαν ανωτέρω. Τα αίτια της κώφωσης και της βαρηκοΐας αποδίδονται είτε σε κληρονομικούς παράγοντες είτε σε ατυχήματα και σε συνεχή έκθεση σε έντονους ήχους (WHO,2020).

Όσο αφορά στην επικοινωνία τους, οι κωφοί και οι κωφάλαλοι αξιοποιούν τη «Νοηματική Γλώσσα», η οποία διαφοροποιείται ανάλογα με τη χώρα, όπως και οι φυσικές γλώσσες των ανθρώπων. Για παράδειγμα, η «ελληνική κοινότητα Κωφών» αξιοποιεί για την επικοινωνία της την ελληνική νοηματική γλώσσα, με μηχανισμό γραμματικό παρόμοιο με αυτόν της προφορικής γλώσσας. (Παντελιάδου, χ.η.)

Εικόνα 2. Ελληνική αφαβητος στη Νοηματική Γλώσσα

Σχετικά με τις Δημόσιες Βιβλιοθήκες σύμφωνα με τη διακήρυξη των IFLA/UNESCO του 1994, «η δημόσια βιβλιοθήκη, η τοπική πύλη στη γνώση, παρέχει το βασικό πλαίσιο για τη δια βίου μάθηση, την ανεξάρτητη λήψη αποφάσεων και την πολιτιστική ανάπτυξη των ατόμων και των κοινωνικών ομάδων. Η δημόσια βιβλιοθήκη είναι το τοπικό κέντρο πληροφόρησης προσφέροντας όλα τα είδη της γνώσης και της πληροφορίας προς εύκολη διάθεση στους χρήστες της». Ο ορισμός αυτός είναι απαραίτητος στο στάδιο αυτό της εργασίας, προκειμένου να αναδείξει τι ακριβώς ορίζουμε ως δημόσια βιβλιοθήκη και ποιος ακριβώς είναι ο ρόλος που καλείται αυτή να διαδραματίσει για τους χρήστες της. Επομένως στη μελέτη των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν τα τυφλά και τα κωφάλαλα άτομα κατά την χρήση των δημόσιων βιβλιοθηκών, εντοπίζει κανείς ότι δεν εκπληρώνεται ο βασικός σκοπός των βιβλιοθηκών αυτών, που είναι η παροχή γνώσεων σε όλους τους χρήστες (Byrne, A. (2004). Libraries and democracy—management implications. *Library Management*.

Κεφάλαιο 2. Θεωρητικό μέρος – Βιβλιογραφική έρευνα – Σχετικές προσπάθειες

2.1 Θεωρητικό μέρος – Βιβλιογραφική έρευνα

Νομοθεσία για ΑμεΑ (και πιο συγκεκριμένα για κωφούς, τυφλούς)

«Τα ΑμεΑ δε διαθέτουν κάποιες ειδικές ικανότητες, ούτε έχουν κάποιες ιδιαίτερες ανάγκες». Οι ανάγκες τους είναι ίδιες με των υπόλοιπων ανθρώπων. Θέλουν δηλαδή να μπορούν να μορφώνονται, να μετακινούνται, να στεγάζονται και να σιτίζονται, όπως ακριβώς και όλοι οι υπόλοιποι άνθρωποι (Παπαδόπουλος, 2012).

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο θα παρουσιασθούν εν συντομία οι νόμοι που προστατεύουν τα δικαιώματα των ΑμεΑ στη διεθνή και στην ελληνική έννομη τάξη

2.2 Νομοθετικά κείμενα

Διεθνή Νομοθετικά Κείμενα

Τα δικαιώματα των ΑμεΑ προστατεύονται από Διεθνείς συμβάσεις και Διακηρύξεις μερικές εκ των οποίων είναι:

Η πρώτη παγκόσμια διάταξη που θα αναφερθεί είναι η « Παγκόσμια Διακήρυξη του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα» του 1948. Σε αυτήν αναλύεται ότι ο *«καθένας έχει δικαίωμα στην εκπαίδευση. Η εκπαίδευση πρέπει να παρέχεται δωρεάν, τουλάχιστον στη στοιχειώδη και βασική βαθμίδα της. Η στοιχειώδης εκπαίδευση είναι υποχρεωτική. Η τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση πρέπει να εξασφαλίζεται για όλους. Η πρόσβαση στην ανώτατη παιδεία πρέπει να είναι ανοικτή σε όλους, υπό ίσους όρους, ανάλογα με τις ικανότητες τους»* (United Nations Human Rights, 1998). Κατά τα δεδομένα της εν λόγω διακήρυξης, κάθε άτομο θα πρέπει να περιλαμβάνεται στο δικαίωμα της δωρεάν εκπαίδευσης, χωρίς να εξαιρείται κανείς λόγω των ιδιαιτεροτήτων του. Μάλιστα, διευκρινίζεται ότι όλοι θα πρέπει να έχουν πρόσβαση στα ιδρύματα της ανώτατης εκπαίδευσης με κριτήριο τις ικανότητες και τις δεξιότητες που διαθέτει ο καθένας. Επομένως, είναι ανώφελο και απερίσκεπτο από τα κράτη να μην προβαίνουν σε πρακτικές εναρμόνισης, στον τομέα της εκπαίδευσης των ιδιαιτεροτήτων όλων των πολιτών τους

Συνεχίζοντας, θα αναφερθούμε στο «Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Μορφωτικά Δικαιώματα». Στο Άρθρο 13. παρ. 1 αναφέρει ότι «τα συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα μορφώσεως κάθε προσώπου. Συμφωνούν ότι η μόρφωση πρέπει να αποβλέπει στην πλήρη ανάπτυξη της ανθρώπινης προσωπικότητας και του αισθήματος της αξιοπρέπειάς της και να ενισχύει το σεβασμό προς τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες. Συμφωνούν ακόμη ότι η μόρφωση πρέπει να καθιστά κάθε πρόσωπο ικανό να διαδραματίσει ένα χρήσιμο ρόλο σε μια ελεύθερη κοινωνία, να ευνοεί την κατανόηση, την ανοχή και φιλία μεταξύ όλων των εθνών και όλων των φυλετικών ομάδων, των εθνικών ή θρησκευτικών και να ενθαρρύνει την ανάπτυξη της δραστηριότητας των Ηνωμένων Εθνών για τη διατήρηση της ειρήνης» (Περιφερειακό κέντρο πληροφόρησης των Ηνωμένων Εθνών, 1966). Κατά τη ρητή διατύπωση του άρθρου 13, το σύνολο των πολιτών που υπάγονται στις ρυθμίσεις και τις πολιτικές προστασίας των Ηνωμένων Εθνών έχει το αναφαίρετο δικαίωμα στη μόρφωση και την ανάπτυξη των πνευματικών του οριζόντων, με σκοπό όλοι μαζί να είναι σε θέση να εξελιχθούν και να συμβιώσουν με τρόπο αρμονικό και ισόρροπο, παρά τις όποιες διαφοροποιήσεις που μπορεί να υφίστανται ανάμεσα στα έθνη. Το δικαίωμα αυτό δεν μπορεί να στερείται από τα ΑμεΑ, χωρίς προφανή λόγο.

Την ίδια στιγμή, οι «Πρότυποι Κανόνες για Εξίσωση των Ευκαιριών για τα ΑμεΑ» υποστηρίζουν ότι «υπάρχουν ΑμεΑ σε όλο τον κόσμο και σε κάθε κοινωνικό επίπεδο. Ο αριθμός των ατόμων αυτών σε παγκόσμια κλίμακα είναι μεγάλος και συνεχώς αυξάνεται. Οι αιτίες της αύξησης του αριθμού αυτού ποικίλουν σε κάθε εποχή και εξαρτώνται άμεσα από τις διάφορες πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες, αλλά και από τις διάφορες νομοθετικές ρυθμίσεις που επιβάλλουν τα Κράτη σχετικά με την καλή διαβίωση των πολιτών τους [...]» (ΟΗΕ, 1993). Σύμφωνα με τον ΟΗΕ το ποσοστό των ΑμεΑ σε παγκόσμια κλίμακα, αυξάνεται συνεχώς και τα ίδια τα κράτη υπέχουν μεγάλη ευθύνη να εφαρμόσουν πολιτικές που να προάγουν και να προασπίσουν τα δικαιώματα. Παράλληλα, κατά την άποψη αυτή, τα κράτη φέρουν και μερίδιο ευθύνης διακινώντας τις αιτίες αύξησης των περιστατικών αυτών μέσω της διαμόρφωσης των κοινωνικο-πολιτικών συνθηκών. Για αυτό, δέον είναι να αναλάβουν δράση για την άμεση αποσόβηση των μέχρι τώρα δυσχερών συνθηκών διαβίωσης για τα ΑμεΑ.

Παράλληλα, η «Πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, e-Europe: Κοινωνία των Πληροφοριών για Όλους» διακηρύσσει ότι «τα ΑμεΑ πρέπει να περιλαμβάνονται στους στόχους κάθε τμήματος της ανακοίνωσης και ότι δεν θα επιτευχθεί κοινωνία των πληροφοριών για όλους αν δεν ληφθούν υπόψη οι ανάγκες πρόσβασης των ΑμεΑ σε όλα τα τμήματα της ανακοίνωσης, καλεί δε την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να λάβουν περαιτέρω

μέτρα για την εναρμόνιση της νομοθεσίας σχετικά με τη διαθεσιμότητα επιγραμμικών υπηρεσιών για τα άτομα με ειδικές ανάγκες στην ΕΕ» (Read, 1999). Στο πλαίσιο μίας ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και στον τομέα της πληροφοριακής ισότητας, τα ΑμεΑ δεν μπορούν να μένουν έξω από τις παροχές και τα δικαιώματα που ασυζητητί παρέχονται σε κάθε άλλο πολίτη. Τα άτομα αυτά είναι ισότιμα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ως τέτοια πρέπει να αντιμετωπίζονται.

Τέλος, σύμφωνα με την American Library Association (ALA, 2009) ένα μεγάλο ποσοστό των ΑμεΑ έρχεται αντιμέτωπο με πληθώρα κοινωνικών ζητημάτων, όπως είναι ο αναλφαβητισμός, η πολιτιστική απομόνωση, οι διακρίσεις στην εκπαίδευση. Ρόλος των βιβλιοθηκών είναι να προσφέρουν λύση στο μέτρο του δυνατού σε τέτοια ζητήματα. Η αναπηρία δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να ακυρώνει ή να περιορίζει το δικαίωμα των ατόμων να χρησιμοποιούν τη βιβλιοθήκη. (American Library Association, 2009).

Συμπερασματικά, όλες οι διεθνείς Διακηρύξεις βοήθησαν στην αναγνώριση και ως έναν βαθμό την επίλυση των ζητημάτων που αντιμετωπίζουν τα ΑμεΑ (και πιο συγκεκριμένα οι κωφάλαλοι και οι τυφλοί) στην καθημερινότητα τους και στην προσπάθεια για την βελτίωση της ζωής τους (Αναπηρία Τώρα, 2007).

Εθνικό Νομοθετικό Πλαίσιο

Το Ελληνικό κράτος έχει θεσπίσει κατά καιρούς νόμους που προστατεύουν το δικαίωμα που έχουν τα ΑμεΑ στην εκπαίδευση και στην πληροφόρηση (Αναπηρία Τώρα, 2007).

Ξεκινώντας από τον ανώτερο νόμο του κράτους το Σύνταγμα, σύμφωνα με το **άρθρο 4**, «όλοι οι Έλληνες είναι ίσοι μεταξύ τους και έχουν τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις». Σύμφωνα με το **άρθρο 21 παράγραφος 2** του Συντάγματος, «όσοι πάσχουν από ανίατη σωματική ή πνευματική ασθένεια δικαιούνται ειδική φροντίδα από το κράτος». Το **άρθρο 21 παράγραφος 3** του Συντάγματος σχετίζεται κυρίως με τη λήψη μέτρων σχετικά με τη μέριμνα και την προστασία που εξασφαλίζει το κράτος, με παρέμβαση του, κυρίως νομοθετική, για την βελτίωση της ζωής των ατόμων με αναπηρία. Το **άρθρο 21 παράγραφος 6** αναφέρεται στα δικαιώματα των ΑμεΑ, τονίζοντας ότι «Τα ΑμεΑ έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν μέτρων που εξασφαλίζουν την αυτονομία, την επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας» Το **άρθρο 22 του Συντάγματος**, τέλος, θεμελιώνει το δικαίωμα των ΑμεΑ στην εργασία.

Πέρα από τις επιταγές του συνταγματικού νομοθέτη, και ο κοινός νομοθέτης έχει προχωρήσει στην έκδοση προστατευτικών νόμων. Ξεκινώντας, χαρακτηριστικό παράδειγμα

αποτελεί το Προεδρικό Διάταγμα Υπ' αριθμόν 212 (ΦΕΚ112/15.6.95 τ.Α.), σχετικά με την εκπαίδευση των τυφλών, και την ορθότερη και αποτελεσματικότερη οργάνωση της λειτουργίας του Πανελληνίου Συνδέσμου Τυφλών. (Αναπηρία Τώρα, 2007).

Παράλληλα, με τον νόμο 1143/1981 ορίζονται οι βάσεις για την ομαλότερη εναρμόνιση των ευκαιριών των ατόμων με αναπηρίες σε ό,τι αφορά την επαγγελματική εκπαίδευσή τους, χωρίς φυσικά να υπονοείται ότι η εναρμόνιση αυτή έχει επιτευχθεί εν τοις πράγμασι. Σχεδόν σαράντα χρόνια μετά από το νόμο αυτό και η Ελλάδα παραμένει χαμηλά στην ευρωπαϊκή κατάταξη για τα δικαιώματα των ΑμεΑ στην εργασία. Δυστυχώς στην Ελλάδα, ακόμη και εν έτει 2020 απέχουμε παρασάγγας από το ιδεώδες της εργασιακής αποκατάστασης των ΑμεΑ και της επαρκούς ειδίκευσής τους με σκοπό την επαγγελματική τους απορρόφηση (Φράγκος, 2008).

Συνεχίζοντας την ανάλυση αυτή είναι χρήσιμο να φτάσει κανείς, και σε μία άλλη σημαντική πτυχή του προβλήματος που είναι και η δυσκολία πρόσβασης στις δημόσιες Βιβλιοθήκες, (Χαρούλη,2012) ένας χώρος που θα ήταν σε θέση να τους προσφέρει ένα πλούσιο πληροφοριακό υλικό, το οποίο με τη σειρά του θα τους καθιστούσε κατόχους νέας γνώσης (Charles & Foster, 2004). Παράλληλα, πέρα από τις δυσκολίες πρόσβασης των ατόμων αυτών στα πληροφοριακά συστήματα, έχει εντοπιστεί και αδυναμία του ίδιου του προσωπικού των βιβλιοθηκών να εργαστεί προς διευκόλυνση της χρήσης των χώρων της βιβλιοθήκης από τα ΑμεΑ, ένα γεγονός που οφείλεται, δυστυχώς, στην ελλιπή κατάρτιση αυτών πάνω στις ιδιαιτερότητες των τελευταίων (Leong & Higgins, 2002)

2.3 Προσβασιμότητα

Η έννοια της προσβασιμότητας σχετικά με τα άτομα με ειδικές ανάγκες αφορά τη δυνατότητα για αξιοποίηση του περιβάλλοντος, μέσω συγκεκριμένων αρχιτεκτονικών ρυθμίσεων, οι

οποίες γίνονται σε δημόσιους και σε ιδιωτικούς χώρους, με σκοπό να είναι όλοι οι χώροι πιο εύκολα προσπελάσιμοι από τα άτομα με αναπηρίες (Χαρούλη,2012).

Από την άλλη πλευρά, η έννοια της προσβασιμότητας δεν θα πρέπει να αφορά περιοριστικά μόνο στις απαραίτητες αρχιτεκτονικές ρυθμίσεις. Τα τελευταία χρόνια η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας των τηλεπικοινωνιών και της πληροφόρησης, το ζήτημα της προσβασιμότητας ακόμα έχει αποκτήσει νέες διαστάσεις και τελικά αφορά και τη δυνατότητα για την αξιοποίηση των πληροφοριακών συστημάτων από τα ΑμεΑ (ΥΠΕΧΩΔΕ, χ.η).

Όσον αφορά τον χώρο των βιβλιοθηκών, η τεχνολογία και το Διαδίκτυο, πλέον έχουν γίνει αναπόσπαστο τμήμα των υπηρεσιών που παρέχονται από τις περισσότερες βιβλιοθήκες σε διεθνές επίπεδο, όπως και σε κάποιες στην Ελλάδα. Γίνεται φανερό και είναι ευρέως αποδεκτό, ότι η γνώση είναι αναφαίρετο δικαίωμα κάθε ανθρώπου, και πρέπει να περιλαμβάνει όλους τους πολίτες και, ειδικότερα, τα άτομα με αναπηρίες, τα οποία αντιμετωπίζουν πολλά εμπόδια στην απόκτηση των πληροφοριών μέσω της δικτυακής τοποθεσίας κάποιας βιβλιοθήκης (Copeland,2011).

Πέραν των παραπάνω, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρίες στην προσπάθεια τους να αποκτήσουν πρόσβαση στην ηλεκτρονική πληροφορία, συχνά μπορεί να σχετίζονται και με τη χρήση του εξοπλισμού και των υπηρεσιών των βιβλιοθηκών. Αρχικά, οι προσπάθειες για την επίλυση του συγκεκριμένου προβλήματος βασίστηκαν στην προσαρμογή του κάθε πληροφοριακού συστήματος, προκειμένου να είναι προσβάσιμο από άτομα με αναπηρίες, μέσω της ανάπτυξης εξειδικευμένου υλικού και λογισμικού Η/Υ (Byrne,2004).

Από την άλλη, όσον αφορά το διαδίκτυο, το ζήτημα περιπλέκεται ακόμα περισσότερο κυρίως για τα άτομα που αντιμετωπίζουν προβλήματα όρασης. Για τα άτομα αυτά, ακόμα κι αν κατέχουν τον αναγκαίο εξοπλισμό, τις περισσότερες φορές οι ιστοσελίδες καταλήγουν να είναι «αόρατες», λόγω λαθών κατά τον σχεδιασμό της ιστοσελίδας. (Copeland, 2011).

2.4 Το βιβλιοθηκονομικό σύστημα στη διεθνή πραγματικότητα και στην Ελλάδα

Το βιβλιοθηκονομικό σύστημα στη διεθνή πραγματικότητα

Είναι ιδιαίτερα ευχάριστο το γεγονός ότι σε παγκόσμιο επίπεδο διαπιστώνεται η διεξαγωγή πολλών ερευνών σχετικά με τη βελτίωση της εξυπηρέτησης των ΑμεΑ για την πρόσβασή τους

σε χώρους βιβλιοθηκών. Είναι άξιο θαυμασμού το ότι υπάρχει ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών που προσφέρεται από την πλειονότητα των Δημόσιων Βιβλιοθηκών τους, με κύριο και βασικότερο στόχο τους να εξυπηρετήσουν και να ικανοποιήσουν αποκλειστικά τις ανάγκες των ΑμεΑ με όσο το δυνατόν καλύτερο και αποτελεσματικότερο τρόπο, όπως θα αναλυθεί εκτενέστερα και παρακάτω.

Όπως αναφέρουν οι Atkinson & Jatinder (2007), οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες κυριαρχούν, ως πρωτοστάτες στην παροχή εξυπηρετικής συνδρομής απέναντι στις ανάγκες των ΑμεΑ και της οποίας εναρκτήριο σημείο θεωρείται το έτος 1857 όπου μια βιβλιοθήκη του Liverpool παρείχε τα κατάλληλα βιβλία για χρήστες με προβλήματα όρασης. Σε έρευνες που έλαβαν χώρα το 2002, τα ΑμεΑ ανέρχονταν στα 161 εκατομμύρια, εκ των οποίων τα 37 εκατομμύρια ήταν τυφλοί. Όπως έχουν δείξει παρόμοιες έρευνες ο αριθμός αυτός εκτιμάται να αγγίξει το 2020 τα 76 εκατομμύρια. Κατά συνέπεια γίνεται εύκολα αντιληπτό η αναγκαιότητα διάθεσης των πληροφοριών με ποικίλες και διαφορετικές μορφές προκειμένου να υπάρξει εντελής ικανοποίηση όλων των χρηστών (Atkinson, Dhiensa, 2007). Με άλλα λόγια, ορισμένες βιβλιοθήκες του εξωτερικού, με ενδεικτικά τα παραπάνω παραδείγματα, θέτουν ως πρωταρχικό μέλημά τους την όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερη και καταλληλότερη εξυπηρέτηση όλων των χρηστών που επιθυμούν να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες της βιβλιοθήκης τους.

Οι κυριότερες εναλλακτικές μορφές, που προσφέρονται από τις βιβλιοθήκες αυτές και θεωρούνται ως οι πιο εύκολοι και αξιόπιστοι τρόποι, είναι: 1. Η γραφή Braille που είναι μια ανάγλυφη μορφή επικοινωνίας που αξιοποιείται κυρίως από τα άτομα με προβλήματα όρασης. 2. Η Talking Books, ηχητικά αρχεία που εξυπηρετούν όλα τα ΑμεΑ, τα οποία, πριν ανακαλυφθεί η μορφή Braille θεωρούνταν η βασική- αποτελεσματική μέθοδος ώστε να αυτοεξυπηρετηθούν τα άτομα με προβλήματα όρασης. 3. Η Electronic Materials που είναι η πρόσβαση στο διαδίκτυο, CD-ROM, η απευθείας σύνδεση σε περιοδικά, e-Books και e-Music (Atkinson & Dhiensa, 2007). Επομένως, μεγαλώνει, με την εξόπλιση των βιβλιοθηκών με τα παρόντα συστήματα, ο αριθμός των ατόμων που μπορούν να στραφούν στις βιβλιοθηκονομικές παροχές και, αυξάνεται ο αριθμός των χρηστών που μπορούν να αξιοποιήσουν τον πλούτο γνώσεων που αυτές προσφέρουν.

Ακολουθώντας την πρακτική της Νορβηγίας (2004) στο θέμα αυτό, ο πρωταρχικός στόχος των Δημόσιων Βιβλιοθηκών της είναι να καταρτίσουν κατάλληλα προσφέροντας εκπαίδευση και πλήθος γνώσεων σε όλους τους πολίτες δωρεάν. Στο πλαίσιο της επίτευξης του ανωτέρου σκοπού οι αρμόδιοι έφτασαν στη συνειδητοποίηση πως τα ΑμεΑ υπολείπονταν από την σκοπιά της δυνατότητας πρόσβασης στις βιβλιοθήκες, της αξιοποίησης των ηλεκτρονικών

υπολογιστών μιας και δεν υπήρχε πρόνοια για τον κατάλληλο εξοπλισμό και της έλλειψης βιβλίων που να δύναται να διαβαστούν και από άτομα που αντιμετωπίζουν προβλήματα όρασης. Επομένως, προς την προσπάθεια ενσωμάτωσης και αυτών των ατόμων στις εγκαταστάσεις των βιβλιοθηκονομικών συγκροτημάτων, οι νορβηγικές βιβλιοθήκες αξιοποιούν σύγχρονα συστήματα προσβασιμότητας όλων.

Ταυτόχρονα, στο πλαίσιο εξάλειψης των δυσχερειών αυτών, πρωμοδότησαν την εφαρμογή ενός προγράμματος που το ονόμασαν “The Accessible Library” που ως κύριο έργο θα είχε την αύξηση της πρόσβασης των ΑμεΑ στις υπηρεσίες των Δημόσιων Βιβλιοθηκών (Olsen, 2004). Στη 1/5/2001 το πρόγραμμα ξεκίνησε να εφαρμόζεται και ολοκληρώθηκε 2 έτη αργότερα, στη 01/10/2003, με την εκτέλεση των τεχνικών συσκευών να πραγματοποιείται για ένα χρόνο αργότερα. Ειδικότερα, τρεις Δημόσιες Βιβλιοθήκες αποτέλεσαν τους πρωτεργάτες του προγράμματος και το ιδιαίτερα σημαντικό ήταν ότι δεν προέρχονταν από ένα μόνο περιοριστικά νομό της Νορβηγίας αλλά στην πραγματικότητα βρίσκονταν σε τρεις διαφορετικούς (the Directorate of Health and Social Affairs, the Norwegian Directorate of Labour και Østfold County Library) (Olsen, 2004). Φαίνεται, λοιπόν, ότι η Νορβηγία ενδιαφέρεται φανερά για την ικανοποίηση των αναγκών σε πνευματική ανάταση όλων των χρηστών των βιβλιοθηκών της.

Η διαδικασία, ωστόσο, μετατροπής της κάθε βιβλιοθήκης έπρεπε να πληροί ορισμένες προϋποθέσεις προκειμένου να μετασηματιστούν αυτές σε έναν καλά οργανωμένο και προσαρμοσμένο χώρο που να υλοποιεί το όραμα για καλύτερες και περισσότερες δυνατότητες ανάπτυξης των γνώσεων, μελλοντικές συναντήσεις αλλά και ένα χώρο εργασίας για τα ΑμεΑ. Έτσι, το έργο αυτό επικεντρώθηκε σε τέσσερις νευραλγικούς τομείς (Olsen, 2004):

1. Στην πρόσβαση των ΑμεΑ στα κτίρια των βιβλιοθηκών: το σημαντικό του εγχειρήματος είναι πως τα δύο από τα τρία κτίρια που τις στεγάζουν είναι κατασκευασμένα τα τελευταία χρόνια, κατά συνέπεια, και σε καλή κατάσταση, ενώ το τρίτο από αυτά είναι διατηρητέο κτίριο και προστατεύεται από κάθε εκ βάθρων αλλαγή. Ο οδηγός που ακολουθήθηκε σε αυτές είναι διαθέσιμος για κάθε μία από τις νορβηγικές βιβλιοθήκες. Πολύ σύντομα, λοιπόν, διαπιστώθηκε ότι όχι μόνο οι αρχικές τρεις αλλά και εννιά ακόμη βιβλιοθήκες ακολούθησαν τον σχεδιασμό αυτό. Επιπρόσθετα, βέβαια, ο οδηγός αυτός αξιοποιήθηκε και ως μέσο για την ανάπτυξη και την χαρτογράφηση των τοπικών σχεδίων προσβασιμότητας.

2. Στην πρόσβαση στις ίδιες τις υπηρεσίες των βιβλιοθηκών: Στις βιβλιοθήκες έχει πλέον τοποθετηθεί ο εξειδικευμένος εξοπλισμός που απαιτείται για την ικανοποίηση των

αναγκών της κάθε μορφής αναπηρίας ώστε να μην υφίσταται καμία τροχοπέδη ως προς την πρόσβαση όλων στον πλούτο της γνώσης. Την ίδια στιγμή, η πρόσβαση στο διαδικτυακό χώρο απλοποιείται με τη χρήση ειδικών μορφών «homepages» και την ταυτόχρονη δυνατότητα ύπαρξης του υλικού σε ηχητική κασέτα. Γίνεται αντιληπτό, έτσι, πως το άλμα της τεχνολογικής προόδου έχει προσφέρει, με τη σειρά του, το δικό του «λιθαράκι» στην δημιουργία νέων ρηξικέλευθων μεθόδων πρόσβασης στην γνώση για τα ΑμεΑ. Δέον όμως, είναι να συνοδεύεται και από την εκπαιδευτική κατάρτιση του προσωπικού των βιβλιοθηκών, κάτι που φαίνεται πως οι υπεύθυνοι του προγράμματος είχαν κιάλας προβλέψει, τροφοδοτώντας τις με βιβλιοθηκονόμους γνωστικά εφοδιασμένες.

3. Στο σχεδιασμό του χώρου εργασίας: με βάση στατιστικά δεδομένα, στην Νορβηγία το ένα δέκατο των πολιτών παρουσιάζει κάποια μορφή αναπηρίας με τον αριθμό στους νέους να αυξάνεται εκθετικά. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι στις τρεις βιβλιοθήκες που ξεκίνησαν την υλοποίηση του προγράμματος εργάζονται πέντε άτομα νεαρής ηλικίας που έχουν προβλήματα όρασης. Έχοντας όμως συνειδητοποιήσει ότι η γνώση διαχείρισης των υπολογιστών αποτελεί ένα από τα βασικότερα εφόδια τόσο για τον εργασιακό στίβο όσο και στην καθημερινότητα, παρέχεται σε εκείνους μία βεβαίωση υπολογιστών η οποία είναι ειδικά προσαρμοσμένη για τα άτομα με προβλήματα όρασης.

4. Στην τεκμηρίωση του σχεδιασμού του χώρου εργασίας: στο τέταρτο και τελευταίο μέρος του μεγάλου αυτού έργου, έθεσαν ως πλάνο το να δοθεί μια αναλυτική περιγραφή και μία τεκμηριωμένη ατομική προσέγγιση όσον αφορά τον τομέα της προσωπικής αποκατάστασης με απώτερο στόχο να δημοσιευτεί στο διαδίκτυο.

Με άλλα λόγια, το σύστημα της Νορβηγικής πρωτοτυπίας βασίστηκε σε τέσσερα θεμελιακά σημεία τα οποία μπορούν να συνοψιστούν στην ιδέα της ενσωμάτωσης και επίτευξης προσβασιμότητας για όλους ενδιαφερόμενους προς το πληροφοριακό υλικό των βιβλιοθηκών της. Οι χρήστες, πλέον, δεν περιορίζονται από τις φυσικές δυσκολίες αλλά, στην πραγματικότητα οι πύλες των βιβλιοθηκών είναι ανοιχτές για όποιον επιθυμεί να τις «περάσει».

Πέρα όμως από το πρότυπο της Νορβηγίας, η Δημόσια Βιβλιοθήκη του Τορόντο (2010) εργάζεται με ταχείς ρυθμούς ώστε να παρασχεθεί γνωστικό υλικό, διαθέσιμο για όσους αγαπούν τον διάβασμα και εξαιτίας κάποιου σωματικού εμποδίου δυσχεραινόταν αυτή τους η προσπάθεια. Διαθέτει πλέον ένα σημαντικό πλέγμα υπηρεσιών ώστε να επιτυγχάνεται η καλύτερη δυνατή εξυπηρέτηση των ΑμεΑ, όπως εκτυπωτή και γραφομηχανή με τη μέθοδο Braille, ηχητικό υλικό, υπολογιστή με λογισμικό Kurzweil 1000 και σαρωτή που ταυτόχρονα ενώ σαρώνει το υλικό το διαβάζει δυνατά για άτομα με προβλήματα ακοής, τον CCTV -Print

Magnifier που είναι ένα σύστημα μεγέθυνσης κειμένου μιας σελίδας έως και 50 φορές μεγαλύτερο σε οθόνη, υπολογιστές που διαθέτουν λογισμικό ανάγνωσης (Jaws) που διαβάσει φωναχτά το περιεχόμενο εγγράφων και ιστοσελίδων και λέει τις βασικές λειτουργίες του υπολογιστή για κάποιον που δεν βλέπει, υπολογιστές με λογισμικό μεγέθυνσης κειμένου (Zoom Text) που μεγεθύνει το κείμενο και τις εικόνες στο κείμενο για κάποιον που έχει χαμηλή όραση, ΤΤΥ τηλέφωνο το οποίο πληκτρολογεί μηνύματα μέσω τηλεφωνικής σύνδεσης για ανθρώπους που έχουν προβλήματα ακοής και ομιλίας (Toronto Public Library, 2010, Scout,1996). Ακολουθώντας και εξελίσσοντας το νορβηγικό παράδειγμα, ο Καναδάς εκσυγχρόνισε τις εγκαταστάσεις των βιβλιοθηκών του προκειμένου να τις καταστήσει προσβάσιμες σε ΑμεΑ.

Ταυτόχρονα έχει προβλεφθεί και η δυνατότητα πρόσβασης των ΑμεΑ στους χώρους της Βιβλιοθήκης μιας και το κτίριο με τις προσφερόμενες εγκαταστάσεις του είναι δυνατόν να χρησιμοποιείται από άτομα τόσο με κινητικές όσο και με αισθητηριακές αναπηρίες. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό το γεγονός ότι περιλαμβάνουν πάρκινγκ αλλά και σήμανση οδοστρώματος, ράμπες με κλίση, ειδικά σχεδιασμένες τουαλέτες, αυτόματο άνοιγμα πόρτας, τηλέφωνα ασανσέρ κ.α. Η CNIB Library του Καναδά (2011) προσφέρει ένα χρηματοδοτούμενο πρόγραμμα που εφαρμόζεται για πρώτη φορά σε όλο το φάσμα των Δημόσιων Βιβλιοθηκών του Καναδά ώστε να καλυτερεύσει η πρόσβαση των ΑμεΑ στον τομέα της πληροφόρησης. Θέτοντας ως βάση το γεγονός ότι ένας στους δέκα Καναδούς πολίτες έχει κάποιο πρόβλημα όρασης η συνεργασία της CNIB με τις Δημόσιες Βιβλιοθήκες καθίσταται πλέον αδήριτη ανάγκη προσφέροντας μια ανάσα αισιοδοξίας για την επί ίσοις όροις συμμετοχή όλων των πολιτών στη γνώση (Canadian Library Program, 2011). Μέσω της χρηματοδότησης δίνεται πλέον η δυνατότητα σε κάθε ΑμεΑ να δανειστεί πάνω από 80.000 συλλογές εναλλακτικών μορφών, όπως βιβλία με ανάγλυφη μορφή, ηχητικό υλικό, βίντεο με τίτλους είτε στα αγγλικά είτε στα γαλλικά (Scout,1996). Φυσικά, όμως έχουν προβλεφθεί για τους ανθρώπους που δεν δύνανται να διαβάσουν λόγω προβλημάτων όρασης βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες και κάθε άλλο έντυπο ώστε να είναι εφικτή η πρόσβασή τους σε αυτά μέσω της τοπικής τους βιβλιοθήκης (Canadian Library Program, 2011).

Καταλήγοντας, το φαινόμενο «Καναδική Ανοιχτή προς όλους Βιβλιοθήκη», όπως φαίνεται να συνοψίζεται η πρωτοβουλία του Καναδά με τις παραπάνω ενέργειες αποδεικνύει την μεγάλη σημασία που διαδραματίζει η κρατική και ιδιωτική δραστηριοποίηση στην οργάνωση και υλοποίηση σχεδίων με σκοπό την εύκολη πρόσβαση των ΑμεΑ στα πληροφοριακά συστήματα των βιβλιοθηκών. Συνεπώς, οι δύο αυτές χώρες που αναλύθηκαν παραπάνω και επαινούνται για το εγχείρημά τους, αναδεικνύουν την ανάγκη για περαιτέρω διεύρυνση

αυτού του συστήματος ευκολίας και την εφαρμογή του σε περισσότερες βιβλιοθήκες ανά τον κόσμο.

Ελληνική Πραγματικότητα

Τα παραπάνω παραδείγματα πρωτοποριακών σκέψεων αναδεικνύουν την αδυναμία των ελληνικών βιβλιοθηκών να προσαρμοστούν στις απαιτήσεις της σύγχρονης πραγματικότητας. Έχοντας διαπιστώσει την πρωτοποριακή σκέψη των παραπάνω κρατών αναφορικά με το θέμα της πρόσβασης τον ΑμεΑ στις Δημόσιες Βιβλιοθήκες, είναι απαραίτητο να λεχθεί και η κατάσταση που επικρατεί στον ελλαδικό χώρο ως προς την ανάληψη τέτοιων πρωτοβουλιών διευκόλυνσής τους. Έτσι, σε αντίθεση με το τι εφαρμόζεται στο εξωτερικό, η Ελλάδα έχει να παρουσιάσει ελάχιστες διεξαγμένες έρευνες που να επικεντρώνονται στα ΑμεΑ και τα γενικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν λόγω της έλλειψης υλικοτεχνικών υποδομών. Είναι χαρακτηριστικό, με άλλα λόγια, το αναχρονιστικό πνεύμα των σύγχρονων βιβλιοθηκών σε ό,τι αφορά την προσβασιμότητά τους στα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Από τις ελάχιστες έρευνες που έχουν όντως διενεργηθεί πάνω στο ζήτημα αυτό έχουν προκύψει τα ακόλουθα λογικά συμπεράσματα. Αρχικά, η κα Κουλικούρδη στην έρευνά της επικεντρώθηκε και εστίασε τον ερευνητικό προβληματισμό της στο συσχετισμό των ΑμεΑ με τις βιβλιοθήκες όλων των ειδών στην Ελλάδα και αν και κατά πόσο οι ίδιες οι εγκαταστάσεις αλλά και το προσωπικό τους μπορούν να τα εξυπηρετήσουν αποτελεσματικά. Για να αντλήσει τις παρατηρήσεις της, η συγγραφέας απέστειλε 48 πλήρη ερωτηματολόγια σε όλη την ελληνική επικράτεια και πήρε απάντηση μόλις από τις 22 βιβλιοθήκες στις οποίες συγκαταλεγόταν μία σχολική, μία εθνική, τρεις δημόσιες, δώδεκα ακαδημαϊκές και πέντε ειδικές βιβλιοθήκες. Έτσι εύλογα συνάχθηκε η διαπίστωση ότι τα ΑμεΑ συναντούσαν σημαντικές δυσκολίες ως προς την εύρεση του κατάλληλου υλικού στις βιβλιοθήκες αυτές, καθώς μεγάλο μέρος των παρεχόμενων υπηρεσιών δεν ήταν ιδιαίτερα εύχρηστες και διαθέσιμες για αυτούς. Η ερευνήτρια- συγγραφέας θεώρησε πρόπονα να κρούσει τον κώδωνα του κινδύνου επιδεικνύοντας πόσο άμεση είναι η ανάγκη δημιουργίας των κατάλληλων συνθηκών, προκειμένου να διευκολυνθούν τα ΑμεΑ στη χρήση των υπηρεσιών της βιβλιοθήκης. Η Κουλικούρδη επεσήμανε την αναγκαιότητα της κινητοποίησης όλων των εμπλεκομένων ώστε να επιτευχθεί αυτή η ομαλή μετάβαση στην κοινωνία της πληροφόρησης για όλους καθώς διαπίστωσε ότι ένα πολύ μικρό ποσοστό της τάξεως του

19,05% ήταν πρόθυμο να βοηθήσει στην υλοποίηση του σχεδίου αυτού (Κουλικούρδη, 2004). Επομένως, γίνεται φανερή από την συγκεκριμένη ερευνητική προσπάθεια ότι η ελληνική πραγματικότητα στις βιβλιοθήκες δεν φαίνεται να διευκολύνει την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία σε αυτές, παρά την τεχνολογική πρόοδο που θα μπορούσε να διευκολύνει την πληροφόρησή τους, όπως έχει ήδη εφαρμοστεί με επιτυχία στις βιβλιοθήκες του εξωτερικού. Εν συνεχεία, η κα Χαρούλη, προχώρησε στην εξέταση της εκπαιδευτικής κατάρτισης των βιβλιοθηκονόμων επικεντρώνοντας το ενδιαφέρον της κυρίως στο προσωπικό που απαρτίζουν τις βιβλιοθηκονομικές δυνάμεις των εθνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών για την εξυπηρέτηση ΑμεΑ. Ειδικότερα, διαπίστωσε ότι σε ένα μεγάλο ποσοστό των βιβλιοθηκών που αγγίζει το 50% παρουσιάζεται απρόθυμο να προσφέρει υπηρεσίες σε ΑμεΑ, ενώ όσες βιβλιοθήκες όντως προσφέρουν καταγράφονται δυσχέρειες, οι οποίες ως επί το πλείστον έχουν να κάνουν με τη μη εξ αρχής κατάρτιση των βιβλιοθηκονόμων στην παροχή αυτών των υπηρεσιών. Τέλος, παρατηρήθηκε από την συγγραφέα μια μόνιμη έλλειψη παροχής υπηρεσιών από τις βιβλιοθήκες αυτές για τα άτομα με προβλήματα όρασης (Χαρούλη, 2012). Είναι, συνεπώς, φανερή η αδυναμία του προσωπικού των βιβλιοθηκών να προσαρμοστούν στη νέα πραγματικότητα, που ζητά από τις βιβλιοθήκες να είναι προσβάσιμες και ανοιχτές σε όλους, με την αξιοποίηση των σύγχρονων τεχνολογιών.

Με βάση και την παραπάνω ανάλυση και παρουσίαση των ευρημάτων γίνεται όλο και πιο ξεκάθαρο πως στον διεθνή χώρο έχει ήδη πραγματοποιηθεί μία αξιοσημείωτη προσπάθεια για τη βελτίωση του τρόπου αντιμετώπισης των ΑμεΑ από τις Βιβλιοθήκες και την υπεράσπιση των αναφαίρετων δικαιωμάτων τους για ίση συμμετοχή και αντιμετώπιση όλων μέσα από τις υπηρεσίες αυτής. Αντίθετα, στην εγχώρια πραγματικότητα, παρόλο που τα τελευταία χρόνια επιχειρούνται κάποιες δειλές προσπάθειες, πάλι δεν μπορούν να διαπιστωθούν σοβαρές λύσεις του γενικευμένου αυτού προβλήματος μιας και η εκπαίδευση των βιβλιοθηκονόμων όσον αφορά την εξυπηρέτηση ΑμεΑ κυμαίνεται από παντελώς ανεπαρκής μέχρι και λίγη δεδομένων των προβλημάτων που καλείται να αντιμετωπίσει, ενώ παράλληλα και οι προβλεπόμενες (όπου αυτές υπάρχουν) υπηρεσίες δεν είναι παρουσιάζονται ως ιδιαίτερα αξιόλογες. Συνεπώς, σήμερα όσο ποτέ εμφανίζεται ως άμεσα αναγκαία η εύρεση ειδικότερων λύσεων, που θα είναι εξατομικευμένες για την αντιμετώπιση των ζητημάτων που καλούνται να επιλύσουν σε καθημερινή βάση τα ΑμεΑ. Τέλος, δεν θα πρέπει να παραλειφθεί ότι όσα μοιάζουν αυτονόητα για εμάς, δυσκολεύουν ένα άτομο με ειδικές ανάγκες και για το λόγο αυτό είναι αναγκαία η προσαρμογή των χώρων των βιβλιοθηκών στις ιδιαίτερες απαιτήσεις του.

2.5 Σχετικές προσπάθειες – έρευνες

Στην Ελλάδα δεν έχουν πραγματοποιηθεί πολλές έρευνες αναφορικά με την εξυπηρέτηση των ΑμεΑ από τις βιβλιοθήκες, συνεπώς υπάρχουν πολύ λίγες βιβλιογραφικές πηγές, τις οποίες μπορούμε να διαχειριστούμε.

Σπουδαία είναι η συμβολή της Αρχιειονόμου – Βιβλιοθηκονόμου Άννας Κουλικούρδη. Η έρευνα που πραγματοποίησε (2004) σχετικά με τη μόρφωση των ΑμεΑ στη χώρα μας και το ρόλο των βιβλιοθηκών σε αυτή ανέδειξε τις σημαντικές δυσκολίες που οι ΑμεΑ αντιμετωπίζουν καθημερινά στο χώρο της βιβλιοθήκης.

Κυριότερος περιορισμός που αντιμετωπίζουν είναι πως οι υπάρχουσες υπηρεσίες δεν είναι κατάλληλα διαμορφωμένες ώστε να καθίστανται διαθέσιμες προς τους ΑμεΑ, κατά συνέπεια η αναζήτηση υλικού στις βιβλιοθήκες αποτελεί ιδιαίτερη πρόκληση.

Αξιοσημείωτη είναι και η περιορισμένη κινητοποίηση φορέων και πολιτών για τη διευκόλυνση των ΑμεΑ στις βιβλιοθήκες, εφόσον σύμφωνα με την έρευνα είναι πολύ μικρό το ποσοστό που προσφέρεται να βοηθήσει (μόνο 19.05%).

Η συγκεκριμένη έρευνα πραγματοποιήθηκε στις ελληνικές βιβλιοθήκες με τη μέθοδο του ερωτηματολογίου. Στο σύνολο συμμετείχαν 22 βιβλιοθήκες (1 σχολική, 1 εθνική, 3 δημόσιες, 12 ακαδημαϊκές και 5 ειδικές βιβλιοθήκες) από τις 44 που είχε ζητηθεί να λάβουν μέρος.

Καταλήγοντας, η Κουλικούρδη επισήμανε την ανάγκη να κινητοποιηθούν όλοι για τη σωστή διαμόρφωση υπηρεσιών των βιβλιοθηκών για την κατάλληλη χρήση τους από τους ΑμεΑ. Με την επίτευξη της ενσωμάτωσης των υπηρεσιών προς ΑμεΑ από τις βιβλιοθήκες στην εποχή της πληροφορίας, που διανύουμε, θα μπορούμε πλέον ορθά να χαρακτηρίζουμε τη βιβλιοθήκη ως το «πανεπιστήμιο των ανθρώπων» (Melvil Dewey).

Σε παρόμοια συμπεράσματα με την κα Κουλικούρδη καταλήγει και η κα Χαρούλη αργότερα το 2012, σε έρευνα που πραγματοποίησε η ίδια με στόχο να διαπιστωθεί το επίπεδο εξυπηρέτησης των ΑμεΑ από τους βιβλιοθηκονόμους των Ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών. Παρότι οι δύο έρευνες είχαν διαφορά 8 χρόνια, δεν παρατηρείται αύξηση στην ποιότητα των υπηρεσιών που προσφέρουν οι βιβλιοθήκες για τους ΑμεΑ.

Συγκεκριμένα, στις Ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες της χώρας διαπιστώθηκε ότι σχεδόν οι μισές (48%) δεν έχουν την δυνατότητα εξυπηρέτησης των ΑμεΑ, ενώ όσες βιβλιοθήκες μπορούν να προσφέρουν υπηρεσίες σε ΑμεΑ αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα, τα οποία σχετίζονται επί το πλείστον με την μη επαρκή γνώση των βιβλιοθηκονόμων για την παροχή των απαιτούμενων υπηρεσιών.

Τα τελευταία 30 χρόνια έχουν φανεί οι σημαντικές προσπάθειες του ελληνικού κράτους πάνω στο εκπαιδευτικό σύστημα για την ισότιμη αντιμετώπιση και ένταξη των ΑμεΑ, στη κοινωνία και στην εκπαίδευση. Το γεγονός αυτό έχει ως αποτέλεσμα την σημαντική αύξηση του αριθμού των φοιτητών με αναπηρίες (ΦμεΑ) στη τριτοβάθμια εκπαίδευση. Συνεπώς, κρίνεται άκρως απαραίτητη η βελτίωση των υπηρεσιών των βιβλιοθηκών για την χρήση τους από τα ΑμεΑ, καθώς πλέον αυξάνεται σημαντικά και το μέγεθος των χρηστών.

2.6 Ερευνητικά ερωτήματα

Με βάση την ανωτέρω βιβλιογραφική ανασκόπηση, διατυπώνονται τα εξής ερευνητικά ερωτήματα (ΕΕ) τα οποία αποσκοπεί να απαντήσει η παρούσα έρευνα, σχετικά με την αξιολόγηση και την ικανοποίηση των κωφών και των τυφλών ατόμων για τις υπηρεσίες και την εξυπηρέτηση που παρέχεται από τις Ελληνικές βιβλιοθήκες.

ΕΕ1: Ποια είναι η επισκεψιμότητα και η προσβασιμότητα στις βιβλιοθήκες από ΑμεΑ;

ΕΕ2: Ποιες είναι οι υπηρεσίες, οι υποστηρικτικές τεχνολογίες και οι υλικοτεχνικές υποδομές που παρέχονται στις βιβλιοθήκες για ΑμεΑ;

ΕΕ3: Ποια είναι τα εμπόδια επίσκεψης βιβλιοθηκών και χρήσης υπηρεσιών από ΑμεΑ;

ΕΕ4: Ποιες είναι οι προτάσεις των ΑμεΑ για τις υπηρεσίες που θέλουν να υπάρχουν και για τη βελτίωση της εξυπηρέτησής τους στις βιβλιοθήκες;

Κεφάλαιο 3. Μεθοδολογία

3.1 Στόχος και Σχεδιασμός της Έρευνας

Ο στόχος της παρούσας έρευνας είναι η μελέτη της αξιολόγησης και της ικανοποίησης των κωφών και των τυφλών ατόμων σχετικά με τις υπηρεσίες και την εξυπηρέτηση που λαμβάνουν από τις Ελληνικές βιβλιοθήκες. Στην παρούσα μελέτη χρησιμοποιήθηκε μία μικτή μεθοδολογία με χρήση ποσοτικής έρευνας με ερωτηματολόγιο καθώς και ποιοτική ανάλυση με χρήση δομημένης συνέντευξης. Στην ποσοτική μελέτη, επιστρατεύτηκε η χρήση ερωτηματολογίου για τυφλούς και κωφούς συμμετέχοντες, με κλειστά ερωτήματα πολλαπλής επιλογής. Επιπλέον, χρησιμοποιήθηκε δομημένη συνέντευξη η οποία λήφθηκε από δύο τυφλούς συμμετέχοντες, προκειμένου εκείνοι να μπορούν να αναπτύξουν ελεύθερα τις ιδέες και τις απόψεις τους σχετικά με την αξιολόγηση και την ικανοποίησή τους από τις υπηρεσίες και την εξυπηρέτηση που λαμβάνουν στις Ελληνικές βιβλιοθήκες.

3.2 Συγκρότηση Δείγματος & Συλλογή Δεδομένων

Ο πληθυσμός-στόχος για την μελέτη ήταν τα τυφλά και κωφά άτομα στην Ελλάδα. Το δείγμα συγκεντρώθηκε μέσα από τη χρήση μίας δειγματοληψίας ευκαιρίας (Creswell, 2014), με βάση την οποία προσεγγίστηκαν κωφά και τυφλά άτομα μέσα από την διαθεσιμότητά τους ως άτομα που πληρούν τις προϋποθέσεις για ενσωμάτωση στη μελέτη. Οι συμμετέχοντες της μελέτης έπρεπε να είναι τυφλά και κωφά άτομα, ενήλικες, που χρησιμοποιούν ή έχουν χρησιμοποιήσει τις υπηρεσίες των βιβλιοθηκών στην Ελλάδα. Συνολικά διανεμήθηκαν 40 ερωτηματολόγια προς κωφούς και άλλα 40 ερωτηματολόγια προς τυφλούς. Εξ αυτών, λήφθηκαν 30 έγκυρες απαντήσεις από τυφλά άτομα (ποσοστό απάντησης 75%) και 31 έγκυρες απαντήσεις από κωφά άτομα (ποσοστό απάντησης 77,5%). Ωστόσο, η συλλογή δεδομένων δεν ήταν τόσο εύκολη όσο συνιστούν τα παραπάνω ποσοστά απάντησης. Υπήρξε δυσκολία στη συλλογή των απαντήσεων λόγω των περιορισμών που έχουν τεθεί σε πολιτικό επίπεδο προς αντιμετώπιση του Covid 19.

Για τους τυφλούς, οι απαντήσεις συλλέχθηκαν μέσα από τη ευγενή συνεργασία με ένα φιλανθρωπικό σωματείο, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, για όλους τους ενηλίκους που αντιμετωπίζουν πρόβλημα όρασης καθώς και μέσα από προσωπικές επαφές. Για τους κωφούς, το δείγμα συγκεντρώθηκε χωρίς τη βοήθεια κάποιου φορέα, αλλά μόνο μέσα από τις προσωπικές επαφές. Έγινε προσπάθεια επικοινωνίας με έναν μεγάλο αριθμό από σχετικούς φορείς και δομές για τους κωφούς, ωστόσο οι απόπειρές δεν ευοδώθηκαν.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε κατά το διάστημα Οκτώβριος 2020-Ιανουάριος 2021. Τα ερωτηματολόγια απεστάλησαν στους συμμετέχοντες μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας Google Forms, στο φιλανθρωπικό σωματείο το οποίο τα προώθησε από την ιστοσελίδα του, καθώς και σε μεμονωμένα άτομα, τυφλούς και κωφούς, μετά από επικοινωνία και συνεννόηση σε κοινωνικό επίπεδο. Οι συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν δεν ηχογραφήθηκαν, ωστόσο καταγράφηκαν λεπτομερώς οι απαντήσεις που έδωσαν οι δύο τυφλοί συνεντευχθέντες. Ο λόγος για τον οποίο πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις, ήταν ότι αποφασίστηκε να πραγματοποιηθεί ποιοτική έρευνα συμπληρωματικά με την ποσοτική έρευνα, έτσι ώστε να ληφθεί μία σφαιρικότερη εικόνα για τους υπό μελέτη παράγοντες. Ο αριθμός των συνεντεύξεων περιορίστηκε στα δύο άτομα επειδή υπήρξε δυσκολία στην πρόσβαση σε μεγαλύτερο αριθμό συνεντευχθέντων.

Οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν για τον σκοπό της μελέτης, και επίσης τους έγινε γνωστό ότι η συμμετοχή τους είναι εθελοντική και εμπιστευτική. Συγκεκριμένα, αναφέρθηκε ότι τα δεδομένα που παρέχουν θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για την κάλυψη των στόχων της μελέτης, καθώς και ότι οι συμμετέχοντες έχουν το δικαίωμα να αποσυρθούν ανά πάσα στιγμή από την έρευνα, πριν, κατά τη διάρκεια ή και μετά το τέλος της, χωρίς να απαιτείται να παράσχουν καμία εξήγηση.

Στην παρούσα μελέτη δεν υπήρξε κανενός είδους παραπλάνηση των συμμετεχόντων, ούτε διακυβεύθηκε η υγεία ή η ασφάλειά τους.

3.3 Κατασκευή Ερευνητικού Εργαλείου

Μετά από επισκόπηση της βιβλιογραφίας, σχεδιάστηκαν τα ερωτηματολόγια και οι συνεντεύξεις, τα οποία προσαρμόστηκαν ειδικά για να απαντηθούν από τυφλούς και

κωφούς. Συγκεκριμένα, το ερωτηματολόγιο για τους κωφούς περιλάμβανε τρία δημογραφικά στοιχεία, το φύλο, την ηλικία και το επίπεδο γνώσεων, ενώ ρωτούσε τους συμμετέχοντες για τον τύπο κωφότητάς τους (εκ γενετής, επίκτητη). Στη συνέχεια, περιείχε 25 κυρίως ερωτήματα πολλαπλής επιλογής, που σχετίζονται με την επισκεψιμότητα και την προσβασιμότητα των βιβλιοθηκών από τα ΑμεΑ, καθώς και τις υπηρεσίες, τις υποστηρικτικές τεχνολογίες και τις υλικοτεχνικές υποδομές που διατίθενται στις βιβλιοθήκες για τα ΑμεΑ. Τα περισσότερα από τα κυρίως ερωτήματα απαντώνται με μία διχοτομική κλίμακα, όπου 1 = «Ναι» και 2 = «Όχι». Παραδείγματα των ερωτημάτων που τέθηκαν και που ακολουθούν τη διχοτομική κλίμακα είναι τα ακόλουθα:

«5. Συναντάτε δυσκολίες στην επικοινωνία σας στο χώρο της βιβλιοθήκης;», «5.2 Αν ήταν ευκολότερη η επικοινωνία σας θα επισκεπτόσασταν πιο συχνά τη βιβλιοθήκη;», «6. Η Βιβλιοθήκη σας παρέχει υπηρεσίες επικοινωνίας μέσω νοηματικής γλώσσας για Άτομα κωφάλαλα;», «7. Με βάση την εμπειρία σας στις βιβλιοθήκες θεωρείτε ότι οι βιβλιοθηκονόμοι έχουν λάβει την αναγκαία εκπαίδευση για την εξυπηρέτηση Ατόμων με Αναπηρίες (ΑμεΑ); Με άλλα λόγια σας εξυπηρετούν εξειδικευμένοι επαγγελματίες;», «10. Υπάρχουν στη Βιβλιοθήκη σας οι κατάλληλες υποδομές (π.χ. χώροι στάθμευσης οχημάτων για ΑμεΑ, μπάρες, ράμπες κτλ.) που διευκολύνουν την πρόσβαση των ΑμεΑ στο κτίριο της Βιβλιοθήκης;», «11. Υπάρχουν στη Βιβλιοθήκη σας οι κατάλληλες υποδομές (π.χ. μπάρες, ράμπες, κτλ.) που διευκολύνουν την πρόσβαση των ΑμεΑ στους διάφορους χώρους (γκισέ δανεισμού, βιβλιοστάσια, συλλογές, αναγνωστήρια, χώρος Η/Υ, φωτοτυπικά μηχανήματα, ανελκυστήρες, έξοδοι κινδύνου, τουαλέτες κτλ.) της Βιβλιοθήκης;», «12. Υπάρχει επαρκής, σαφής και κατάλληλη για ΑμεΑ σήμανση (έντυπος χάρτης Βιβλιοθήκης, κάτοψη κτιρίου, απτικός χάρτης, εικονογραφημένες πληροφορίες και οδηγίες, μεγαλογράμματη γραφή στις ράχες των βιβλίων) στη Βιβλιοθήκη;», «13. Είναι ο εξοπλισμός της Βιβλιοθήκης (φωτοτυπικά μηχανήματα, σαρωτές, κτλ.) εύκολα προσβάσιμος σε ΑμεΑ;», «14. Έχετε επισκεφθεί βιβλιοθήκες στο εξωτερικό;», και «14.1 Αν ναι, προσέφεραν εξειδικευμένες υπηρεσίες σε άτομα με προβλήματα ακοής;».

Στο ερωτηματολόγιο των τυφλών, περιλαμβάνονταν τρία δημογραφικά στοιχεία, το φύλο, η ηλικία και το επίπεδο γνώσεων, ενώ περιείχε το ερώτημα του τύπου τυφλότητας (εκ γενετής ή επίκτητη). Ακολουθούσαν 23 κυρίως ερωτήματα, πολλαπλής επιλογής, που ξανά αφορούν το βαθμό επίσκεψης και την προσβασιμότητα που έχουν οι βιβλιοθήκες για τα ΑμεΑ, ενώ παράλληλα ρωτούν σχετικά με τις υπηρεσίες, τις τεχνολογίες υποστήριξης και τις υλικοτεχνικές υποδομές που προσφέρουν ή όχι οι βιβλιοθήκες για τα ΑμεΑ. Κάποια

παραδείγματα από τα ερωτήματα του συγκεκριμένου ερωτηματολογίου, τα περισσότερα από τα οποία απαντώνται σε διχοτομική κλίμακα «Ναι» ή «Όχι», είναι τα εξής:

«4. Επισκέπτεστε Βιβλιοθήκη είτε ακαδημαϊκή είτε δημόσια;», «4.1 Αν ναι πόσο συχνά; (από το ένα έως το πέντε, με το πέντε να είναι το καθημερινό)», «4.3 Αν όχι, για ποιο λόγο δεν την επισκέπτεστε;», «6. Η Βιβλιοθήκη σας παρέχει υπηρεσίες για Άτομα με Αναπηρίες (ΑμεΑ);», «6.2 Αν όχι, για ποιο λόγο δεν παρέχει υπηρεσίες σε Άτομα με Αναπηρίες (ΑμεΑ);», «7. Με βάση την εμπειρία σας στις βιβλιοθήκες θεωρείτε ότι οι βιβλιοθηκονόμοι έχουν λάβει την αναγκαία εκπαίδευση για την εξυπηρέτηση Ατόμων με Αναπηρίες (ΑμεΑ); Με άλλα λόγια σας εξυπηρετούν εξειδικευμένοι επαγγελματίες;», «10. Υπάρχουν στη Βιβλιοθήκη σας οι κατάλληλες υποδομές (π.χ. χώροι στάθμευσης οχημάτων για ΑμεΑ, μπάρες, ράμπες κτλ.) που διευκολύνουν την πρόσβαση των ΑμεΑ στο κτίριο της Βιβλιοθήκης;», «10.1 Αν ναι, πώς τις αξιολογείτε από το ένα έως το πέντε με άριστα το πέντε;», «14. Έχετε επισκεφθεί βιβλιοθήκες στο εξωτερικό;», «14.1 Αν ναι, προσέφεραν εξειδικευμένες υπηρεσίες σε άτομα με προβλήματα όρασης;», «14.2 Αν ναι, πως ήταν η εμπειρία σας από το 1 έως το 5 (με άριστα το 5);».

Παράλληλα, και στα δύο ερωτηματολόγια προς κωφούς και τυφλούς παρέχονταν πληροφορίες στους συμμετέχοντες, που περιλάμβαναν, μεταξύ άλλων, ορισμούς, το νομικό πλαίσιο και στατιστικά δεδομένα. Κάποιες από αυτές τις πληροφορίες είναι οι ακόλουθες:

«Παραδοσιακά, η έννοια της προσβασιμότητας όσον αφορά τα άτομα με ειδικές ανάγκες, σχετίζεται με τη δυνατότητα αξιοποίησης του περιβάλλοντος χώρου, με τις αρχιτεκτονικές ρυθμίσεις που γίνονται στους δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους, ώστε να είναι όλοι οι χώροι προσπελάσιμοι από τα άτομα με αναπηρίες. Ωστόσο η έννοια του όρου προσβασιμότητα δεν πρέπει να περιορίζεται μόνο στις αναγκαίες αρχιτεκτονικές ρυθμίσεις. Η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας της πληροφόρησης και των τηλεπικοινωνιών τα τελευταία χρόνια, έχει καταστήσει το ζήτημα της προσβασιμότητας ακόμα αποκτά νέες διαστάσεις και αφορά τη δυνατότητα αξιοποίησης των πληροφοριακών συστημάτων από τα άτομα με αναπηρίες. Η έννοια της καθολικής πρόσβασης σε προϊόντα και υπηρεσίες της Κοινωνίας της Πληροφορίας στηρίζεται στις αρχές του καθολικού σχεδιασμού που συνιστά μεταβολές στο περιβάλλον χρήσης μιας εφαρμογής, εξαιτίας των διαφορετικών αναγκών, απαιτήσεων και προτιμήσεων του εκάστοτε χρήστη».

«Σύμφωνα με τους Leong & Higgins (2002) και σε διεθνές επίπεδο, η εκπαιδευτική κατάρτιση των βιβλιοθηκονόμων, μέχρι και στην σύγχρονη εποχή, επικεντρώνεται αποκλειστικά και μόνο σε γνώσεις που αφορούν τη βιβλιοθήκη, και δεν προσφέρει τα απαραίτητα εφόδια

στους μελλοντικούς επιστήμονες της πληροφόρησης. Ως συνέπεια οι απόφοιτοι δεν επιδεικνύουν το απαραίτητο ενδιαφέρον για τα Άτομα με ΑμεΑ».

Τέλος, σε ό,τι αφορά τη συνέντευξη, ο οδηγός συνέντευξης που σχεδιάστηκε αποτελούταν από 14 ερωτήματα. Από αυτά, το πρώτο διπλό ερώτημα αφορά τον τύπο τυφλότητας και την ηλικία. Τα επόμενα 13 ερωτήματα είναι τα κυρίως ερωτήματα. Τέσσερα από αυτά σχετίζονται με την επισκεψιμότητα και τη συχνότητα επίσκεψης στις βιβλιοθήκες («2. Επισκέπτεστε βιβλιοθήκες; Αν ναι, πόσο συχνά;»), το είδος βιβλιοθηκών που επισκέπτονται («3. Τί είδους βιβλιοθήκες επισκέπτεστε?»), τις τεχνολογίες υποστήριξης που παρέχονται στις βιβλιοθήκες της περιοχής τους («4. Γνωρίζετε ποιες υποστηρικτικές τεχνολογίες είναι διαθέσιμες στις βιβλιοθήκες της περιοχής σας;»), καθώς και το κατά πόσο η γνώση των διαθέσιμων τεχνολογιών υποστήριξης θα τους οδηγούσε να επισκέπτονται πιο συχνά τη βιβλιοθήκη («5. Αν τις γνωρίζατε θα επισκεπτόσασταν πιο συχνά την βιβλιοθήκη;»).

Τα επόμενα τέσσερα ερωτήματα σχετίζονται με τις υπηρεσίες που οι συνεντευχθέντες θα ήθελαν να υπάρχουν («6. Ποιες επιπλέον υπηρεσίες θα θέλατε να υπάρχουν στις ελληνικές βιβλιοθήκες;»), κατά πόσο έχουν εξυπηρετηθεί καλώς από ελληνικές βιβλιοθήκες («7. Υπάρχει κάποια ελληνική βιβλιοθήκη που να σας εξυπηρέτησε με ιδιαίτερα ορθό τρόπο, που να προσομοιάζει με τις βιβλιοθήκες του εξωτερικού;»), ποιες είναι οι παροχές μιας καλής βιβλιοθήκης που δεν συναντάται σε άλλες βιβλιοθήκες («8. Αν ναι, τί ακριβώς είχε προβλέψει που λείπει από τις λοιπές βιβλιοθήκες;»), και κατά πόσο για τους συνεντευχθέντες είναι σημαντικό να υπάρχει στη βιβλιοθήκη εξειδικευμένος βιβλιοθηκονόμος («9. Είναι σημαντικό για εσάς να υπάρχει ένας εξειδικευμένος βιβλιοθηκονόμος;»).

Τα τελευταία πέντε ερωτήματα αφορούν τη σημασία μιας ειδικής ξενάγησης («10. Θα ήταν σημαντική για εσάς μια ειδική ξενάγηση για να προσανατολιστείτε στο χώρο;»), τα προβλήματα που δημιουργούν οι ελλείψεις στις υποδομές των βιβλιοθηκών στην απόκτηση της γνώσης («11. Θεωρείτε ότι οι ελλείψεις υποδομές στις βιβλιοθήκες σας στερούν το δικαίωμα στη γνώση;»), τα εμπόδια που υπάρχουν στην επίσκεψη μιας βιβλιοθήκης («12. Τί σας εμποδίζει περισσότερο στο να επισκεφτείτε μια βιβλιοθήκη;»), το τί πρέπει να αλλάξει στις βιβλιοθήκες για να βελτιωθούν οι παροχές τους προς ΑμεΑ («13. Τί πιστεύετε ότι θα ήταν σημαντικό να αλλάξει στις βιβλιοθήκες με στόχο να βελτιωθεί η εξυπηρέτησή σας;») και, τέλος, το τί θα ήθελαν να αλλάξει στην Ελλάδα στα θέματα τη τυφλότητας («14. Τί θα θέλατε να αλλάξει στην Ελλάδα στα θέματα της τυφλότητας;»).

3.4 Μέθοδοι Ανάλυσης

3.4.1 Μέθοδοι ποσοτικής ανάλυσης

Για το σκέλος της ποσοτικής ανάλυσης των δύο ερωτηματολογίων προς κωφούς και τυφλούς, χρησιμοποιήθηκε περιγραφική ανάλυση. Συγκεκριμένα, πραγματοποιήθηκε στατιστική ανάλυση με χρήση συχνοτήτων και ποσοστών για την απάντηση των ερωτημάτων των ερωτηματολογίων. Τα αποτελέσματα παρουσιάστηκαν σε μορφή γραφημάτων και σχολιάστηκαν.

3.4.2 Μέθοδοι ποιοτικής ανάλυσης

Για το σκέλος της ποιοτικής ανάλυσης, οι απαντήσεις στις δύο συνεντεύξεις των τυφλών συμμετεχόντων καταμετρήθηκαν και παρουσιάστηκαν συνδυαστικά ανά ερώτημα. Εφαρμόστηκε μια απλουστευμένη μορφή της ανάλυσης περιεχομένου (content analysis, Joffe & Yardley, 2004). Ο σκοπός ήταν να εξαχθούν συμπεράσματα με βάση τις απαντήσεις που δόθηκαν. Οι συμμετέχοντες, με βάση τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους, αναμενόταν ότι θα παράσχουν τις προσωπικές τους απόψεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την καλύτερη κατανόηση του φαινομένου αλλά και ως βάση για μελλοντική έρευνα.

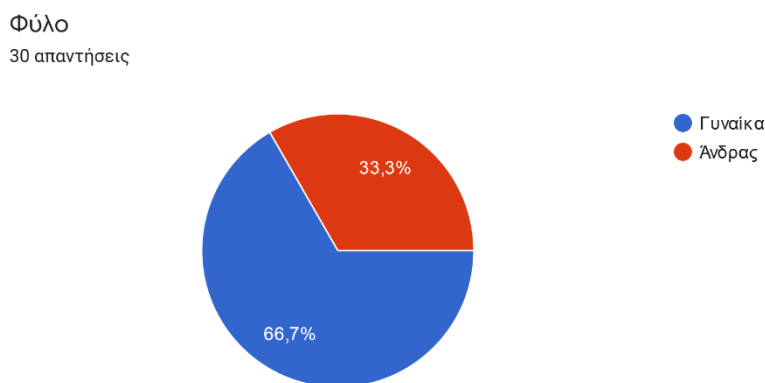
Κεφάλαιο 4. Αποτελέσματα – Ευρήματα

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται παράθεση των στατιστικών αποτελεσμάτων της έρευνας των ατόμων που συμμετείχαν με προβλήματα τύφλωσης και κώφωσης, καθώς και των γραφημάτων που αναλύουν την αξιολόγηση και την ικανοποίησή τους από τις υπηρεσίες και την εξυπηρέτηση που παρέχεται από τις Ελληνικές βιβλιοθήκες.

4.1 Αναλυτική παρουσίαση αποτελεσμάτων τυφλών

4.1 Στατιστικά αποτελέσματα ερωτήσεων

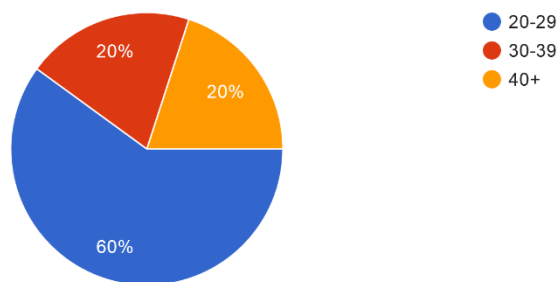
Στο παρακάτω σχεδιάγραμμα (Εικόνα 1) διακρίνονται τα ποσοστά αντρών και γυναικών που συμμετείχαν στην έρευνα. Όπως φαίνεται από τα στοιχεία, το μεγαλύτερο ποσοστό είναι γυναίκες (66,7%), σχεδόν δηλαδή το διπλάσιο από το ποσοστό των αντρών (33,3%). Γεγονός που δείχνει ότι η επισκεψιμότητα των γυναικών και το ενδιαφέρον για τις βιβλιοθήκες είναι μεγαλύτερο από των αντρών.

Εικόνα 3. Φύλο ερωτηθέντων ατόμων

Επιπλέον, τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν κυρίως από άτομα νεαρά σε ηλικία, αφού τα 18 άτομα είναι 20 έως 29 ετών, τα 6 από 30 έως 39 και τα υπόλοιπα 6 από 40 και πάνω. Από αυτό φαίνεται ότι τα νεαρά άτομα επισκέπτονται πιο συχνά τις βιβλιοθήκες από τους μεγαλύτερους σε ηλικία. Οι ηλικίες παρουσιάζονται και στο παρακάτω διάγραμμα (4.1.2):

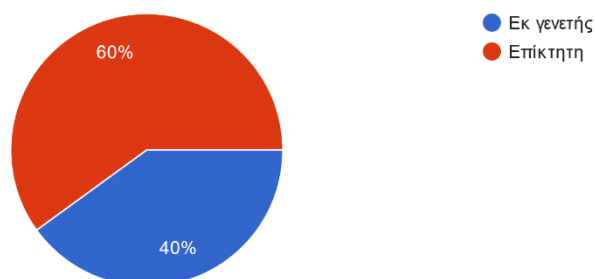
Ηλικία
30 απαντήσεις

Εικόνα 4. Ηλικία ερωτηθέντων

Στο κάτωθι διάγραμμα (Εικόνα3) δίνονται τα ποσοστά των ατόμων που έχουν εκ γενετής ή επίκτητη τύφλωση. Σύμφωνα με την έρευνα, συμπεραίνεται πως το μεγαλύτερο ποσοστό 60% είναι επίκτητη, ενώ το 40% είναι εκ γενετής. Αυτό οφείλεται κυρίως στο λόγο ότι πολλοί άνθρωποι δυστυχώς τυφλώνονται από διάφορα προβλήματα υγείας με κυριότερο των σακχαρώδη διαβήτη που επηρεάζει σημαντικά την όραση.

Η τύφλωσή σας είναι:
30 απαντήσεις

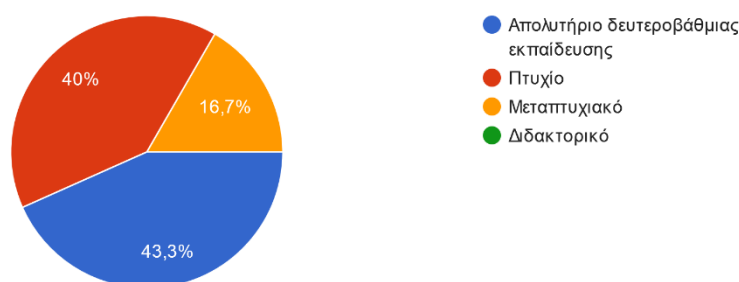

Εικόνα 5. Μορφές τύφλωσης ερωτηθέντων ατόμων

Ακόμα παρουσιάζεται το μορφωτικό επίπεδο των ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα. Διακρίνεται πως το μεγαλύτερο ποσοστό που είναι το 43,3% είναι κάτοχοι απολυτήριου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, το 40% πτυχίου και το 16,7% μεταπτυχιακού. Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας φαίνεται ότι παρόλο τα προβλήματα όρασης των ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα προσπαθούν για την μόρφωση τους για αυτό πρέπει να κάνουμε

και εμείς την ζωή τους καλύτερη και να γίνει πιο εύκολη η πρόσβαση τους στις βιβλιοθήκες και το υλικό που χρειάζονται για την μάθηση τους.

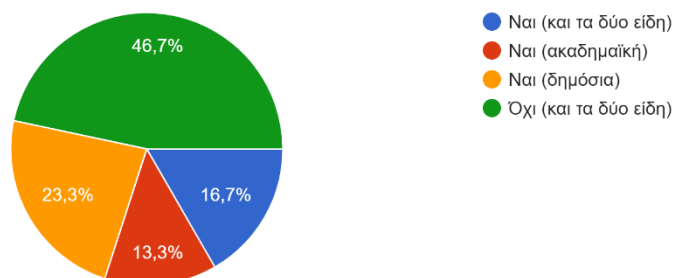
Επίπεδο γνώσεων
30 απαντήσεις

Εικόνα 6. Επίπεδο γνώσεων ερωτηθέντων ατόμων

Ακολουθως, στο διάγραμμα (Εικόνα 5) βλέπουμε την επισκεψιμότητα των ερωτηθέντων είτε στις δημόσιες είτε στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες. Από τα δεδομένα προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό που είναι 46,7% δεν επισκέπτεται καμία βιβλιοθήκη. Το 16,7% επισκέπτεται και δημόσιες και ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, το 13,3% μόνο ακαδημαϊκές ενώ το 23,3% μόνο δημόσιες. Θα περίμενε κανείς τα περισσότερα άτομα να επισκέπτονται περισσότερο ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες ωστόσο φαίνεται ότι οι δημόσιες είναι πιο εύκολα προσβάσιμες στην καθημερινότητα τους και τις προτιμούν τα άτομα με προβλήματα όρασης.

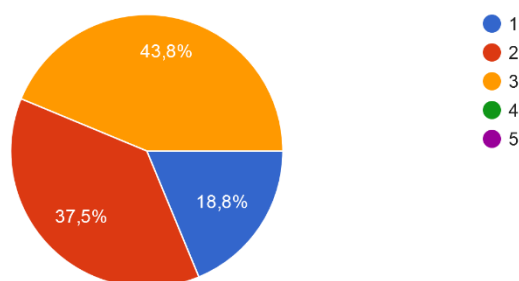
Επισκέπτεστε Βιβλιοθήκη είτε ακαδημαϊκή είτε δημόσια;
30 απαντήσεις

Εικόνα 7. Επισκεψιμότητα ερωτηθέντων στις βιβλιοθήκες

Πιο αναλυτικά στο παρακάτω διάγραμμα (Εικόνα 6) φαίνεται και η συχνότητα επισκεψιμότητας στην βιβλιοθήκη όπου το 43,8% πηγαίνει τουλάχιστον 3 φορές την εβδομάδα, το 37,5% 2 φορές την εβδομάδα και το 18,8% πηγαίνει μόλις μία φορά την εβδομάδα. Από τις απαντήσεις διακρίνεται ότι είναι σημαντική η συχνότητα που τα άτομα με προβλήματα όρασης επισκέπτονται τις βιβλιοθήκες για αυτό η κοινωνία πρέπει να μεριμνήσει με περισσότερες εξειδικευμένες παροχές προς σε αυτούς γεγονός που θα τους κινητοποιήσει ώστε να τις επισκέπτονται περισσότερες φορές την εβδομάδα.

Αν ναι πόσο συχνά; (από το ένα έως το πέντε, με το πέντε να είναι το καθημερινό)
16 απαντήσεις

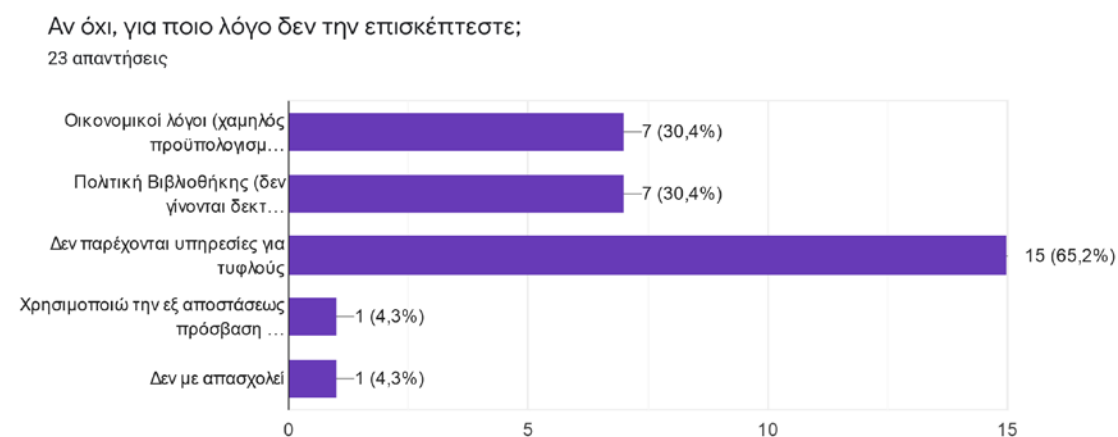

Εικόνα 8. Συχνότητα επισκεψιμότητας στην βιβλιοθήκη

Όταν ζητήθηκε από τους ερωτηθέντες να προσδιορίσουν συγκεκριμένα το είδος και τον λόγο επίσκεψής τους στην βιβλιοθήκη, οι περισσότεροι απάντησαν ότι επισκέπτονται τις δημόσιες βιβλιοθήκες επειδή είναι πιο εύκολα προσβάσιμες από τους ίδιους και ο λόγος ήταν για δανεισμό βιβλίων. Μικρότερο ποσοστό απάντησε ότι επισκέπτεται τις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες λόγω των σπουδών τους.

Στην συνέχεια, αναφέρονται οι λόγοι οι οποίοι οι ερωτηθέντες δεν επισκέπτονται την βιβλιοθήκη. Το μεγαλύτερο ποσοστό που είναι 65,2% δεν επισκέπτεται την βιβλιοθήκη επειδή δεν παρέχονται οι κατάλληλες υπηρεσίες για την διευκόλυνσή τους. Το 30,4% δεν την επισκέπτονται καθώς δεν έχουν δημιουργηθεί οι κατάλληλες υποδομές για να δέχονται ΑμεΑ άτομα, εξαιτίας χαμηλού προϋπολογισμού, ενώ σε μερικές βιβλιοθήκες είναι και η πολιτική τους αυτή όπως έχει απαντήσει το 30,4% λόγω της έλλειψης εξειδικευμένου προσωπικού. Τέλος, μικρότερο ποσοστό (4,3%) δεν επισκέπτεται την βιβλιοθήκη γιατί χρησιμοποιεί την εξ αποστάσεως πρόσβαση σε βιβλία για τα οποία ενδιαφέρεται και άλλα άτομα δεν τα απασχολεί η πρόσβαση τους σε κάποια βιβλιοθήκη. Όπως φαίνεται από τις απαντήσεις το

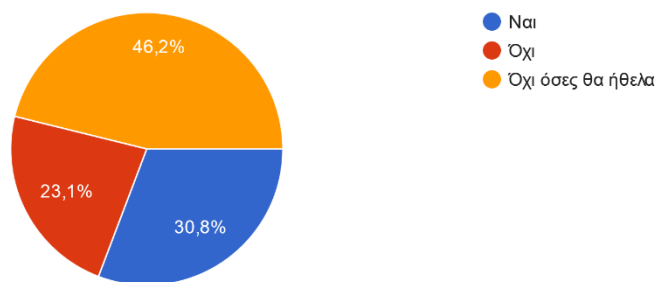
μεγαλύτερο ποσοστό έχει πρόθεση να επισκέπτεται τις βιβλιοθήκες αλλά τον αποτρέπουν οι μειωμένες και σε κάποιες περιπτώσεις ανύπαρκτες υπηρεσίες που χρειάζονται για τους τυφλούς. Αυτό πρέπει να προβληματίσει τους αρμόδιους και να μεριμνήσουν για περισσότερες εξειδικευμένες παροχές.

Εικόνα 9. Λόγοι μη επισκεψιμότητας στην βιβλιοθήκη

Στο επόμενο διάγραμμα (Εικόνα 8) παρουσιάζονται οι απαντήσεις στο ερώτημα αν οι βιβλιοθήκες που επισκέπτονται οι ερωτηθέντες παρέχουν υπηρεσίες για Άτομα με Αναπηρίες ΑμεΑ. Όπως φαίνεται από τα αποτελέσματα το μεγαλύτερο ποσοστό 46,2% αναφέρει πως δεν έχει όσες θα ήθελε. Αντίθετα, το 30,8% απαντά ότι έχει, ενώ το 23,1% ότι δεν έχει. Από τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου μας τα ποσοστά παρεχόμενων υπηρεσιών για άτομα ΑμεΑ από τις ελληνικές βιβλιοθήκες είναι δυστυχώς απογοητευτικά και θα έπρεπε να δημιουργούν προβληματισμό και ερωτήματα. Είναι δυνατόν εν έτη 2021 να μην υπάρχει ανάλογη μέριμνα για ΑμεΑ στις ελληνικές βιβλιοθήκες;

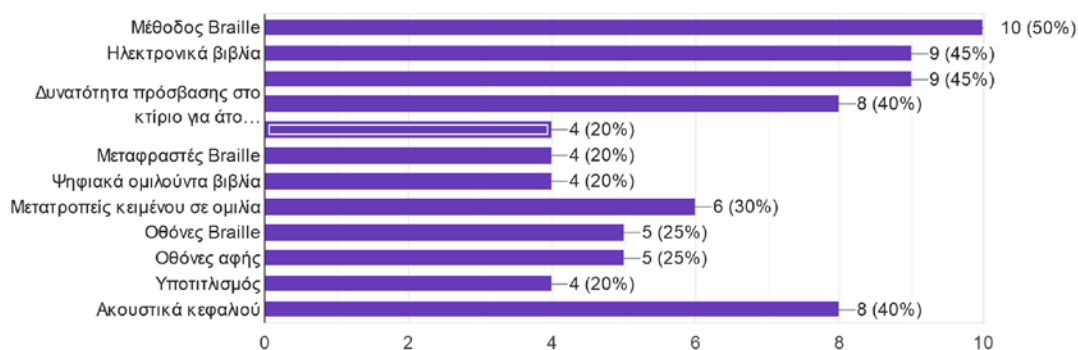
Η Βιβλιοθήκη σας παρέχει υπηρεσίες για Άτομα με Αναπηρίες (ΑμεΑ);
26 απαντήσεις

Εικόνα 10. Ποσοστό παροχής υπηρεσιών για ΑμεΑ από τις βιβλιοθήκες

Παρακάτω εξετάζεται πιο συγκεκριμένα ποιες υπηρεσίες παρέχονται για άτομα ΑμεΑ. Σύμφωνα με τις απαντήσεις το 50% δηλώνει ότι οι περισσότερες βιβλιοθήκες παρέχουν την μέθοδο Braille για την ανάγνωση βιβλίων. Το 45% απαντάει ότι είναι εύκολη η πρόσβαση τους στην βιβλιοθήκη διότι παρέχονται οι κατάλληλες υποδομές και ότι έχουν και ηλεκτρονικά βιβλία. Το 40% απάντησε ότι παρέχονται ακουστικά κεφαλιού. Το 30% δήλωσε ότι έχουν μετατροπείς κειμένου σε ομιλία. Το 25% απάντησε ότι παρέχονται οθόνες Braille και οθόνες αφής. Το 20% απάντησε ότι έχουν μεταφραστές Braille, ψηφιακά ομιλούντα βιβλία, μετατροπείς κειμένου σε ομιλία και υποτιτλισμό. Σύμφωνα με τις απαντήσεις των ερωτηθέντων οι περισσότερες βιβλιοθήκες παρέχουν μόνο μέθοδο Braille, Ηλεκτρονικά βιβλία και εύκολη πρόσβαση στις βιβλιοθήκες. Δυστυχώς, τις υπόλοιπες υπηρεσίες τις παρέχουν σε μικρό ποσοστό ενώ κρίνεται αναγκαίο να υπάρχουν αν όχι όλες τουλάχιστον οι περισσότερες στις ελληνικές βιβλιοθήκες γιατί πρέπει όλοι να έχουν τα ίδια δικαιώματα στην γνώση και να μην τη στερούνται από την αμεριμνησία του κράτους απέναντι στα ΑμεΑ άτομα.

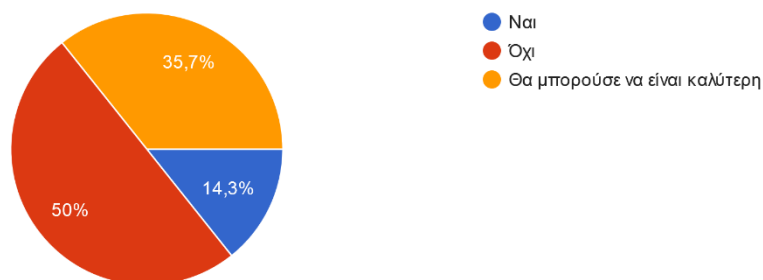
Αν ναι, ποιες από τις παρακάτω υπηρεσίες παρέχει;
20 απαντήσεις

Εικόνα 11. Είση παρεχόμενων υπηρεσιών

Στο επόμενο διάγραμμα (Εικόνα 10) εξετάζεται αν οι βιβλιοθήκες έχουν εξειδικευμένους βιβλιοθηκονόμους για την εξυπηρέτηση Ατόμων με Αναπηρίες (ΑμεΑ). Δυστυχώς το μεγαλύτερο ποσοστό που είναι το 50% απαντά ότι δεν υπάρχουν εξειδικευμένοι βιβλιοθηκονόμοι για την καλύτερη εξυπηρέτησή τους ενώ το 35,7% ότι θα μπορούσαν να είναι περισσότερο εξειδικευμένοι. Μόλις το 14,3% των ερωτηθέντων έχει έρθει σε επαφή με εξειδικευμένους βιβλιοθηκονόμους. Σύμφωνα με τα κάτωθι ποσοστά οι εξειδικευμένοι βιβλιοθηκονόμοι είναι ελάχιστοι και σε πολλές περιπτώσεις δεν έχουν λάβει ούτε την κατάλληλη εκπαίδευση βιβλιοθηκονόμου αν και οι βιβλιοθήκες θα έπρεπε να ήταν από τα πρώτα πράγματα που θα έπρεπε να είχαν μεριμνήσει καθώς ο βιβλιοθηκονόμος είναι ο πρώτος που θα σε βοηθήσει για να βρεις το ζητηθέν βιβλίο που χρειάζεσαι. Αν δεν μπορεί ο βιβλιοθηκονόμος πρώτα να επικοινωνήσει με άτομα ΑμέΑ για να τα βοηθήσει θα είναι αρκετά δύσκολο για αυτά να βρουν ότι χρειάζονται εφόσον δεν υπάρχουν και οι κατάλληλες παροχές για αυτά.

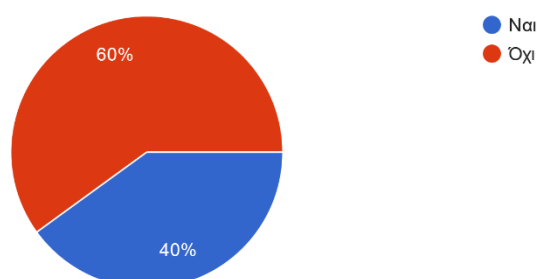
Με βάση την εμπειρία σας στις βιβλιοθήκες θεωρείτε ότι οι βιβλιοθηκονόμοι έχουν λάβει την αναγκαία εκπαίδευση για την εξυπηρέτηση Ατόμων με Αναπηρίες (ΑμεΑ);
28 απαντήσεις

Εικόνα 12. Ποσοστό εξειδικευμένων βιβλιοθηκονόμων

Στη συνέχεια οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να απαντήσουν αν γνωρίζουν για σεμινάρια επιμόρφωσης βιβλιοθηκονόμων για την παροχή υπηρεσιών προς τους ανθρώπους με προβλήματα όρασης. Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες που είναι το 60% απάντησαν ότι δεν γνωρίζουν, ενώ το 40% απάντησε μόνο ότι γνωρίζει για σχετικά σεμινάρια. Αν και τα σεμινάρια επιμόρφωσης θεωρούνται πολύ σημαντικά για την κατάλληλη επιμόρφωση των βιβλιοθηκονόμων φαίνεται ότι δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένα έτσι δεν έχουν και πολύ συμμετοχή.

Γνωρίζετε για Σεμινάρια Επιμόρφωσης βιβλιοθηκονόμων σχετικά με την παροχή υπηρεσιών προς τους ανθρώπους με προβλήματα όρασης;
30 απαντήσεις

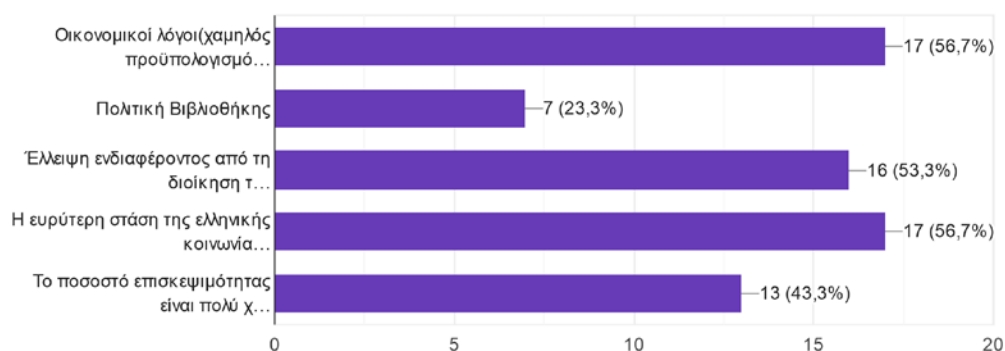

Εικόνα 13. Ποσοστό ατόμων που γνωρίζουν για σεμινάρια επιμόρφωσης βιβλιοθηκονόμων

Παρακάτω εξετάζονται οι λόγοι για τους οποίους, κατά την άποψη των ερωτηθέντων, οι βιβλιοθηκονόμοι δεν λαμβάνουν επιπρόσθετη εκπαίδευση σχετικά με την εξυπηρέτηση

ατόμων με προβλήματα όρασης. Το 56,7% απάντησε ότι είναι η ευρύτερη στάση της ελληνικής κοινωνίας απέναντι στα άτομα με προβλήματα όρασης και αυτό συνεπάγεται να μην υπάρχουν και οι απαραίτητες χρηματοδοτήσεις για τα σεμινάρια αυτά. Το 53,3% απάντησε ότι δεν υπάρχει ενδιαφέρον από την διοίκηση της βιβλιοθήκης για σχετικά σεμινάρια, το οποίο μπορεί να οφείλεται και στο χαμηλό ποσοστό επισκεψιμότητας στις βιβλιοθήκες όπως απάντησε το 43,3%. Τέλος, το 23,3% απάντησε ότι είναι η πολιτική της βιβλιοθήκης. Από τις απαντήσεις φαίνεται ότι δυστυχώς υπάρχει αδιαφορία για την εξειδίκευση των βιβλιοθηκονόμων γεγονός που μπορεί να οφείλεται στο ότι το κράτος δεν γνωρίζει πόσο σημαντική και βοηθητική θα ήταν η ύπαρξη των κατάλληλων επιμορφωμένων βιβλιοθηκονόμων και για αυτό δεν υπάρχουν και χρηματοδοτήσεις και συμμετοχή για τέτοιου είδους σεμινάρια.

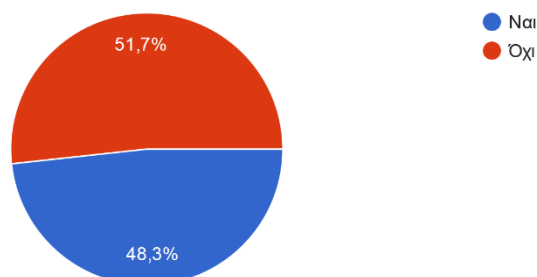
Για ποιο λόγο θεωρείτε ότι οι βιβλιοθηκονόμοι δεν λαμβάνουν επιπρόσθετη εκπαίδευση σχετικά με την εξυπηρέτηση ατόμων με προβλήματα όρασης;
30 απαντήσεις

Εικόνα 14. Λόγοι που οι βιβλιοθηκονόμοι δεν αποκτούν επιπρόσθετη εκπαίδευση

Έπειτα, οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να απαντήσουν σε κάποιες ερωτήσεις σχετικά με την ύπαρξη των κατάλληλων υποδομών για την πρόσβαση και την μετακίνηση τους στους χώρους της βιβλιοθήκης. Το 51,7 % απάντησε ότι δεν υπάρχουν οι κατάλληλες υποδομές, ενώ το 48,3% ότι υπάρχουν. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας φαίνεται ότι δεν υπάρχουν σε όλες τις βιβλιοθήκες οι απαραίτητες υποδομές για την εύκολη πρόσβαση των ΑμεΑ και αυτό θα τους εμποδίζει να πηγαίνουν στις βιβλιοθήκες ή όσοι πηγαίνουν θα χρειάζονται την βοήθεια κάποιου άλλου προσώπου.

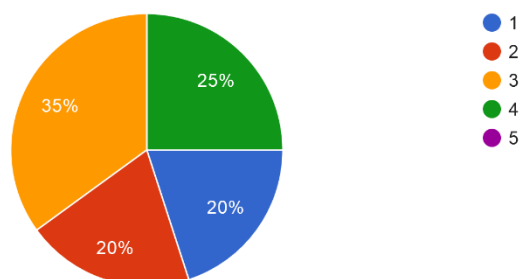
Υπάρχουν στη Βιβλιοθήκη σας οι κατάλληλες υποδομές (π.χ. μπάρες, ράμπες, κτλ.) που διευκολύνουν την πρόσβαση των ΑμεΑ στους διάφο...δοι κινδύνου, τουαλέτες κτλ.) της Βιβλιοθήκης;
29 απαντήσεις

Εικόνα 15. Παροχή κατάλληλων υποδομών στις βιβλιοθήκες

Όταν ζητήθηκε από τους ερωτηθέντες να αξιολογήσουν αυτές τις υποδομές το 20% τις χαρακτήρισε απαράδεκτες, αντίστοιχα το 20% τις χαρακτήρισε μέτριες, το 25% καλές και το 35% πολύ καλές. Ανησυχητικό είναι το γεγονός πως κανένα από τα άτομα που συμμετείχαν στην έρευνα δεν χαρακτήρισε τις υποδομές εξαιρετικές. Δυστυχώς σύμφωνα με τις απαντήσεις των ερωτηθέντων σε καμία βιβλιοθήκη δεν υπάρχουν εξαιρετικές παρεχόμενες υποδομές και αυτό οφείλεται κυρίως ότι σε όσες βιβλιοθήκες υπάρχουν δεν υπάρχει η κατάλληλη συντήρησή τους π.χ. στη σήμανση ή στους ανελκυστήρες.

Αν ναι, πώς τις αξιολογείτε από το ένα έως το πέντε με άριστα το πέντε.
20 απαντήσεις

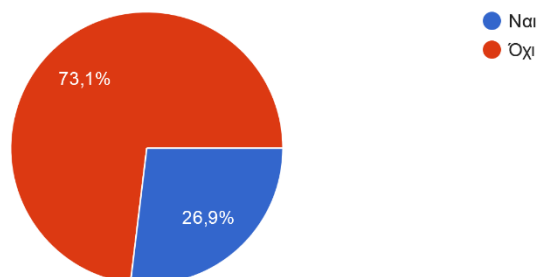

Εικόνα 16. Αξιολόγηση παρεχόμενων υποδοχών

Στην ερώτηση για την ύπαρξη κατάλληλης σήμανσης για ΑμεΑ το 73,1% απάντησε ότι δεν υπάρχει, ενώ το 26,9% ότι υπάρχει. Είναι προφανές από τα κάτωθι ότι η κατάλληλη σήμανση για τα άτομα με προβλήματα όρασης υπάρχει σε ελάχιστες βιβλιοθήκες διότι δεν έχουν μεριμνήσει πόσο σπουδαιότητας χρήζει για την εύκολη περιήγηση τους στους διαδρόμους

της βιβλιοθήκης και πόσο τους βοηθάει να βρουν εύκολα τα κατάλληλα βιβλία για την μελέτη τους.

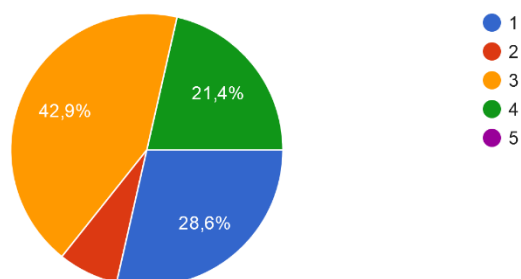
Υπάρχει επαρκής, σαφής και κατάλληλη για ΑμεΑ σήμανση (έντυπος χάρτης Βιβλιοθήκης, κάτοψη κτιρίου, απτικός χάρτης, εικονογραφημένες πληρο... γραφή στις ράχες των βιβλίων) στη Βιβλιοθήκη;
26 απαντήσεις

Εικόνα 17. Κατάλληλη σήμανση στην βιβλιοθήκη για ΑμεΑ

Όταν ζητήθηκε από τους ερωτηθέντες να αξιολογήσουν την υπάρχουσα σήμανση το 28,6% τις χαρακτήρισε απαράδεκτες, το 7,1% μέτριες, το 42,9% καλές και το 21,4% πολύ καλές. Σε αυτή την ερώτηση, όπως και στην προηγούμενη για τις υποδομές των βιβλιοθηκών, κανένας ερωτώμενος δεν έχει απαντήσει ότι είναι εξαιρετικές οι υπηρεσίες που παρέχονται. Γίνεται γνωστό και από τις απαντήσεις σε αυτή την ερώτηση ότι καμία από τις υπάρχουσες παρεχόμενες υπηρεσίες για ΑμεΑ δεν είναι εξαιρετική γεγονός που δημιουργεί ερωτήματα και προβληματισμό.

Αν ναι, πώς τις αξιολογείτε από το ένα έως το πέντε με άριστα το πέντε;
14 απαντήσεις

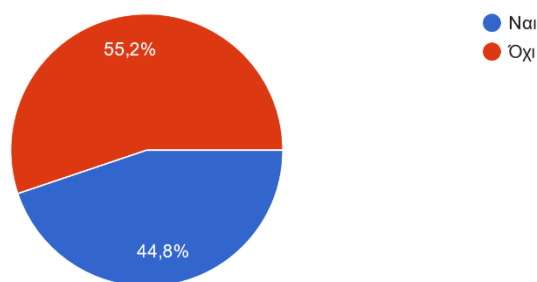

Εικόνα 18. Αξιολόγηση υπάρχουσας σήμανσης

Εν συνεχεία τα άτομα που συμμετείχαν στην έρευνα ρωτήθηκαν αν είναι εύκολα προσβάσιμος ο εξοπλισμός που παρέχεται από την βιβλιοθήκη όπως τα φωτοτυπικά

μηχανήματα και οι σαρωτές. Το 55,2% από τους ερωτηθέντες απάντησε ναι ενώ το 44,8% όχι. Αν και είναι πού σημαντικό για τα άτομα με προβλήματα όρασης να έχουν άμεση πρόσβαση στον εξοπλισμό της βιβλιοθήκης σε κάποιες περιπτώσεις δυσκολεύονται λόγω ότι δεν υπάρχει ο απαραίτητος σχεδιασμός και οι προδιαγραφές στο εσωτερικό της βιβλιοθήκης ώστε να εξυπηρετούνται όλοι με τον ίδιο εύκολο τρόπο.

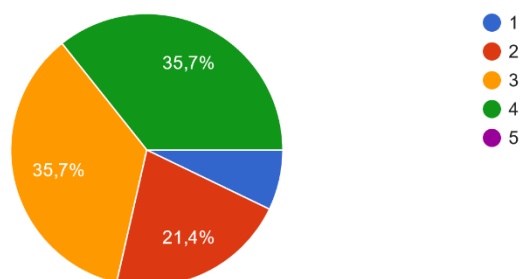
Είναι ο εξοπλισμός της Βιβλιοθήκης (φωτοτυπικά μηχανήματα, σαρωτές, κτλ.) εύκολα προσβάσιμος σε ΑμεΑ;
29 απαντήσεις

Εικόνα 19. Πρόσβαση στον εξοπλισμό της βιβλιοθήκης

Αναφορικά με την αξιολόγηση της πρόσβασης στον εξοπλισμό που προσφέρει η βιβλιοθήκη το 7,1% τον χαρακτήρισε απαράδεκτο και το 21,4% μέτριο. Αντίθετα το 35,7% καλό και αντίστοιχα το 35,7% πολύ καλό. Με τα παρόντα αποτελέσματα φαίνεται ότι σε όποιες περιπτώσεις υπάρχει η κατάλληλη πρόσβαση στον εξοπλισμό χαρακτηρίζεται ως πολύ καλή και αυτό πνέει μία νότα αισιοδοξίας για τις ελληνικές βιβλιοθήκες.

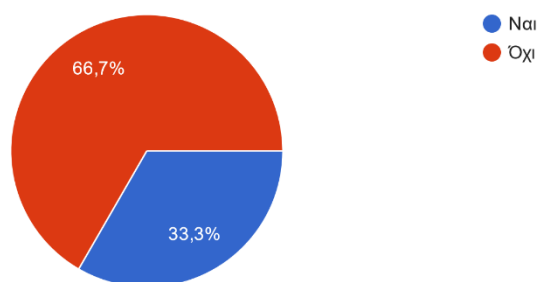
Αν ναι, πώς τις αξιολογείτε από το ένα έως το πέντε με άριστα το πέντε;
14 απαντήσεις

Εικόνα 20 Αξιολόγηση πρόσβασης σε εξοπλισμό της βιβλιοθήκης

Λίγο πριν το τέλος της έρευνας έγινε μία ερώτηση σχετικά με τις βιβλιοθήκες του εξωτερικού. Αρχικά, τα άτομα που συμμετείχαν στην έρευνα ρωτήθηκαν αν έχουν επισκεφτεί βιβλιοθήκες του εξωτερικού. Το 33,3% απάντησε ναι και το 66,7% απάντησε όχι.

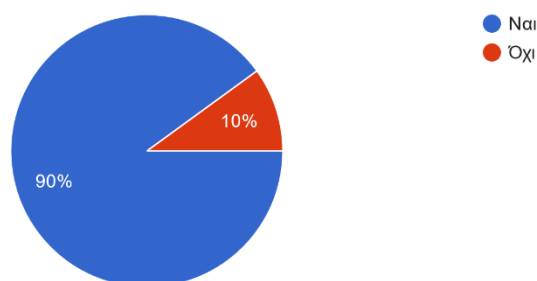
Έχετε επισκεφθεί βιβλιοθήκες στο εξωτερικό;
30 απαντήσεις

Εικόνα 21. Ποσοστό ερωτηθέντων που έχουν επισκεφτεί βιβλιοθήκη του εξωτερικού

Στην συνέχεια της έρευνας οι ερωτώμενοι που απάντησαν ότι έχουν επισκεφτεί βιβλιοθήκες του εξωτερικού κλήθηκαν να απαντήσουν και στο αν παρέχονταν εξειδικευμένες υπηρεσίες για άτομα με προβλήματα όρασης. Ένα μεγάλο ποσοστό που είναι το 90% απάντησε ναι και μόνο το 10% απάντησε όχι. Σύμφωνα με τις απαντήσεις των ερωτηθέντων όσους έχουν επισκεφτεί βιβλιοθήκες στο εξωτερικό έχουν μία πολύ καλή εμπειρία για αυτό και οι ελληνικές βιβλιοθήκες πρέπει να παραδειγματιστούν και να υιοθετήσουν κάποια πρότυπα των βιβλιοθηκών του εξωτερικού ώστε να βοηθήσουν στην καθημερινότητα των ΑμεΑ.

Αν ναι, προσέφεραν εξειδικευμένες υπηρεσίες σε άτομα με προβλήματα όρασης;
10 απαντήσεις

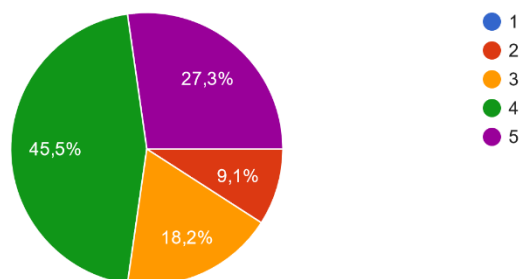

Εικόνα 22. Παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών σε βιβλιοθήκες του εξωτερικού

Τέλος προχωράμε στην αξιολόγηση των παρεχόμενων υπηρεσιών στις βιβλιοθήκες του εξωτερικού. Το 9,1% τις χαρακτήρισε μέτριες, το 18,2% καλές, το 45,5% πολύ καλές και το

27,3% εξαιρετικές. Σύμφωνα με τα στοιχεία που έχουμε από τις ερωτήσεις σχετικά με τις υπηρεσίες που παρέχονται στις βιβλιοθήκες του εξωτερικού σε άτομα με προβλήματα όρασης οι απαντήσεις ήταν αρκετά θετικές σε σχέση με τις ελληνικές βιβλιοθήκες γεγονός που δημιουργεί έντονο προβληματισμό.

Αν ναι, πως ήταν η εμπειρία σας από το 1 έως το 5 (με άριστα το 5);
11 απαντήσεις

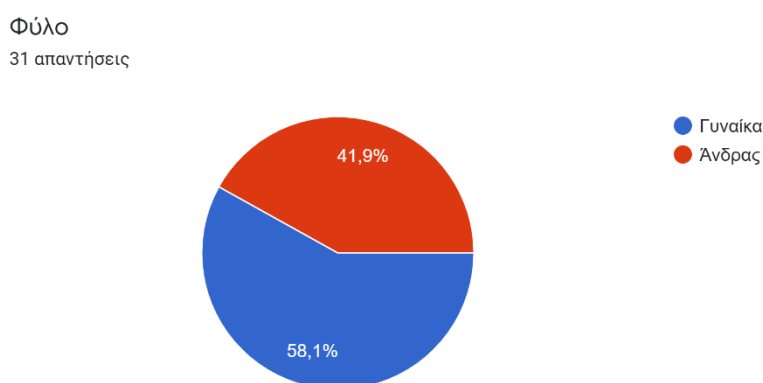

Εικόνα 23. Αξιολόγηση παρεχόμενων υπηρεσιών σε βιβλιοθήκες του εξωτερικού

Στο τέλος της έρευνας ζητήσαμε από τα άτομα που συμμετείχαν να κάνουν κάποιες προτάσεις που πιστεύουν ότι θα συμβάλαν στην βελτίωση των ελληνικών βιβλιοθηκών ως προς την εξυπηρέτηση των τυφλών. Οι περισσότεροι απάντησαν ότι κρίνεται απαραίτητο να υπάρχει στις βιβλιοθήκες εξειδικευμένο προσωπικό που θα παρέχει στα άτομα με προβλήματά τύφλωσης την απαραίτητη βοήθεια που αυτά χρειάζονται για την εύρεση του υλικού τους. Στην συνέχεια, πολλά άτομα πρότειναν να παρέχονται περισσότερες υπηρεσίες για ΑμεΑ άτομα, όπως περισσότερα ψηφιακά βιβλία, μετατροπείς κειμένου σε ομιλία και εκσυγχρονισμένα προγράμματα ανάγνωσης οθόνης που θα κάνουν πιο εύκολη και ευχάριστη την εμπειρία τους στην βιβλιοθήκη. Ωστόσο για να πραγματοποιηθούν όλα τα παραπάνω, αρκετοί είναι αυτοί που πρότειναν ότι χρειάζονται περισσότερα κονδύλια στις βιβλιοθήκες και περισσότερη μέριμνα από το κράτος. Η κοινωνία και το κράτος δεν πρέπει να είναι αδιάφορο απέναντι στα άτομα με προβλήματα όρασης επειδή αποτελούν μία μικρή ομάδα ανθρώπων αλλά πρέπει να υπάρχει ίση αντιμετώπιση και οι ίδιες παρεχόμενες υπηρεσίες σε αυτά τα άτομα όπως στους ανθρώπους χωρίς προβλήματα όρασης. Σκοπός είναι να γίνεται η καθημερινότητα τους πιο εύκολη και να μην περιορίζονται στην δίψα τους για γνώση λόγω την αμεριμνησία τους κράτους απέναντι στην αναβάθμιση των ελληνικών βιβλιοθηκών.

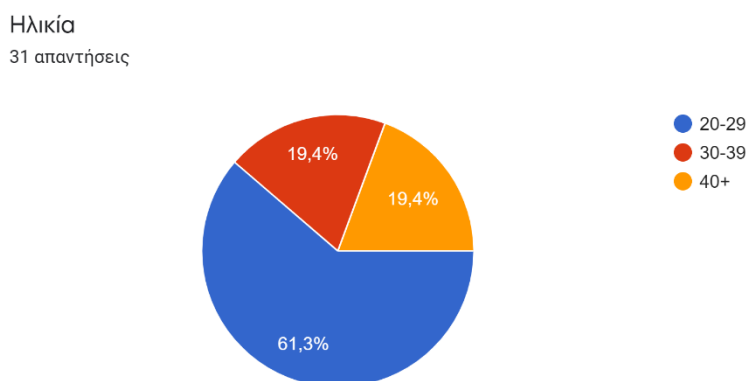
4.2 Αναλυτική παρουσίαση αποτελεσμάτων κωφών

Στο παρακάτω σχεδιάγραμμα (Εικόνα 22) διακρίνονται τα ποσοστά αντρών και γυναικών που συμμετείχαν στην έρευνα. Όπως φαίνεται από τα στοιχεία, το μεγαλύτερο ποσοστό είναι γυναίκες (58,1%), ενώ το ποσοστό των αντρών είναι 41,9%. Γεγονός που φανερώνει ότι η επισκεψιμότητα των γυναικών και το ενδιαφέρον για τις βιβλιοθήκες είναι μεγαλύτερο από των αντρών.

Εικόνα 24. Ηλικία ερωτηθέντων

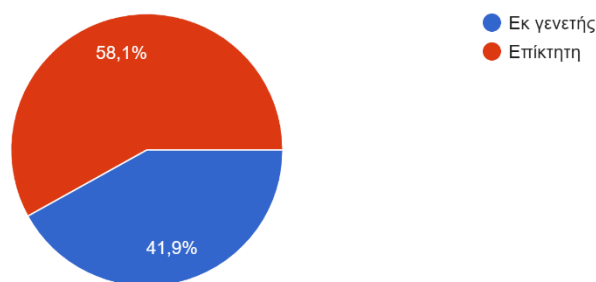
Επιπλέον, τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν κυρίως από άτομα νεαρά σε ηλικία, αφού τα 19 άτομα είναι 20 έως 29 ετών, τα 6 από 30 έως 39 και τα υπόλοιπα 6 από 40 και πάνω. Από αυτό φαίνεται ότι τα νεαρά άτομα επισκέπτονται πιο συχνά τις βιβλιοθήκες από τους μεγαλύτερους σε ηλικία. Οι ηλικίες παρουσιάζονται και στο παρακάτω διάγραμμα (4.1.2):

Εικόνα 25. Ηλικία ερωτηθέντων ατόμων

Στο κάτωθι διάγραμμα (Εικόνα 24) δίνονται τα ποσοστά των ατόμων που έχουν εκ γενετής ή επίκτητη κώφωση. Σύμφωνα με την έρευνα, συμπεραίνεται πως το μεγαλύτερο ποσοστό 58,1%, είναι επίκτητη, ενώ το 41,9% είναι εκ γενετής. Η επίκτητη κώφωση οφείλεται σε διάφορες ασθένειες, αλλά μπορεί να προκύψει και από ατυχήματα.

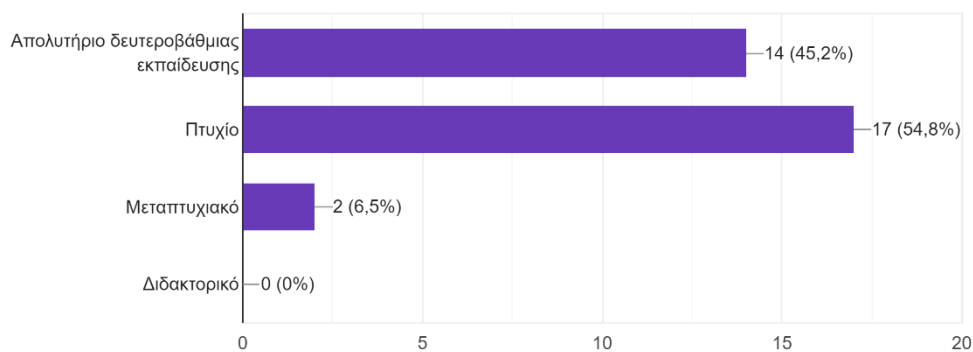
Η κώφωση σας είναι:
31 απαντήσεις

Εικόνα 26. Μορφές κώφωσης ερωτηθέντων

Ακόμα παρουσιάζεται το μορφωτικό επίπεδο των ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα. Διακρίνεται πως το μεγαλύτερο ποσοστό που είναι το 54,8% είναι κάτοχοι πτυχίου, το 45,2% είναι κάτοχοι απολυτήριου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και το 6,5% μεταπτυχιακού. Τα συγκεκριμένα αποτελέσματα φανερώνουν ότι η ασθένεια των συγκεκριμένων ανθρώπων δεν στάθηκε εμπόδιο στην μόρφωσή του.

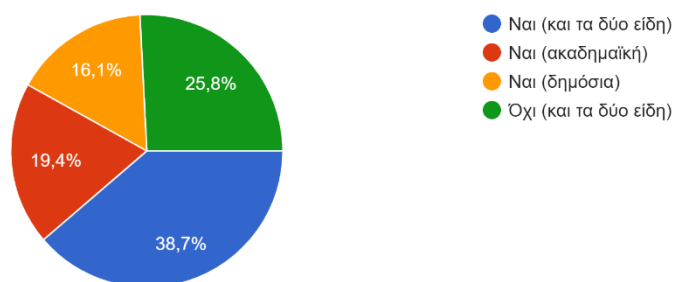
Επίπεδο γνώσεων:
31 απαντήσεις

Εικόνα 27. Επίπεδο γνώσεων ερωτηθέντων ατόμων

Ακολούθως, στο κάτωθι διάγραμμα (Εικόνα26) βλέπουμε την επισκεψιμότητα των ερωτηθέντων είτε στις δημόσιες είτε στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες. Από τα δεδομένα προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό που είναι 38,7% επισκέπτονται και δημόσιες και ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες. Το 25,8% δεν επισκέπτεται κανένα από τα δύο είδη βιβλιοθηκών, το 19,4% μόνο ακαδημαϊκές ενώ το 16,1 % μόνο δημόσιες. Παρατηρείται, ότι το κοινό μας επιλέγει τις δημόσιες και ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, όπου οι δημόσιες βιβλιοθήκες είναι πιο ευκολοπρόσβαστες καθώς είναι κοντά στις κατοικίες τους, αλλά και οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες επειδή μπορούν να βρουν συγκεκριμένο υλικό στο χώρο των πανεπιστημίων.

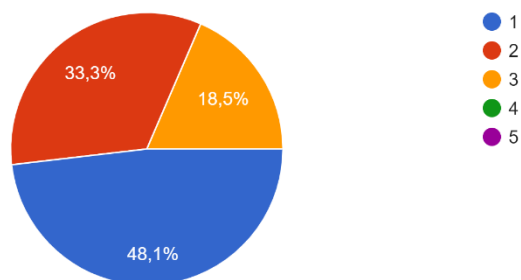
Επισκέπτεστε Βιβλιοθήκη είτε ακαδημαϊκή είτε δημόσια;
31 απαντήσεις

Εικόνα 28. Επισκεψιμότητα ερωτηθέντων στις βιβλιοθήκες

Πιο αναλυτικά στο παρακάτω διάγραμμα (Εικόνα 27) φαίνεται ότι σχεδόν οι μισοί (48,1%) επισκέπτεται πολύ σπάνια τη βιβλιοθήκη, το 33,3% συχνά (2 φορές τη βδομάδα) και το 18,5% πηγαίνει αρκετά συχνά (3 φορές τη βδομάδα). Τα συγκεκριμένα αποτελέσματα φανερώνουν πόσο μεγάλη ανάγκη υπάρχει για αλλαγή του τρόπου λειτουργίας των βιβλιοθηκών, ώστε να ελκύεται περισσότερο ο κόσμος και να επισκεφτεί μια βιβλιοθήκη.

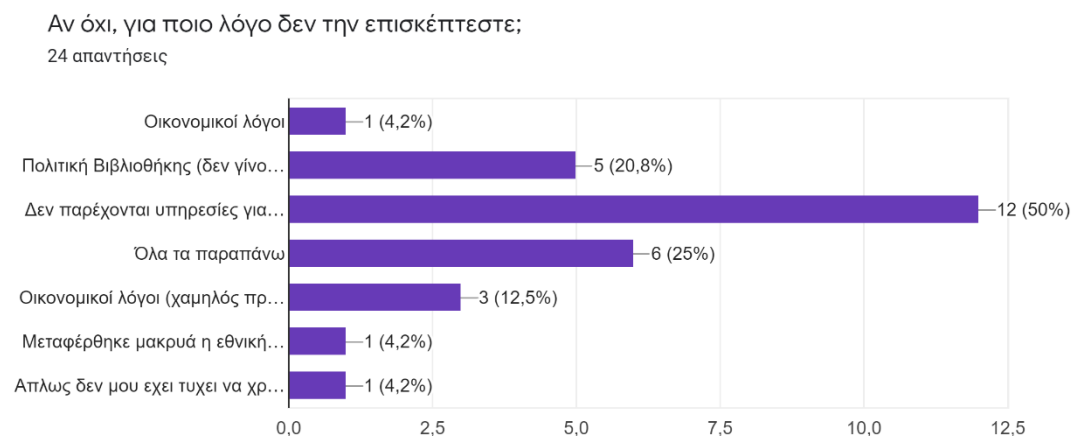
Αν ναι πόσο συχνά; (από το ένα έως το πέντε, με το πέντε να είναι το καθημερινό)
27 απαντήσεις

Εικόνα 29. Συχνότητα επισκεψιμότητας στη βιβλιοθήκη

Στην συνέχεια, αναφέρονται οι λόγοι οι οποίοι οι ερωτηθέντες δεν επισκέπτονται την βιβλιοθήκη. Το μεγαλύτερο ποσοστό που είναι 50% και δεν επισκέπτεται την βιβλιοθήκη, επειδή δεν παρέχονται οι κατάλληλες υπηρεσίες για την διευκόλυνσή τους. Το 20,8% απάντησε ότι σε μερικές βιβλιοθήκες είναι και η πολιτική τους αυτή, λόγω έλλειψης εξειδικευμένου προσωπικού. Τέλος, μικρότερα ποσοστά και ίσα (4,2%) δεν επισκέπτεται την βιβλιοθήκη, καθώς δεν έχει χρειαστεί αλλά και επειδή δεν έχουν δημιουργηθεί οι κατάλληλες υποδομές για να δέχονται ΑμεΑ άτομα, εξαιτίας χαμηλού προϋπολογισμού. Η

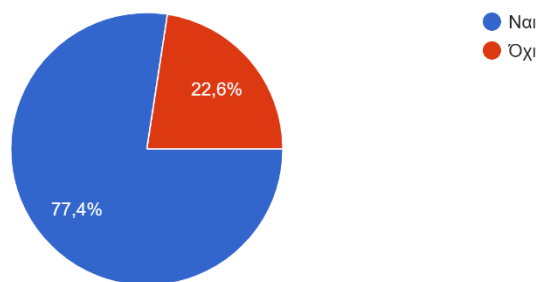
συγκεκριμένη έρευνα σχετίζεται με την προηγούμενη καθώς αποκαλύπτει ότι το κοινό πιστεύει ότι δεν παρέχονται οι κατάλληλες παροχές. Συνεπώς, είναι εμφανή η ανάγκη κινητοποίησης της διοίκησης των βιβλιοθηκών για την παροχή των κατάλληλων υπηρεσιών για τους κωφούς.

Εικόνα 30. Λόγοι μη επισκεψιμότητας στη βιβλιοθήκη

Στην ερώτηση αν οι κωφοί συναντάνε δυσκολίες στον χώρο της βιβλιοθήκης, πάνω από τα ¾ απάντησε θετικά.

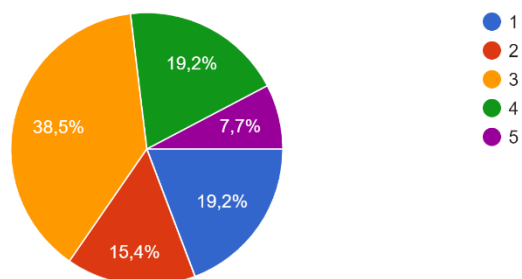
Συναντάτε δυσκολίες στην επικοινωνία σας στο χώρο της βιβλιοθήκης;
31 απαντήσεις

Εικόνα 31. Ποσοστό ύπρξης δυσκολιών στη βιβλιοθήκη

Στη συνέχεια απάντησαν πιο συγκεκριμένα για το πόσο συχνά αντιμετωπίζουν δυσκολίες επικοινωνίας στο χώρο της βιβλιοθήκης. Το 38,5% απάντησε αρκετά συχνά, το 19,2% πολύ συχνά, άλλο ένα 19,2% σπάνια, 15,4% απάντησε ότι συμβαίνει συχνά και το 7,7% ότι αντιμετωπίζει πάντα δυσκολίες στην επικοινωνία.

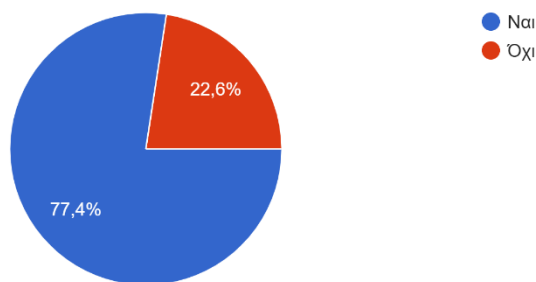
Πόσο συχνά; (από το ένα έως το πέντε, με το πέντε να είναι το πάντα)
26 απαντήσεις

Εικόνα 4.2.9 Συχνότητα ύπαρξης δυσκολιών στη βιβλιοθήκη

Στην κάτωθι ερώτηση, αν θα επισκεπτόσασταν πιο συχνά την βιβλιοθήκη αν ήταν ευκολότερη η επικοινωνία το 77,4% απάντησε θετικά.

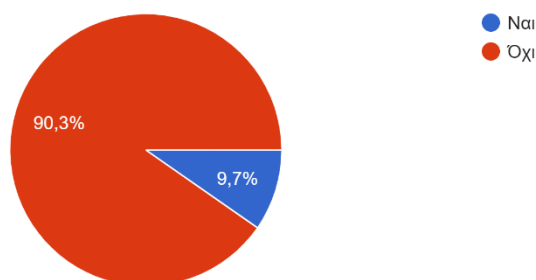
Αν ήταν ευκολότερη η επικοινωνία σας θα επισκεπτόσασταν πιο συχνά τη βιβλιοθήκη;
31 απαντήσεις

Εικόνα 32. Ποσοστό ατόμων που δεν επισκέπτονται τη βιβλιοθήκη λόγω προβλημάτων επικοινωνίας

Στο επόμενο διάγραμμα φαίνεται ότι μόλις στο 9,7% των βιβλιοθηκών που επισκέπτονται οι ερωτηθέντες, παρέχουν υπηρεσίες επικοινωνίας μέσω της νοηματικής γλώσσας.

Η Βιβλιοθήκη σας παρέχει υπηρεσίες επικοινωνίας μέσω νοηματικής γλώσσας για Άτομα κωφά;
31 απαντήσεις

Εικόνα 33. Ποσοστό παρεχόμενων υπηρεσιών νοηματικής γλώσσας

Στη συνέχεια τέσσερις ερωτηθέντες απάντησαν ότι οι υπηρεσίες που παρέχονται είναι η πρόσληψη διερμηνέα ή εξειδικευμένου υπαλλήλου με γνώση νοηματικής γλώσσας (2 άτομα) και τα αναγνωστήρια (άλλα δύο άτομα).

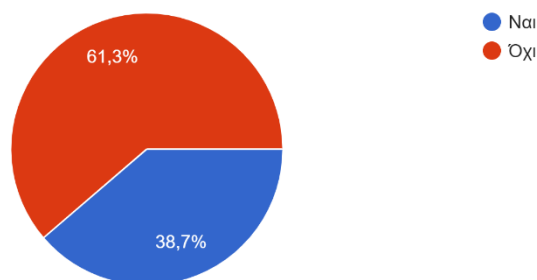
Όταν ζητήθηκε από τους ερωτηθέντες να προσδιορίσουν συγκεκριμένα, τον λόγο που θεωρούν ότι δεν παρέχει η βιβλιοθήκη που επισκέπτονται υπηρεσίες για κωφούς ανθρώπους, σχεδόν οι μισοί (48,4%) απάντησε ότι είναι οικονομικοί λόγοι (χαμηλός προϋπολογισμός, δεν υπάρχουν πηγές χρηματοδότησης, κ.τ.λ.). Το 35,5% απάντησε ότι θεωρούν πως υπάρχει έλλειψη ενδιαφέροντος απ' την διοίκηση της βιβλιοθήκης και οι κωφοί άνθρωποι που επισκέπτονται την βιβλιοθήκη είναι πολύ λίγοι και γι' αυτό δεν προβαίνει η βιβλιοθήκη στη παροχή υπηρεσιών. Το 16,1% θεωρεί πως είναι η πολιτική της βιβλιοθήκης και τέλος το 41,9% πως είναι όλοι οι λόγοι που τους ερωτήθηκαν [οικονομικοί λόγοι (χαμηλός προϋπολογισμός, δεν υπάρχουν πηγές χρηματοδότησης, κ.τ.λ., Πολιτική Βιβλιοθήκης, έλλειψη ενδιαφέροντος από τη διοίκηση της Βιβλιοθήκης, η ευρύτερη στάση της ελληνικής κοινωνίας απέναντι στα άτομα με κώφωση, το ποσοστό επισκεψιμότητας είναι πολύ χαμηλό).

Εικόνα 34. Λόγοι μη ύπαρξης κατάλληλων υπηρεσιών για κωφά άτομα

Στην συνέχεια, ρωτήθηκε με βάση την εμπειρία τους στις βιβλιοθήκες αν θεωρούν, ότι οι βιβλιοθηκονόμοι έχουν λάβει την αναγκαία εκπαίδευση για την εξυπηρέτηση Ατόμων με Αναπηρίες (ΑμεΑ), πάνω από τους μισούς απάντησαν αρνητικά (61,3%) και το ένα μικρό ποσοστό απάντησε θετικά (38,7%).

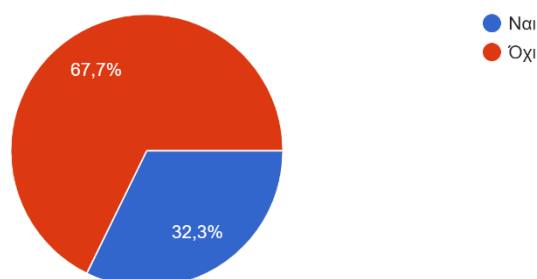
Με βάση την εμπειρία σας στις βιβλιοθήκες θεωρείτε ότι οι βιβλιοθηκονόμοι έχουν λάβει την αναγκαία εκπαίδευση για την εξυπηρέτηση Ατόμων...σας εξυπηρετούν εξειδικευμένοι επαγγελματίες;
31 απαντήσεις

Εικόνα 35. Ποσοστό εξειδικευμένων βιβλιοθηκονόμων

Στο κάτωθι διάγραμμα (Εικόνα 34) φαίνεται η απάντηση των ερωτηθέντων στο αν γνωρίζουν σεμινάρια Επιμόρφωσης βιβλιοθηκονόμων σχετικά με την παροχή υπηρεσιών προς τους ανθρώπους με προβλήματα ακοής, όπως και με την εκμάθηση της νοηματικής γλώσσας. Το μεγαλύτερο ποσοστό (67,7%), απάντησε αρνητικά και το υπόλοιπο (32,3%), αρνητικά.

Γνωρίζετε για Σεμινάρια Επιμόρφωσης βιβλιοθηκονόμων σχετικά με την παροχή υπηρεσιών προς τους ανθρώπους με προβλήματα ακοής, όπως σχετικά με την εκμάθηση της νοηματικής γλώσσας;
31 απαντήσεις

Εικόνα 36. Ποσοστό ατόμων που γνωρίζουν για σεμινάρια επιμόρφωσης βιβλιοθηκονόμων

Στην συνέχεια, αναφέρονται οι λόγοι, οι οποίοι οι ερωτηθέντες πιστεύουν ότι οι βιβλιοθηκονόμοι δεν λαμβάνουν επιπρόσθετη εκπαίδευση σχετικά με την εξυπηρέτηση ατόμων με προβλήματα ακοής. Το μεγαλύτερο ποσοστό συμφωνεί με τις προτάσεις που τους

δόθηκαν, δηλαδή οικονομικοί λόγοι (χαμηλός προϋπολογισμός, δεν υπάρχουν πηγές χρηματοδότησης, κ.τ.λ., η πολιτική της Βιβλιοθήκης, έλλειψη ενδιαφέροντος από τη διοίκηση της Βιβλιοθήκης, η ευρύτερη στάση της ελληνικής κοινωνίας απέναντι στα άτομα με κώφωση, το ποσοστό επισκεψιμότητας είναι πολύ χαμηλό. Το 12,9% θεωρεί ότι είναι μόνο οικονομικοί λόγοι και η ευρύτερη στάση της ελληνικής κοινωνίας απέναντι στα κωφά άτομα. Το 9,7% ότι ποσοστό επισκεψιμότητας, των κωφών χρηστών, είναι πολύ χαμηλό. Τέλος, λίγοι ερωτηθέντες θεωρούν ότι ο λόγος είναι η πολιτική της βιβλιοθήκης και η έλλειψη ενδιαφέροντος από την βιβλιοθήκη.

Για ποιο λόγο θεωρείτε ότι οι βιβλιοθηκονόμοι δεν λαμβάνουν επιπρόσθετη εκπαίδευση σχετικά με την εξυπηρέτηση ατόμων με προβλήματα ακοής;

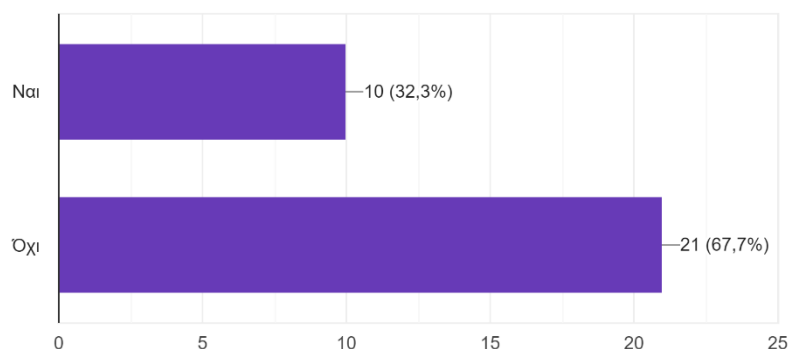
31 απαντήσεις

Εικόνα 37. Λόγοι που οι βιβλιοθηκονόμοι δεν αποκτούν επιπρόσθετη εκπαίδευση

Ακολούθως, στο κάτωθι διάγραμμα (Εικόνα 36) βλέπουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων (67,7%) δεν πιστεύει ότι υπάρχουν επαρκής, σαφής και κατάλληλη για ΑμεΑ σήμανση στους χώρους της βιβλιοθήκης.

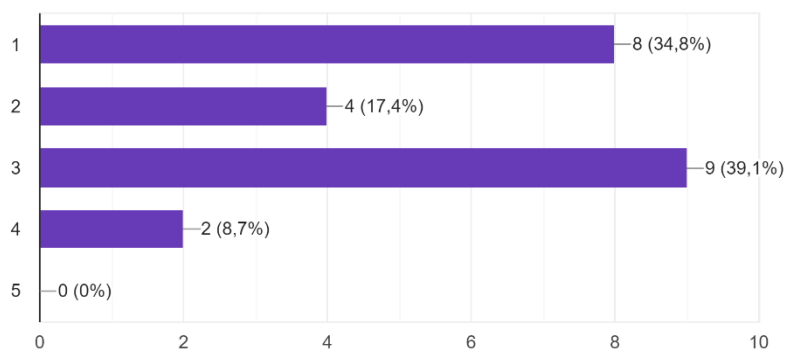
Υπάρχει επαρκής, σαφής και κατάλληλη για ΑμεΑ σήμανση (έντυπος χάρτης Βιβλιοθήκης, κάτοψη κτιρίου, απτικός χάρτης, εικονογραφημένες πληρο... γραφή στις ράχες των βιβλίων) στη Βιβλιοθήκη;
31 απαντήσεις

Εικόνα 38. Ποσοστό παρεχόμενων υπηρεσιών για κωφά άτομα

Συγκεκριμένα, αξιολογώντας τις σημάνσεις το 39,1% των ερωτηθέντων, τις θεωρεί πολύ καλές, το 34,8% καθόλου καλές, το 17,4% καλές, το 8,7 πάρα πολύ καλές και κανένας δεν τις θεωρεί άριστες.

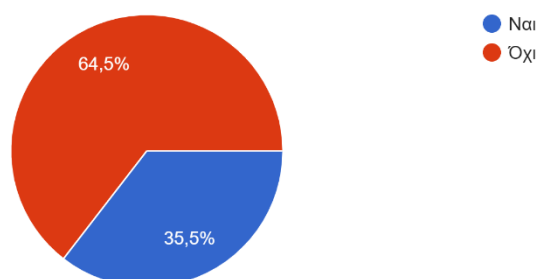
Αν ναι, πώς τις αξιολογείτε από το ένα έως το πέντε με άριστα το πέντε;
23 απαντήσεις

Εικόνα 39. Αξιολόγηση παρεχόμενων υπηρεσιών

Στη συνέχεια, βλέπουμε ότι το μεγαλύτερο ποσό των απαντήσεων (64,5%), στο αν έχουν επισκεφθεί βιβλιοθήκη στο εξωτερικό είναι αρνητική.

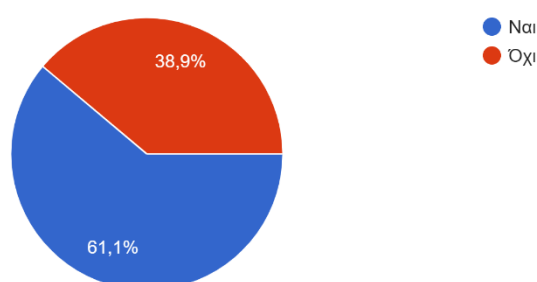
Έχετε επισκεφθεί βιβλιοθήκες στο εξωτερικό;
31 απαντήσεις

Εικόνα 40. Ποσοστό ερωτηθέντων που έχουν επισκεφθεί βιβλιοθήκες του εξωτερικού

Όσοι απάντησαν ότι έχουν επισκεφθεί βιβλιοθήκη στο εξωτερικό, στη συνέχεια ρωτήθηκαν αν πρόσφεραν εξειδικευμένες υπηρεσίες σε άτομα με προβλήματα ακοής, το μεγαλύτερο ποσοστό (61,1%) απάντησε θετικά.

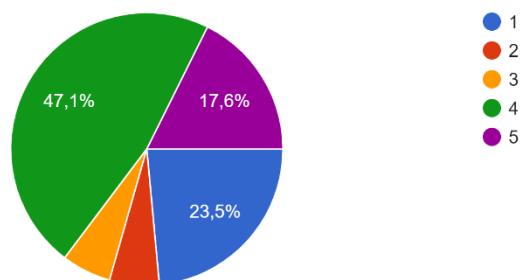
Αν ναι, προσέφεραν εξειδικευμένες υπηρεσίες σε άτομα με προβλήματα ακοής;
18 απαντήσεις

Εικόνα 41. Παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών σε βιβλιοθήκες του εξωτερικού

Τέλος, προχωράμε στην αξιολόγηση των παρεχόμενων υπηρεσιών στις βιβλιοθήκες του εξωτερικού. Το 47,1% πολύ καλές, το 23,5% ότι δεν ήταν καλές και το 17,6%, τις θεωρεί εξαιρετικές.

Αν ναι, πως ήταν η εμπειρία σας από το 1 έως το 5 (με άριστα το 5);
17 απαντήσεις

Εικόνα 42. Αξιολόγηση παρεχόμενων υπηρεσιών σε βιβλιοθήκες του εξωτερικού

Τελειώνοντας την έρευνα, ζητήθηκε από τα άτομα που συμμετείχαν να κάνουν κάποιες προτάσεις που πιστεύουν ότι θα συμβάλαν στην βελτίωση των ελληνικών βιβλιοθηκών ως προς την εξυπηρέτηση των κωφάλαλων. Οι περισσότεροι απάντησαν ότι κρίνεται απαραίτητο να υπάρχει στις βιβλιοθήκες εξειδικευμένο προσωπικό.

4.3 Αποτελέσματα από τις δύο συνεντεύξεις

Οι δύο συμμετέχοντες ήταν δυνητικά τυφλοί και είχαν ηλικίες 50 και 63 έτη. Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν έτσι ώστε να συμπληρωθεί η ποσοτική έρευνα με μία ποιοτική προσέγγιση, ενώ η επιλογή των δύο αυτών ατόμων βασίστηκε στη διαθεσιμότητά τους να δώσουν συνεντεύξεις, δεδομένης της δυσκολίας που παρουσιάστηκε στην πρόσβαση ενός μεγαλύτερου αριθμού συνεντευθέντων.

Και οι δύο συμμετέχοντες απάντησαν ότι δεν επισκέπτονται πλέον βιβλιοθήκες στην Ελλάδα. Και οι δύο συνεντευθέντες ανέφεραν ότι είχαν επισκεφθεί ελληνική βιβλιοθήκη κατά το παρελθόν. Ο ένας ως τυφλός απογοητεύτηκε και δεν επισκέφτηκε ξανά βιβλιοθήκη στην Ελλάδα, ενώ υπονόησε ότι το είχε πράξει στο εξωτερικό (*«Από τότε που γύρισα στην Ελλάδα, όχι. Πήγα μια φορά σε μια δημόσια βιβλιοθήκη κοντά στην Καλλιθέα, δεν μ' άρεσε και τέλος»*). Ο δεύτερος τυφλός συμμετέχων ανέφερε ότι επισκεπτόταν παλαιότερα τη βιβλιοθήκη του χωριού του, αλλά ότι έπαψε να επισκέπτεται ελληνικές βιβλιοθήκες από όταν ενηλικιώθηκε (*«Όχι πλέον μεγάλωσα. Πριν να αρχίσω να μην βλέπω, πήγαινα στου χωριού μου μια φορά τον μήνα»*).

Αν και δεν επισκέπτονταν καθόλου βιβλιοθήκες στην Ελλάδα πλέον, οι δύο συμμετέχοντες έδειξαν ενδιαφέρον για τις δημόσιες βιβλιοθήκες, ο πρώτος επειδή θα τις προτιμούσε (*«Συνεπώς καμιά αλλά θα ήθελα δημόσιες γιατί είμαι ένας άνθρωπος που αγαπώ τα βιβλία και τη γνώση»*), και ο δεύτερος επειδή επισκεπτόταν δημόσια βιβλιοθήκη κατά το παρελθόν (*«Δημόσια τότε»*).

Οι δύο συμμετέχοντες ανέφεραν ότι δεν γνωρίζουν να υπάρχει διαθεσιμότητα σε υποστηρικτικές τεχνολογίες στις βιβλιοθήκες της περιοχής τους (*«Δεν γνωρίζω να υπάρχουν υποστηρικτικές τεχνολογίες»*, N = 2).

Όταν ρωτήθηκαν αν θα επισκέπτονταν πιο συχνά τη βιβλιοθήκη της περιοχής τους, εάν γνώριζαν ποιες υποστηρικτικές τεχνολογίες υπάρχουν στις βιβλιοθήκες της περιοχής τους, οι δύο συμμετέχοντες ανέφεραν ότι δεν εμπιστεύονται το ελληνικό σύστημα και ότι ακόμα και αν υπάρχουν τέτοιες τεχνολογίες, οι βιβλιοθηκονόμοι δεν θα ξέρουν να τις χρησιμοποιήσουν (*«Δεν εμπιστεύομαι το ελληνικό σύστημα. Δεν πιστεύω ότι και να υπήρχαν κάποιες υποστηρικτικές τεχνολογίες ότι θα ήξεραν οι βιβλιοθηκονόμοι να τις χρησιμοποιούν»*, N = 2).

Οι επιπλέον υπηρεσίες που οι δύο συμμετέχοντες θα ήθελαν να υπάρχουν στις ελληνικές βιβλιοθήκες ήταν τα ηλεκτρονικά παραγόμενα έντυπα με χαρακτήρες Braille μεγάλου μεγέθους (N = 2) και τα βιβλία που είναι τυπωμένα σε μεγάλο μέγεθος με χαρακτήρες Braille (N = 2). Οι δύο συνεντευχθέντες δεν ανέφεραν ότι θα ήθελαν κάποια άλλη επιπλέον υπηρεσία, όπως η εκτύπωση σε μεγάλο μέγεθος, η μεγέθυνση εντύπου, οι ηχογραφημένες κασέτες, η σύνθεση ομιλίας, οι απτικοί ανάγλυφοι χάρτες/σχέδια/διαγράμματα, οι πληροφορίες σε βίντεο με υπότιτλους ή σε νοηματική γλώσσα, οι πληροφορίες μέσω κειμενόφωνου και σε ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, οι πληροφορίες στον ιστότοπο της βιβλιοθήκης και η διαθεσιμότητα των ηχητικών πληροφοριών σε κείμενο, τα εύκολα στην ανάγνωση κείμενα, ή κάτι άλλο.

Κανένας από τους δύο συμμετέχοντες δεν ανέφερε την ύπαρξη κάποιας βιβλιοθήκης που να τους είχε εξυπηρετήσει με ιδιαίτερα ορθό τρόπο που να προσομοιάζει τις βιβλιοθήκες του εξωτερικού (*«Όχι»*, *«Δεν γνωρίζω καθόλου»*). Ωστόσο ένας από τους δύο ανέφερε ότι θα ήθελε να επισκεφτεί μία ελληνική βιβλιοθήκη για την οποία έχει ακούσει καλά λόγια (*«αλλά θέλω πολύ να επισκεφτώ τη βιβλιοθήκη μας στο Νιάρχος, μετά τον Covid, για να δω αν ισχύουν όσα έχω ακούσει»*).

Οι δύο συνεντευχθέντες συμφώνησαν ότι είναι σημαντικό για εκείνους να υπάρχει στη βιβλιοθήκη ένας εξειδικευμένος βιβλιοθηκονόμος (*«Πολύ»*, *«Ναι»*). Αντιθέτως, και οι δύο διαφώνησαν ότι θα ήταν σημαντική για εκείνους μια ειδική ξενάγηση για να προσανατολιστούν στον χώρο. Ένας από τους δύο ανέφερε ότι δεν θα επιθυμούσε μία

τέτοια ξενάγηση αφού έχει μόνο μερική τύφλωση, ωστόσο θα επιθυμούσε να υπάρχουν άλλα άτομα στη βιβλιοθήκη που θα μπορούσαν να παράσχουν βοήθεια (*«Όχι τόσο γιατί βλέπω λίγο θολά και δεν είναι ότι χτυπάω σε αντικείμενα, αλλά θα ήθελα να ξέρω πως υπάρχουν αρκετοί άνθρωποι στον χώρο της βιβλιοθήκης για να με βοηθήσουν αν το χρειαστώ»*). Ο δεύτερος ανέφερε ότι η βιβλιοθήκη την οποία επισκεπτόταν κατά το παρελθόν ήταν μικρή, και συνεπώς δεν του χρειαζόταν κάποια ξενάγηση (*«Του χωριού είναι μικρή, οπότε όχι»*).

Στο ερώτημα εάν οι ελλιπείς υποδομές στις βιβλιοθήκες τους στερούν το δικαίωμα στη γνώση, ένας συμμετέχων συμφώνησε (*«Δυστυχώς ναι»*), ενώ ο άλλος διαφώνησε επειδή πλέον αγοράζει βιβλία, παρά να τα δανείζεται, ωστόσο ανέφερε εμμέσως ότι θα ήθελε να επισκέπτεται βιβλιοθήκες λόγω του ωραίου, χαλαρωτικού περιβάλλοντός τους (*«Όχι, γιατί αγοράζω πλέον βιβλία, αλλά με ρίχνει ψυχολογικά γιατί μ' άρεσε το περιβάλλον, με χαλάρωνε»*).

Τα μεγαλύτερα εμπόδια στο να επισκεφτούν μια βιβλιοθήκη ήταν η αδυναμία ανάγνωσης των τυπικών βιβλίων (*«Δεν μπορώ να δω τα γράμματα στα απλά βιβλία»*) και η πιθανή απογοήτευση που θα βιώσουν κατά την επίσκεψη μιας βιβλιοθήκης (*«Φοβάμαι ότι θα απογοητευτώ με όσα δω»*).

Τα χαρακτηριστικά που, σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, είναι σημαντικό να αλλάξουν στις βιβλιοθήκες προκειμένου να βελτιωθεί η εξυπηρέτησή τους, ήταν το ενημερωτικό υλικό (N = 2), οι υπηρεσίες (N = 2), το προσωπικό (N = 2), η πρόσβαση στην βιβλιοθήκη (N = 1) και η διαμόρφωση του εσωτερικού χώρου της βιβλιοθήκης (N = 1). Οι δύο συνεντευχθέντες δεν ανέφεραν ότι πρέπει να επέλθουν αλλαγές στην πρόσβαση στο υλικό, στις συλλογές ή σε κάποιο άλλο χαρακτηριστικό των βιβλιοθηκών.

Τέλος, τα στοιχεία τα οποία θα ήθελαν να αλλάξουν στην Ελλάδα σε ό,τι αφορά τα θέματα της τυφλότητας, ήταν η αύξηση της παιδείας και καλύτερη ενημέρωση, έτσι ώστε να υπάρχει μεγαλύτερη στήριξη και αποδοχή των ΑμεΑ σε όλες τις συνθήκες και σε κάθε περιβάλλον (*«Μεγαλύτερη παιδεία για να είμαστε αποδεκτοί από όλους τους χώρους», «Καλύτερη ενημέρωση... μεγαλύτερη στήριξη»*), ενώ επίσης αναφέρθηκε ότι θα πρέπει να παρέχονται *«οικονομικότερα φάρμακα»*.

Κεφάλαιο 5. Συζήτηση – Συμπεράσματα – Μελλοντικές επεκτάσεις

5.1 Ανακεφαλαίωση

Η παρούσα μελέτη διερεύνησε την αξιολόγηση και την ικανοποίηση των κωφών και των τυφλών ατόμων για τις υπηρεσίες και την εξυπηρέτηση που παρέχονται από τις Ελληνικές βιβλιοθήκες. Χρησιμοποιήθηκε μια μικτή ερευνητική μεθοδολογία, η οποία περιλάμβανε χρήση ερωτηματολογίων σε δείγμα 30 κωφών και 31 τυφλών ενήλικων ατόμων, καθώς και δομημένη συνέντευξη με δύο τυφλούς συμμετέχοντες. Εξετάστηκαν τα παρακάτω: ο βαθμός επισκεψιμότητας και προσβασιμότητας στις βιβλιοθήκες από ΑμεΑ (ερευνητικό ερώτημα EE1), οι διαθέσιμες υπηρεσίες, υποστηρικτικές τεχνολογίες και υλικοτεχνικές υποδομές που παρέχουν οι βιβλιοθήκες για ΑμεΑ (EE2), τα εμπόδια επίσκεψης βιβλιοθηκών και χρήσης υπηρεσιών από ΑμεΑ (EE3), καθώς και οι προτάσεις των ΑμεΑ σχετικά με τις υπηρεσίες που θα ήθελαν να υπάρχουν στις ελληνικές βιβλιοθήκες και σχετικά με θέματα βελτίωσης των υπηρεσιών και της εξυπηρέτησής τους στις βιβλιοθήκες (EE4). Τα αποτελέσματα της μελέτης έδειξαν τα ακόλουθα.

Στο πλαίσιο του πρώτου ερευνητικού ερωτήματος «*EE1: Ποια είναι η επισκεψιμότητα και η προσβασιμότητα στις βιβλιοθήκες από ΑμεΑ;*», συμπεραίνονται τα εξής.

Από τους τυφλούς, το 47% δεν επισκέπτονταν καμία βιβλιοθήκη, το 17% επισκεπτόταν και δημόσιες και ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, το 13% επισκεπτόταν μόνο ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες και το 23% επισκεπτόταν μόνο δημόσιες βιβλιοθήκες. Από τα 16 άτομα που επισκέπτονταν βιβλιοθήκες, το 44% το έπραττε τουλάχιστον 3 φορές την εβδομάδα, το 38% το έκανε δύο φορές την εβδομάδα και το 19% το έπραττε μία φορά την εβδομάδα. Οι περισσότεροι από αυτούς ανέφεραν ότι επισκέπτονται δημόσιες βιβλιοθήκες επειδή είναι πιο εύκολα προσβάσιμες για εκείνους και ότι το έκαναν κατά κύριο λόγο για δανεισμό βιβλίων. Ένα μικρότερο ποσοστό ανέφεραν ότι επισκέπτονται ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες λόγω των σπουδών τους.

Από όσους δεν επισκέπτονταν βιβλιοθήκες, το 65% ανέφερε ότι δεν παρέχονται οι κατάλληλες υπηρεσίες για την διευκόλυνσή τους, το 30% ανέφερε ότι δεν υφίστανται οι κατάλληλες υποδομές για ΑμεΑ λόγω χαμηλού προϋπολογισμού, ενώ άλλο ένα 30% απάντησε ότι μερικές βιβλιοθήκες έχουν αυτή την πολιτική επειδή υπάρχει έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού.

Το 55% των τυφλών απάντησαν ότι ο εξοπλισμός που παρέχεται από την βιβλιοθήκη, όπως τα φωτοτυπικά μηχανήματα και οι σαρωτές, είναι εύκολα προσβάσιμος, ενώ το 45% απάντησε αρνητικά. Ως προς την αξιολόγηση της πρόσβασης στον εξοπλισμό των βιβλιοθηκών, το 36% την χαρακτήρισε πολύ καλή, το 36% την χαρακτήρισε καλή, το 21% μέτρια και το 7% «απαράδεκτη».

Από τους κωφούς που συμπλήρωσαν ερωτηματολόγιο, το 39% επισκέπτονταν τόσο δημόσιες όσο και ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, το 19% επισκεπτόταν μόνο ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, το 16% επισκεπτόταν μόνο δημόσιες βιβλιοθήκες, και το 26% δεν επισκέπτονταν καθόλου βιβλιοθήκες. Συνολικά, το 48% επισκέπτονταν πολύ σπάνια τη βιβλιοθήκη, το 33% την επισκεπτόταν δύο φορές την εβδομάδα, και το 19% την επισκέπτονταν τουλάχιστον τρεις φορές την εβδομάδα. Εξ όσων δεν επισκέπτονταν τη βιβλιοθήκη, το 50% ανέφερε ότι δεν παρέχει τις κατάλληλες υπηρεσίες προς διευκόλυνσή τους, ενώ το 21% ανέφερε ότι αυτή είναι η πολιτική μερικών βιβλιοθηκών, λόγω έλλειψης εξειδικευμένου προσωπικού. Μόλις 10% των κωφών συμμετεχόντων ανέφεραν ότι οι βιβλιοθήκες που επισκέπτονται παρέχουν υπηρεσίες επικοινωνίας μέσω της νοηματικής γλώσσας. Επιπλέον, το 77% των κωφών συμμετεχόντων ανέφεραν ότι θα επισκέπτονταν συχνότερα τη βιβλιοθήκη αν ήταν ευκολότερη η επικοινωνία.

Στις δύο συνεντεύξεις, οι δύο τυφλοί συμμετέχοντες είχαν επισκεφθεί ελληνική βιβλιοθήκη κατά το παρελθόν. Κατά το παρόν, ένας από τους δύο είχε απογοητευτεί από προηγούμενη εμπειρία του σε βιβλιοθήκη στην Ελλάδα και δεν επισκέφτηκε ξανά βιβλιοθήκη, υπονοώντας ότι είχε επισκεφθεί βιβλιοθήκη στο εξωτερικό. Ο δεύτερος συμμετέχων επισήμανε ότι επισκεπτόταν κατά το παρελθόν τη βιβλιοθήκη του χωριού του, ωστόσο σταμάτησε να επισκέπτεται ελληνικές βιβλιοθήκες μετά την ενηλικίωσή του. Τέλος, ενώ οι δύο συνεντευχθέντες πλέον δεν επισκέπτονταν καθόλου βιβλιοθήκες στην Ελλάδα, έδειξαν και οι δύο ενδιαφέρον για τις δημόσιες βιβλιοθήκες.

Στο πλαίσιο του δεύτερου ερευνητικού ερωτήματος «*EE2: Ποιες είναι οι υπηρεσίες, οι υποστηρικτικές τεχνολογίες και οι υλικοτεχνικές υποδομές που παρέχονται στις βιβλιοθήκες για ΑμεΑ;*», εξάγονται τα εξής συμπεράσματα.

Από τους τυφλούς συμμετέχοντες, το 46% απάντησε ότι οι βιβλιοθήκες τους δεν παρέχουν όσες υπηρεσίες για ΑμεΑ θα ήθελαν, το 31% ανέφεραν ότι οι βιβλιοθήκες παρέχουν υπηρεσίες για ΑμεΑ, ενώ το 23% απάντησαν ότι δεν παρέχουν καθόλου τέτοιες υπηρεσίες. Αναλυτικότερα, ένας στους δύο τυφλούς συμμετέχοντες (50%) ανέφεραν ότι οι περισσότερες από τις βιβλιοθήκες διαθέτουν μέθοδο Braille για ανάγνωση βιβλίων, το 45% θεωρούσε ότι υπάρχει υψηλή προσβασιμότητα στην βιβλιοθήκη επειδή διαθέτουν τις κατάλληλες

υποδομές αλλά και ηλεκτρονικά βιβλία. Το 40% των τυφλών συμμετεχόντων ανέφεραν ότι οι βιβλιοθήκες παρέχουν ακουστικά, το 30% ότι διαθέτουν μετατροπείς κειμένου σε ομιλία. Επιπλέον, το 25% ανέφεραν ότι διαθέτουν οθόνες Braille και οθόνες αφής, ενώ το 20% ανέφεραν ότι διαθέτουν μεταφραστές Braille, ψηφιακά ομιλούντα βιβλία, μετατροπείς κειμένου σε ομιλία και υποτιτλισμό.

Από την άλλη πλευρά, το 50% των τυφλών ανέφεραν ότι οι βιβλιοθήκες δεν διαθέτουν εξειδικευμένους βιβλιοθηκονόμους για την εξυπηρέτησή τους, και το 36% ανέφεραν ότι οι βιβλιοθηκονόμοι θα μπορούσαν να είναι περισσότερο εξειδικευμένοι. Μόνο 14% των τυφλών συμμετεχόντων σημείωσαν ότι έχουν έχει έρθει σε επαφή με εξειδικευμένους βιβλιοθηκονόμους.

Το 52% των συμμετεχόντων ανέφεραν ότι δεν υπάρχουν οι κατάλληλες υποδομές για την πρόσβαση και την μετακίνηση τους στους χώρους της βιβλιοθήκης, ενώ αντίθετα το 48% ανέφεραν ότι υπάρχουν τέτοιες υποδομές.

Επιπλέον, το 35% χαρακτήρισε τις διαθέσιμες υποδομές ως πολύ καλές, το 25% τις χαρακτήρισε καλές, το 20% τις χαρακτήρισε μέτριες και άλλο ένα 20% τις χαρακτήρισε «απαράδεκτες». Πρέπει να σημειωθεί ότι κανένας από τους συμμετέχοντες δεν χαρακτήρισε τις υποδομές ως εξαιρετικές. Περαιτέρω, το 73% ανέφερε ότι δεν υφίσταται κατάλληλη σήμανση για ΑμεΑ στις βιβλιοθήκες, ενώ το 27% ανέφερε ότι υπάρχει τέτοια σήμανση.

Για τους κωφούς συμμετέχοντες, το 48% ανέφερε ότι η βιβλιοθήκη τους δεν διαθέτει υπηρεσίες για κωφούς για οικονομικούς λόγους, το 36% ανέφερε ότι πρέπει να υπάρχει έλλειψη ενδιαφέροντος εκ μέρους της διοίκησης της βιβλιοθήκης λόγω του μικρού ποσοστού κωφών που την επισκέπτονται. Ακόμα, το 16% θεωρούσε ότι η βιβλιοθήκη τους δεν διαθέτει υπηρεσίες για κωφούς ανθρώπους λόγω της πολιτικής της βιβλιοθήκης, ενώ το 42% ανέφερε ότι αυτό συμβαίνει για έναν συνδυασμό από λόγους, που περιλαμβάνουν τους παραπάνω αλλά και την ευρύτερη στάση της ελληνικής κοινωνίας απέναντι στα άτομα με κώφωση. Το 68% των κωφών συμμετεχόντων θεωρούσαν επίσης ότι δεν υφίσταται σαφής, επαρκής και κατάλληλη σήμανση στους χώρους των βιβλιοθηκών για ΑμεΑ.

Στις δύο συνεντεύξεις, οι δύο τυφλοί συμμετέχοντες ανέφεραν ότι δεν γνώριζαν τι είδους υποστηρικτικές τεχνολογίες είναι διαθέσιμες στις βιβλιοθήκες της περιοχής τους, ενώ συμπλήρωσαν ότι, ακόμα και να γνώριζαν ποιες υποστηρικτικές τεχνολογίες είναι διαθέσιμες, «δεν εμπιστεύονται το ελληνικό σύστημα» και ότι οι βιβλιοθηκονόμοι δεν

γνωρίζουν τη χρήση τους, ακόμα και αν είναι διαθέσιμες. Οι δύο συνεντευχθέντες συμφώνησαν πως είναι σημαντικό για τους ίδιους να υπάρχει εξειδικευμένος βιβλιοθηκονόμος στη βιβλιοθήκη, ενώ αντίθετα δεν θεωρούσαν σημαντική μια ειδική ξενάγηση με σκοπό να βοηθηθούν να προσανατολιστούν στον χώρο. Οι δύο συνεντευχθέντες, τέλος, ανέφεραν ότι θα ήθελαν να υπάρχουν δύο επιπλέον υπηρεσίες στις ελληνικές βιβλιοθήκες, συγκεκριμένα τα ηλεκτρονικά παραγόμενα έντυπα και τα βιβλία με χαρακτήρες Braille μεγάλου μεγέθους.

Στο πλαίσιο του τρίτου ερευνητικού ερωτήματος «*EE3: Ποια είναι τα εμπόδια επίσκεψης βιβλιοθηκών και χρήσης υπηρεσιών από ΑμεΑ;*», συμπεραίνονται τα ακόλουθα.

Πάνω από τρεις στους τέσσερεις κωφούς συμμετέχοντες θεωρούσαν ότι υπάρχουν εμπόδια που δυσκολεύουν τη χρήση των βιβλιοθηκών και των υπηρεσιών από ΑμεΑ. Ένα από αυτά τα εμπόδια στην επίσκεψη βιβλιοθηκών και στη χρήση των υπηρεσιών τους από τα ΑμεΑ ήταν οι δυσκολίες επικοινωνίας στο χώρο της βιβλιοθήκης, που το 7% τις αντιμετώπιζε πάντα, το 19% τις αντιμετώπιζε πολύ συχνά, το 15% τις αντιμετώπιζε συχνά, το 39% τις αντιμετώπιζε αρκετά συχνά και το 19% τις αντιμετώπιζε σπάνια.

Στις συνεντεύξεις που λήφθηκαν, ένας τυφλός συμμετέχων συμφώνησε ότι οι ελλιπείς υποδομές στις βιβλιοθήκες του στερούν το δικαίωμα στη γνώση, ενώ ο δεύτερος τυφλός συμμετέχων διαφώνησε, όχι επειδή δεν θα του άρεσε να επισκέπτεται τις βιβλιοθήκες, αφού του εμπνέουν μία ωραία και χαλαρωτική ατμόσφαιρα, αλλά επειδή πλέον αγοράζει και δεν δανείζεται βιβλία. Ακόμα, οι δύο συνεντευχθέντες σημείωσαν ότι τα σημαντικότερα εμπόδια στην επίσκεψη μιας βιβλιοθήκης από κωφούς συμμετέχοντες είναι η αδυναμία τους να διαβάσουν τα τυπικά βιβλία αλλά και η απογοήτευση που μπορεί να νοιώσουν όταν επισκεφτούν μία βιβλιοθήκη, λαμβάνοντας υπόψη τις αρνητικές πρότερες εμπειρίες τους, στις οποίες αναφέρθηκαν στην αρχή των συνεντεύξεών τους.

Τέλος, αναφορικά με το τέταρτο ερευνητικό ερώτημα «*EE4: Ποιες είναι οι προτάσεις των ΑμεΑ για τις υπηρεσίες που θέλουν να υπάρχουν και για τη βελτίωση της εξυπηρέτησής τους στις βιβλιοθήκες;*», συμπεράθηκαν τα παρακάτω.

Οι προτάσεις που έκαναν οι τυφλοί συμμετέχοντες στο ερωτηματολόγιο που τους παρασχέθηκε, περιλάμβαναν ότι είναι απαραίτητη η ενσωμάτωση εξειδικευμένου προσωπικού στις βιβλιοθήκες προκειμένου να παρέχουν βοήθεια και υποστήριξη σε άτομα

με προβλήματα τύφλωσης. Αυτός είναι ένας σημαντικός παράγοντας για την βοήθεια των ατόμων με προβλήματα όρασης, που όπως αναλύθηκε στις παραπάνω ερωτήσεις δυστυχώς δεν υπάρχει σε μεγάλο ποσοστό στις ελληνικές βιβλιοθήκες.

Μία ακόμη πρόταση ήταν ότι πρέπει να παρέχονται επιπλέον υπηρεσίες για ΑμεΑ, ανάμεσά τους

Περισσότερα ψηφιακά βιβλία, μετατροπείς κειμένου σε ομιλία, καθώς και εκσυγχρονισμένα προγράμματα ανάγνωσης οθόνης, τα οποία θα καταστήσουν ευκολότερη και πιο ευχάριστη την εμπειρία των ατόμων αυτών κατά την επίσκεψή τους στις βιβλιοθήκες. Μία σημαντική επισήμανση που έγινε από αρκετούς συμμετέχοντες πάντως είναι ότι για να υλοποιηθούν οι προτάσεις τους, απαιτείται αυξημένη χρηματοδότηση των βιβλιοθηκών. Με την χρηματοδότηση θα είναι εύκολο να αποκτηθούν περισσότερα μέσα για την διευκόλυνση των ΑμεΑ καθώς και να χρηματοδοτηθούν και σεμινάρια για την εξειδίκευση των βιβλιοθηκονόμων. Γενικά, η κοινωνία και το κράτος θα πρέπει να μεριμνήσει για την βοήθεια αυτών των ατόμων και να τους διευκολύνει την καθημερινότητα τους, καθώς τους αξίζει και επιβάλλεται να έχουν την ίδια αντιμετώπιση και την παροχή υπηρεσιών στις βιβλιοθήκες, όπως οι υπόλοιποι πολίτες.

Οι περισσότεροι από τους κωφούς συμμετέχοντες που συμπλήρωσαν ερωτηματολόγιο, από την πλευρά τους πρότειναν πως απαιτείται η ενσωμάτωση εξειδικευμένου προσωπικού στις βιβλιοθήκες το οποίο θα μπορεί να υποστηρίξει και να βοηθήσει τους κωφάλαλους και τα ΑμεΑ προκειμένου να εξυπηρετηθούν και να έχουν μια θετική και παραγωγική εμπειρία στην βιβλιοθήκη.

Στις δύο συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν, οι δύο τυφλοί συμμετέχοντες σημείωσαν ότι τα στοιχεία που πρέπει να αλλάξουν για την καλύτερη εξυπηρέτηση των ΑμεΑ στις βιβλιοθήκες στην Ελλάδα, είναι η παροχή ενημερωτικού υλικού, βελτιώσεις στις υπηρεσίες και στο προσωπικό, η προσβασιμότητα στις βιβλιοθήκες, αλλά και η κατάλληλη διαμόρφωση των εσωτερικών χώρων των βιβλιοθηκών. Εν γένει, οι δύο συνεντευχθέντες συνέστησαν ότι, για να υπάρξει καλύτερη αντιμετώπιση των θεμάτων τυφλότητας, απαιτείται να αυξηθεί η παιδεία και να υπάρξει βελτιωμένη ενημέρωση, προκειμένου να στηριχτεί και να γίνει περισσότερο αποδεκτός ο πληθυσμός των τυφλών και εν γένει των ΑμεΑ στις βιβλιοθήκες και σε άλλες συνθήκες και περιβάλλοντα στην Ελλάδα.

Εικόνα 43. Χώρος Βιβλιοθήκης

5.2 Συζήτηση / Συμπεράσματα

Συμπερασματικά, οι ανάγκες των ΑμεΑ δεν διαφέρουν από εκείνες των άλλων ανθρώπων, αφού χρειάζονται να έχουν ίση πρόσβαση στη μόρφωση και την καλλιέργειά τους, τη μετακίνησή τους τη στέγαση και τη σίτιση με τους υπόλοιπους ανθρώπους (Παπαδόπουλος, 2012). Επιπλέον, η ελληνική νομοθεσία προβλέπει το δικαίωμα των ΑμεΑ στην επαρκή

πληροφόρηση και εκπαίδευση (Αναπηρία Τώρα, 2007). Η προσβασιμότητα των ΑμεΑ στις υπηρεσίες της κοινωνίας, ανάμεσά τους και στις βιβλιοθήκες, είναι σημαντική και πραγματοποιείται μέσα από αρχιτεκτονικές προβλέψεις και ρυθμίσεις στο περιβάλλον των πόλεων, στους ιδιωτικούς και τους δημόσιους χώρους, έτσι ώστε τα ΑμεΑ να αποκτούν ευκολότερα πρόσβαση (Χαρούλη, 2012), αλλά παράλληλα μέσα και από την κατάλληλη χρήση των νέων τεχνολογιών τηλεπικοινωνιών και πληροφόρησης, ειδικά για τον χώρο των βιβλιοθηκών (Copeland,2011).

Τα συμπεράσματα της παρούσας μελέτης συμφωνούν με τον Byrne (2004) ο οποίος υποστηρίζει ότι τα προβλήματα των ΑμεΑ στη χρήση των υπηρεσιών των βιβλιοθηκών σχετίζονται με τη χρηστική αξία που οι υποδομές, οι εξοπλισμοί και οι υπηρεσίες τους για τυφλά, κωφά ή άλλα ΑμεΑ. Για τη βελτίωση της προσβασιμότητας των ΑμεΑ σε αυτές τις υπηρεσίες, χρειάζεται να προσαρμοστούν οι υποδομές και οι προβλέψεις των πληροφοριακών συστημάτων, έτσι ώστε τα ΑμεΑ να μην εξαιρούνται από τη μαθησιακή διαδικασία και να μπορούν να μορφωθούν και να καλλιεργηθούν κατά το δοκούν (Byrne,2004).

Οι προτάσεις των συμμετεχόντων για εμπλουτισμό των υλικοτεχνικών και άλλων υπηρεσιών για τις ελληνικές βιβλιοθήκες, όπως είδαμε νωρίτερα, περιλαμβάνουν τη χρήση της γραφής Braille. Το αποτέλεσμα αυτό συνάδει με τις προτάσεις των Atkinson και Dhiensa (2007), οι οποίοι αναφέρονται στους εναλλακτικούς τρόπους γραφής που χρειάζεται να υπάρχουν στις βιβλιοθήκες, όπως η ανάγλυφη γραφή Braille για άτομα με προβλήματα όρασης και τυφλότητα.

Στην βιβλιογραφική ανασκόπηση που προηγήθηκε επισημάνθηκαν κάποιες λιγοστές ελληνικές μελέτες, οι οποίες ανέδειξαν τις ελλείψεις, τη σημασία του εκσυγχρονισμού και την ανάγκη βελτίωσης των υπηρεσιών που παρέχουν οι ελληνικές βιβλιοθήκες στα ΑμεΑ. Τα αποτελέσματα της Κουλικούρδη (2004) συμφωνούν με τα ευρήματα της παρούσας μελέτης, αφού έδειξαν ότι τα ΑμεΑ αντιμετωπίζουν μεγάλες δυσκολίες να εντοπίσουν και να χρησιμοποιήσουν υλικό, καθώς και ότι οι παρεχόμενες υπηρεσίες των ελληνικών βιβλιοθηκών δεν είναι προσβάσιμες ή ιδιαίτερα εύχρηστες για εκείνα. Με βάση τα συμπεράσματά της, η Κουλικούρδη (2004) υπογράμμισε τη σημασία του εκσυγχρονισμού των υπάρχοντων συστημάτων των βιβλιοθηκών και τόνισε ότι υπάρχει ανάγκη να δημιουργηθούν οι συνθήκες εκείνες που θα επιτρέψουν στα ΑμεΑ να χρησιμοποιήσουν αποτελεσματικά τις υπηρεσίες των βιβλιοθηκών.

Σε μία άλλη ελληνική έρευνα (Χαρούλη, 2012), βρέθηκε ότι σχεδόν μία στις δύο ελληνικές βιβλιοθήκες δεν προθυμοποιούνται να προσφέρουν επαρκείς υπηρεσίες σε ΑμεΑ, και

ιδιαίτερα σε άτομα με προβλήματα όρασης, ενώ εκείνες οι βιβλιοθήκες που παρέχουν τέτοιες υπηρεσίες αντιμετωπίζουν προβλήματα που συνήθως σχετίζονται με την έλλειψη κατάλληλης κατάρτισης και επιμόρφωσης των βιβλιοθηκονόμων για την αποτελεσματική παροχή υπηρεσιών σε ΑμεΑ.

Τα προαναφερόμενα ευρήματα έχουν σημαντικές προεκτάσεις σχετικά με την αντιμετώπιση, την αποδοχή και την εξυπηρέτηση των ατόμων με προβλήματα τυφλότητας, κωφότητας και εν γένει των ΑμεΑ, στις ελληνικές βιβλιοθήκες.

5.3 Αξιοποίηση / Πρακτικές προεκτάσεις της έρευνας

Μία πιθανή θετική εξέλιξη θα ήταν η υιοθέτηση των πρακτικών και των εκβάσεων του επιτυχημένου προγράμματος της Νορβηγίας “The Accessible Library” για τη βελτίωση της προσβασιμότητας των ΑμεΑ στις δημόσιες βιβλιοθήκες (Olsen, 2004), στο πλαίσιο της αύξησης της ικανοποίησης των αναγκών των ΑμεΑ και την εν γένει καλύτερη μόρφωση και καλλιέργειά τους. Βέβαια, ένα τέτοιο εγχείρημα απαιτεί τα κατάλληλα κονδύλια αλλά και οργάνωση και προγραμματισμό έτσι ώστε να αποδώσει καρπούς προς όφελος των ΑμεΑ, στους τέσσερις κύριους άξονες ή θεμελιακά σημεία: της πρόσβασης των ΑμεΑ στις υπηρεσίες των βιβλιοθηκών, στην πρόσβαση των ΑμεΑ στα κτίρια των βιβλιοθηκών, στον σχεδιασμό του χώρου εργασίας και στην τεκμηρίωση του σχεδιασμού του χώρου εργασίας (Olsen, 2004).

Ένα άλλο πρότυπο από διεθνείς προσπάθειες από το οποίο μπορούν να επωφεληθούν οι ελληνικές βιβλιοθήκες είναι το παράδειγμα της Δημόσιας Βιβλιοθήκης του Τορόντο (Toronto Public Library, 2010), η οποία έχει ακολουθήσει και εξελίξει το νορβηγικό πρότυπο και έχει εφαρμόσει ένα ταχύ πρόγραμμα για την παραγωγή γνωστικού υλικού για ΑμεΑ και για κάθε άτομο που αντιμετωπίζει δυσκολίες απέναντι στην ανάγνωση και τη μελέτη, στο πλαίσιο της βέλτιστης εξυπηρέτησης των ΑμεΑ. Οι υπηρεσίες οι οποίες παρέχονται από τη συγκεκριμένη βιβλιοθήκη περιλαμβάνουν όχι μόνο συγγραφή και εκτύπωση με τη μέθοδο Braille, αλλά και παροχή ηχητικού υλικού, διάθεση ηλεκτρονικού υπολογιστή που χρησιμοποιεί το λογισμικό Kurzweil 1000, καθώς και σαρωτή ο οποίος σαρώνει και αναγιγνώσκει το υλικό για άτομα με προβλήματα ακοής και όρασης. Άλλες υλικοτεχνικές υποδομές και υπηρεσίες που παρέχει η Δημόσια Βιβλιοθήκη του Τορόντο είναι το σύστημα CCTV-Print Magnifier που μεγεθύνει το κείμενο μιας σελίδας μέχρι και 50 φορές σε μια οθόνη, το πρόγραμμα Jaws για ηλεκτρονικούς υπολογιστές που αναγιγνώσκει τα έγγραφα και τις ιστοσελίδες καθώς και τις βασικές εντολές και λειτουργίες ενός υπολογιστή, το πρόγραμμα Zoom Text για ηλεκτρονικούς υπολογιστές

το οποίο μεγεθύνει κείμενα και εικόνες, αλλά και ειδική συσκευή τηλεφώνου TTY η οποία πληκτρολογεί τα ηχητικά μηνύματα για άτομα με δυσκολίες όρασης και ακοής (Toronto Public Library, 2010, Scout, 1996).

Σε ό,τι αφορά την βελτιωμένη προσβασιμότητα των ΑμεΑ στους χώρους τη βιβλιοθήκης, πρόβλημα που επισημάνθηκε στην παρούσα έρευνα, η Δημόσια Βιβλιοθήκη του Καναδά έχει εγκαταστήσει ειδικές σημάσεις και διαμορφωμένο χώρο στάθμευσης, ράμπες, καθώς και ειδικά σχεδιασμένες τουαλέτες (Toronto Public Library, 2010). Περαιτέρω, το Καναδικό Πρόγραμμα Βιβλιοθηκών (Canadian Library Program, 2011) έχει πετύχει να εφαρμόσει ένα πρόγραμμα χρηματοδότησης για τις δημόσιες βιβλιοθήκες του Καναδά, το οποίο βελτιώνει την προσβασιμότητα των ΑμεΑ στην πληροφορία και τη γνώση. Αναγνωρίζοντας ότι ένας στους 10 πολίτες έχουν προβλήματα όρασης, κάθε άτομο με προβλήματα όρασης, ακοής και άλλες δυσκολίες μπορεί να δανείζεται δεκάδες χιλιάδες τίτλους βιβλίων τα οποία διατίθενται σε ηχητική μορφή, σε ανάγλυφη μορφή Braille, καθώς και σε υποτιτλισμένα αρχεία βίντεο (Scout, 1996).

Πρωτοβουλίες όπως οι ανωτέρω (Canadian Library Program, 2011, Toronto Public Library, 2010), καταδεικνύουν την ανάγκη διεύρυνσης του συστήματος στις βιβλιοθήκες του κόσμου, όπως και στην Ελλάδα, για την παροχή επιπλέον υπηρεσιών και υλικοτεχνικών υποδομών οι οποίες μπορούν να διευκολύνουν την πρόσβαση των ΑμεΑ στη γνώση, τη μόρφωση και την καλλιέργεια.

Τις τελευταίες δεκαετίες το ελληνικό κράτος έχει πράγματι ευαισθητοποιηθεί απέναντι στα προβλήματα πρόσβασης και συμμετοχής των ΑμεΑ στη γνώση και στην εκπαίδευση αλλά και στην κοινωνία εν γένει. Μία ένδειξη αυτού του γεγονότος είναι η αυξημένη αναγνώριση της ύπαρξης και η παροχή κάποιων προνομίων στους φοιτητές οι οποίοι έχουν οι φοιτητές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης οι οποίοι έχουν ειδικές ανάγκες (ΦμεΑ). Η σημασία της ανταπόκρισης της πολιτείας στις ανάγκες μετακίνησης, και ειδικότερα της εκπαίδευσης και της καλλιέργειας των ΑμεΑ, αλλά και της εν γένει ομαλής τους ένταξης στην κοινωνία, είναι περισσότερο καίρια από ποτέ.

Η παρούσα μελέτη συμβάλλει στην καλύτερη κατανόηση της ικανοποίησης και των συνθηκών που αντιμετωπίζουν τα άτομα με δυσκολίες ή αναπηρίες όρασης και ακοής, και τα ΑμεΑ γενικότερα, κατά την επίσκεψή τους σε ελληνικές βιβλιοθήκες. Μελέτησε τις αντιλήψεις, τις αξιολογήσεις και την ικανοποίησή τους από τις υπηρεσίες των βιβλιοθηκών, τα προβλήματα προσβασιμότητας που αντιμετωπίζουν, καθώς και τις προτάσεις τους για τη βελτίωση της υποστήριξης που τους παρέχουν οι ελληνικές βιβλιοθήκες για την πληροφόρηση, την εκπαίδευση και τη γενικότερη καλλιέργειά τους. Παράλληλα, συντέθηκε

υλικό από προηγούμενες μελέτες που συνοψίζει πρακτικές οι οποίες έχουν εφαρμοστεί σε άλλες χώρες και που εάν ακολουθηθούν μπορούν να ενισχύσουν την υποστήριξη των ΑμεΑ από τις ελληνικές βιβλιοθήκες, αυξάνοντας την προσβασιμότητα και την ικανοποίησή τους από τις υπηρεσίες των βιβλιοθηκών.

5.4 Περιορισμοί και Προτάσεις για Μελλοντική Έρευνα

Κάποιοι από τους περιορισμούς της παρούσας μελέτης είναι οι ακόλουθοι. Συγκεκριμένα, ενώ χρησιμοποιήθηκε μικτή μεθοδολογία με χρήση ποσοτικής και ποιοτικής έρευνα, με τα πλεονεκτήματα που αυτή η προσέγγιση παρέχει, η δειγματοληψία του ποσοτικού μέρους δεν ήταν τυχαία και βασίστηκε στην ευκαιρία ή τη διαθεσιμότητα κατάλληλων ατόμων για ενσωμάτωση στην έρευνα. Συνεπώς, ο βαθμός στον οποίο τα ευρήματα της μελέτης μπορούν να γενικευθούν και να είναι αντιπροσωπευτικά του συνολικού πληθυσμού των ατόμων με προβλήματα ακοής ή όρασης και εν γένει των ΑμεΑ είναι περιορισμένος. Ωστόσο, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι κατά την πορεία υλοποίησης της μελέτης παρουσιάστηκαν σημαντικές δυσκολίες εύρεσης συμμετεχόντων εν καιρώ πανδημίας Covid, με αποτέλεσμα ο αριθμός των συμμετεχόντων να μην είναι ιδιαίτερα μεγάλος, αφού συνολικά περιλάμβανε 61 άτομα με προβλήματα ακοής και όρασης. Σε μελλοντικές μελέτες, προτείνεται η επιστράτευση ενός μεγαλύτερου αριθμού συμμετεχόντων με ΑμεΑ, στο βαθμό στον οποίο κάτι τέτοιο είναι δυνατό, έτσι ώστε να ληφθούν οι στάσεις και οι αντιλήψεις ενός μεγαλύτερου τμήματος των Ελλήνων ΑμεΑ.

Επιπρόσθετα, αν και τα ερωτηματολόγια που σχεδιάστηκαν παρέχουν χρήσιμες γνώσεις σχετικά με την προσβασιμότητα, την αξιολόγηση και την ικανοποίηση των ΑμεΑ σχετικά με τις ελληνικές βιβλιοθήκες, εντούτοις η παρούσα μελέτη περιορίστηκε στην περιγραφική ανάλυση των αποτελεσμάτων, χωρίς να προχωρήσει στον επαγωγικό έλεγχο σχέσεων αιτίας-αιτιατού. Μία ακόμα πρόταση για μελλοντική έρευνα είναι ότι θα είναι ωφέλιμο να βρεθεί κατά πόσο τα χαρακτηριστικά των ΑμεΑ, όπως το φύλο, η ηλικία, το μορφωτικό επίπεδο και ο τύπος ή βαθμός δυσκολιών που αντιμετωπίζονται επηρεάζει την ικανοποίηση και την αξιολόγησή τους για τις υπηρεσίες των ελληνικών βιβλιοθηκών.

Τέλος, ο αριθμός συνεντεύξεων που λήφθηκε ήταν περιορισμένος ενώ τα ερωτήματα της συνέντευξης ήταν δομημένα και δεν επέτρεπαν μεγάλη ανάπτυξη ιδεών από τους συνεντευχθέντες. Σε μελλοντικές μελέτες προτείνεται συνεπώς η λήψη συνεντεύξεων από έναν μεγαλύτερο αριθμό ΑμεΑ, οι οποίες θα είναι ημιδομημένες έτσι ώστε να παρέχουν μεγαλύτερη δυνατότητα στους συνεντευχθέντες να αναπτύξουν ελεύθερα τις απόψεις τους.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4η έκδ.). Washington, DC: Sage.

Joffe, H., & Yardley, L. (2003). Content and thematic analysis. In D. F. Marks & L. Yardley (eds.), *Research methods for clinical and health psychology*, pp. 56-68. London: Sage.

Sperl, B., 2001. Ανάπτυξη υπηρεσιών βιβλιοθήκης προς τα άτομα με προβλήματα όρασης: οδηγός για ελληνικές βιβλιοθήκες, Αυστρία: Karl Franzens University of Graz. Διαθέσιμο στο http://www.lib.uom.gr/accelerate/deliverables/Ttt_gr.doc

[Ημερομηνία πρόσβασης: 10/02/19]

Πολυχρονόπουλος, Β. (2018). Ηλεκτρονική έρευνα για τις υποδομές και τις υπηρεσίες για άτομα με ειδικές ανάγκες στις ελληνικές Ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων [online] Διαθέσιμο σε: <https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox/QgrcJHrnnDLFgQtRhfnwCGsCCKJfzkbqtRB?projector=1&messagePartId=0.1>

[Ημ. Πρόσβασης: 25/01/2019]

Κουλικούρδη, Α. (2009). Οδηγός για βιβλιοθήκες προσβάσιμες σε άτομα με Αναπηρίες [online] Διαθέσιμό: <https://lekythos.library.ucy.ac.cy/bitstream/handle/10797/12800/koulourdi2.pdf?sequence=1>

[Ημερομηνία πρόσβασης: 10/05/19]

Leong, I. C. B. & Higgins, S. E. (2002). Public Library services for wheelchair-bound young people in Singapore. [online] Διαθέσιμο: <http://libres.curtin.edu.au/libres12n1/ChewHiggins.htm>

[Ημ. Πρόσβασης: 10/09/2019]

Ζωντανός, Κ., 2006. Οργάνωση υπηρεσιών βιβλιοθήκης για άτομα με προβλήματα όρασης. Σεμινάριο Βιβλιοθήκης και Προσφορά Υπηρεσιών σε Άτομα με Προβλήματα όρασης, Πάτρα, Απρίλιος.

Read, I. M. (2000). Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. [online] Διαθέσιμο: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A5-2000-0067+0+DOC+PDF+V0//EL>

[Ημ. Πρόσβασης: 10/09/2019].

Scout, W. The accessible Canadian library II: a resource tool for libraries serving people with disabilities. 1996, p. 104 Διαθέσιμο: <http://www.nlc-bnc.ca/9/10/p10-1000-e.html>

[Ημ. πρόσβασης:06/11/2019]

Toronto Public Library (2010). Services for people with disabilities. [online] Διαθέσιμο: <http://www.torontopubliclibrary.ca/accessibility/>

[Ημ. Πρόσβασης: 05/12/2019]

UNESCO(1994), Ορισμός της Δημόσιας ή Λαϊκής Βιβλιοθήκης με βάση τη Διακήρυξη της UNESCO. [online]. Διαθέσιμο: <http://194.63.208.13:4612/%28F927A018FE53973676473F539186658014E39A27BAEE968F%29/ecPortal.asp?id=242&nt=18>

[Ημ. Πρόσβασης: 17/12/2019]

Πώς επηρεάζει ο διαβήτης την όραση (2019)

<https://www.onmed.gr/ygeia/story/373612/pos-epireazei-o-diavitis-tin-orasi>

[Ημ. Πρόσβασης: 25/01/2019]

United Nations human rights (1998). Universal declaration of human rights. [online] Διαθέσιμο: <http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Pages/Language.aspx?LangID=grk>

[Ημ. Πρόσβασης: 05/2/2020]

United Nations. The United Nations and disabled persons – The first fifty years. 2004. Διαθέσιμο: <http://un.org/esa/socdev/enable/dis50y01.htm>

[Ημερομηνία πρόσβασης: 05/02/2020]

Αναπηρία τώρα (2007). Κεφάλαιο Πρώτο: 1.1 Οι Διεθνής Συμβάσεις, Διακηρύξεις και Κανονισμοί Προστασίας Σχετικά με την Αναπηρία [online] Διαθέσιμο: <http://www.disabled.gr/lib/?p=13153>

[Ημ. Πρόσβασης:21/02/2020].

Κουλικούρδη, Α. (2004). Ο Ρόλος των Βιβλιοθηκών στην Εκπαίδευση των ΑμεΑ: Ελληνική & Διεθνής Πραγματικότητα. [online]. Διαθέσιμο: <http://eprints.rclis.org/bitstream/10760/10479/1/%CE%9F%CE%A1%CF%8C%CE%BB%CE%BF%CF%82%CF%84%CF%89%CE%BD%CE%92%CE%B9%CE%B2%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CE%B8%CE%B7%CE%BA%CF%8E%CE%BD%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD%CE%95%CE%BA%CF%80%CE%B1%>

[CE%AF%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7_%CF%84%CF%89%CE%BD_%CE%91%CE%BC%CE%B5%CE%91.pdf](#)

[Ημ. Πρόσβασης: 21/02/2020]

Κουλικούρδη, Α. (2009). Πληροφοριακή Συμπεριφορά των Ατόμων με Αναπηρία (ΑμεΑ) και οι Υποστηρικτικές Τεχνολογίες σε περιβάλλον Βιβλιοθηκών. [online] Διαθέσιμο: <http://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/17257#page/1/mode/2up>

[Ημ. Πρόσβασης: 15/03/2020]

Μενελάου, Μ. (2007). Οδηγός εξυπηρέτησης Ατόμων με Αναπηρία (ΑμεΑ) και Ατόμων με Μειωμένη Κινητικότητα (ΑΜΚ). [online] Διαθέσιμο σε: http://www.visitcyprus.com/media/b2b_gr/Tourism_Services/Odigos_Exypiretisis_Atomon_Anapiria.pdf

[Ημ. Πρόσβασης: 15/03/2020]

Παπαδόπουλος, Δ. (2012). Αντίστροφος ρατσισμός ο χαρακτηρισμός ΑμεΑ. [online] Διαθέσιμο: <http://www.en-gr.com/index.php/el/anthropos/isotita/1063-disabled-reverse-racism>

[Ημ. Πρόσβασης: 15/03/2020]

Φράγκος, Β. (2008). Άτομα με ειδικές ανάγκες. Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Νομικής. [online] Διαθέσιμο σε: http://www.google.gr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CC4QFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.greeklaws.com%2Fpubs%2Fuploads%2F2747.doc&ei=5AR0UpfFMqOv7AbK0IGIDw&usq=AFQjCNGWww0uWtBnFp2xGwbvVSSU23mC0w&sig2=iVUgO2w0oI7e_Udq3c1g&bvm=bv.55819444,d.bGE

[Ημ. Πρόσβασης: 05/05/2020]

Χαρούλη, Μ. (2012). ΑμεΑ & Εκπαιδευτική κατάρτιση βιβλιοθηκονόμων. Αθήνα: ΤΕΙ Αθήνας, Τμήμα Βιβλιοθηκονομίας & Συστημάτων Πληροφόρησης. Πτυχιακή.

Καραχλάνη, Δ., 2001. Υπηρεσίες βιβλιοθήκης για τυφλούς και μερικώς βλέποντες χρήστες: ανάπτυξη στο πλαίσιο Ευρωπαϊκών προγραμμάτων. Ημερίδα "Πρόσβαση στις υπηρεσίες πληροφόρησης και βιβλιοθήκης για τυφλούς και μερικώς βλέποντες, Κύπρος.

Μπασιάς, Μ., 2007. Τυφλοί: νομοθεσία για δημόσιες βιβλιοθήκες και πνευματικά δικαιώματα και προβλήματα. 4ο Διεθνές Συνέδριο "Οι Βιβλιοθήκες-Σταυροδρόμι Πολιτισμών", Θεσσαλονίκη, 17-18 Μαΐου

Παράρτημα – Τίτλος

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

1.Είστε τυφλός εκ γενετής ή δυνητικά τυφλός; ηλικία

2. Επισκέπτεστε βιβλιοθήκες; Αν ναι, πόσο συχνά;

- Κάθε εβδομάδα
- Μία φορά τον μήνα
- Μία φορά το εξάμηνο
- Μία φορά το χρόνο
- Άλλο

3.Τί είδους βιβλιοθήκες επισκέπτεστε?

- Εθνικές βιβλιοθήκες
- Λαϊκές βιβλιοθήκες
- Σχολικές βιβλιοθήκες
- Παιδικές βιβλιοθήκες
- Ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες
- Ειδικές βιβλιοθήκες
- Άλλο

4.Γνωρίζετε ποιές υποστηρικτικές τεχνολογίες είναι διαθέσιμες στις βιβλιοθήκες της περιοχής σας;

- Συσκευές εισόδου-εξόδου Braille
- Εκτυπωτές Braille
- Υλικό και λογισμικό σύνθεσης ομιλίας
- Σαρωτής λογισμικού οπτικής χαρακτήρων (OCR)
- Συσκευές για επικοινωνία με βλέποντες
- Λογισμικό επικοινωνίας
- Μεγέθυνση οθόνης
- Μεγάλη έγχρωμη οθόνη και λογισμικό επιλογής χρωμάτων που χρησιμοποιούνται
- Ακουστικά κεφαλιού
- Υποτιτλισμός
- Άλλο

5.Αν τις γνωρίζατε θα επισκεπτόσασταν πιο συχνά την βιβλιοθήκη;

6.Ποιές επιπλέον υπηρεσίες θα θέλατε να υπάρχουν στις ελληνικές βιβλιοθήκες;

- Εκτύπωση σε μεγάλο μέγεθος

- Μεγέθυνση εντύπου
- Ηλεκτρονικά παραγόμενο έντυπο με χαρακτήρες Braille μεγάλου μεγέθους
- Βιβλία τυπωμένα σε μεγάλο μέγεθος με χαρακτήρες Braille
- Ηχογραφημένες κασέτες
- Σύνθεση ομιλίας
- Απτικοί ανάγλυφοι χάρτες/σχέδια/διαγράμματα
- Πληροφορίες σε βίντεο με υπότιτλους ή νοηματική γλώσσα
- Πληροφορίες μέσω κειμενόφωνου και σε ηλεκτρονικό ταχυδρομείο
- Πληροφορίες στον ιστότοπο της βιβλιοθήκης (οι πληροφορίες ήχου πρέπει επίσης να είναι διαθέσιμες ως κείμενο)
- Εύκολα στην ανάγνωση κείμενα
- Άλλο

7. Υπάρχει κάποια ελληνική βιβλιοθήκη που να σας εξυπηρέτησε με ιδιαίτερα ορθό τρόπο, που να προσομοιάζει με τις βιβλιοθήκες του εξωτερικού;

8. Αν ναι, τι ακριβώς είχε προβλέψει που λείπει από τις λοιπές βιβλιοθήκες;

9.Είναι σημαντικό για εσάς να υπάρχει ένας εξειδικευμένος βιβλιοθηκονόμος;

10.θα ήταν σημαντική για εσάς μια ειδική ξενάγηση για να προσανατολιστείτε στο χώρο;

11.Θεωρείται ότι οι ελλειπείς υποδομές στις βιβλιοθήκες σας στερούν το δικαίωμα στη γνώση;

12. Τι σας εμποδίζει περισσότερο στο να επισκεφτείτε μια βιβλιοθήκη;

13.Τι πιστεύετε ότι θα ήταν σημαντικό να αλλάξει στις βιβλιοθήκες με στόχο να βελτιωθεί η εξυπηρέτησή σας;

- Η πρόσβαση στην βιβλιοθήκη
- Η πρόσβαση στο υλικό
- Η διαμόρφωση του εσωτερικού χώρου της βιβλιοθήκης
- Το ενημερωτικό υλικό
- Οι υπηρεσίες
- Οι συλλογές
- Το προσωπικό
- Άλλο

14.Και μία πιο γενική ερώτηση: Τι θα θέλατε να αλλάξει στην Ελλάδα στα θέματα της κώφωσης/ τυφλότητας;

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΚΩΦΩΝ

1. Φύλο:

- Γυναίκα
- Άνδρας

1.1 Ηλικία:

- 20-29
- 30-39
- 40+

2. Η κώφωση σας είναι:

- Εκ γενετής
- Επίκτητη

3. Επίπεδο γνώσεων:

- Απολυτήριο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
- Πτυχίο, παρακαλώ προσδιορίστε
- Μεταπτυχιακό, παρακαλώ προσδιορίστε
- Διδακτορικό, παρακαλώ προσδιορίστε

4. Επισκέπτεστε Βιβλιοθήκη είτε ακαδημαϊκή είτε δημόσια;

- Ναι (και τα δύο είδη)
- Ναι (ακαδημαϊκή)
- Ναι (δημόσια)
- Όχι (ακαδημαϊκή)
- Όχι (δημόσια)

- Όχι (και τα δύο είδη)

4.1 Αν ναι πόσο συχνά; (από το ένα έως το πέντε, με το πέντε να είναι το καθημερινό)

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

4.2 Αν όχι, για ποιο λόγο δεν την επισκέπτεστε;

- Οικονομικοί λόγοι (χαμηλός προϋπολογισμός της βιβλιοθήκης που περιορίζει την προσβασιμότητα των τυφλών ανθρώπων)
- Πολιτική Βιβλιοθήκης (δεν γίνονται δεκτά ΑμεΑ λόγω έλλειψης εξειδικευμένου προσωπικού)
- Δεν παρέχονται υπηρεσίες για τυφλούς
- Άλλο

5. Συναντάτε δυσκολίες στην επικοινωνία σας στο χώρο της βιβλιοθήκης;

- Ναι
- Όχι

5.1. Πόσο συχνά; (από το ένα έως το πέντε, με το πέντε να είναι το πάντα)

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

5.2 Αν ήταν ευκολότερη η επικοινωνία σας θα επισκεπτόσασταν πιο συχνά τη βιβλιοθήκη;

- Ναι
- Όχι

6.Η Βιβλιοθήκη σας παρέχει υπηρεσίες επικοινωνίας μέσω νοηματικής γλώσσας για Άτομα κωφά;

- Ναι
- Όχι

6.1. Πείτε μας συγκεκριμένα ποιές υπηρεσίες παρέχει:

- Μέθοδος Braille
- Ηλεκτρονικά βιβλία
- Υπολογιστές με δυνατότητα μεγέθυνσης κειμένου και εικόνας
- Δυνατότητα πρόσβασης στο κτίριο για άτομα με κινητικά προβλήματα
- Intellikeys πληκτρολόγιο: χρήσιμο σε άτομα που έχουν κάποια σωματική αναπηρία και δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν ένα τυπικό πληκτρολόγιο Ιχνόσφαιρες
- Μεταφραστές Braille
- Ψηφιακά ομιλούντα βιβλία
- Μετατροπείς κειμένου σε ομιλία
- Οθόνες Braille
- Οθόνες αφής
- Υποτιτλισμό
- Ακουστικά κεφαλιού
- Άλλο

6.2 Για ποιο λόγο θεωρείτε ότι δεν παρέχει υπηρεσίες σε άτομα κωφά;

- Οικονομικοί λόγοι (χαμηλός προϋπολογισμός, δεν υπάρχουν πηγές χρηματοδότησης, κ.τ.λ.)
- Πολιτική Βιβλιοθήκης
- Έλλειψη ενδιαφέροντος από τη διοίκηση της Βιβλιοθήκης
- Το ποσοστό επισκεψιμότητας είναι πολύ χαμηλό
- Άλλο

7. Με βάση την εμπειρία σας στις βιβλιοθήκες θεωρείτε ότι οι βιβλιοθηκονόμοι έχουν λάβει την αναγκαία εκπαίδευση για την εξυπηρέτηση Ατόμων με Αναπηρίες (ΑμεΑ); Με άλλα λόγια σας εξυπηρετούν εξειδικευμένοι επαγγελματίες;

- Ναι
- Όχι

8. Γνωρίζετε για Σεμινάρια Επιμόρφωσης βιβλιοθηκονόμων σχετικά με την παροχή υπηρεσιών προς τους ανθρώπους με προβλήματα ακοής, όπως σχετικά με την εκμάθηση της νοηματικής γλώσσας;

- Ναι
- Όχι

9. Για ποιο λόγο θεωρείτε ότι οι βιβλιοθηκονόμοι δεν λαμβάνουν επιπρόσθετη εκπαίδευση σχετικά με την εξυπηρέτηση ατόμων με προβλήματα ακοής;

- Οικονομικοί λόγοι (χαμηλός προϋπολογισμός, δεν υπάρχουν πηγές χρηματοδότησης, κ.τ.λ.)
- Πολιτική Βιβλιοθήκης
- Έλλειψη ενδιαφέροντος από τη διοίκηση της Βιβλιοθήκης
- Η ευρύτερη στάση της ελληνικής κοινωνίας απέναντι στα άτομα με τυφλότητα
- Το ποσοστό επισκεψιμότητας είναι πολύ χαμηλό

- Άλλο

10. Υπάρχει επαρκής, σαφής και κατάλληλη για ΑμεΑ σήμανση (έντυπος χάρτης Βιβλιοθήκης, κάτοψη κτιρίου, απτικός χάρτης, εικονογραφημένες πληροφορίες και οδηγίες, μεγαλογράμματη γραφή στις ράχες των βιβλίων) στη Βιβλιοθήκη;

- Ναι
- Όχι

10.1 Αν ναι, πώς τις αξιολογείτε από το ένα έως το πέντε με άριστα το πέντε;

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

11. Έχετε επισκεφθεί βιβλιοθήκες στο εξωτερικό;

- Ναι
- Όχι

11.1 Αν ναι, προσέφεραν εξειδικευμένες υπηρεσίες σε άτομα με προβλήματα ακοής;

- Ναι
- Όχι

11.2 Αν ναι, πως ήταν η εμπειρία σας από το 1 έως το 5 (με άριστα το 5);

- 1
- 2

- 3
- 4
- 5

12. Ποιες είναι οι προτάσεις που θα κάνατε για την βελτίωση των ελληνικών βιβλιοθηκών ως προς την εξυπηρέτηση κωφών;

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΤΥΦΛΩΝ

1.Φύλο:

- Γυναίκα
- Άνδρας

1.1 Ηλικία:

- 20-29
- 30-39
- 40+

2. Η τύφλωση σας είναι:

- Εκ γενετής
- Επίκτητη

3.Επίπεδο γνώσεων:

- Απολυτήριο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
- Πτυχίο
- Μεταπτυχιακό

- Διδακτορικό

4 .Επισκέπτεστε Βιβλιοθήκη είτε ακαδημαϊκή είτε δημόσια;

- Ναι (και τα δύο είδη)
- Ναι (ακαδημαϊκή)
- Ναι (δημόσια)
- Όχι (και τα δύο είδη)

4.1 Αν ναι πόσο συχνά; (από το ένα έως το πέντε, με το πέντε να είναι το καθημερινό)

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

4.2 Αν όχι, για ποιο λόγο δεν την επισκέπτεστε;

- Οικονομικοί λόγοι (χαμηλός προϋπολογισμός της βιβλιοθήκης που περιορίζει την προσβασιμότητα των τυφλών ανρθώπων)
- Πολιτική Βιβλιοθήκης(δεν γίνονται δεκτά ΑμεΑ λόγω έλλειψης εξειδικευμένου προσωπικού)
- Δεν παρέχονται υπηρεσίες για τυφλούς
- Άλλο

5.Η Βιβλιοθήκη σας παρέχει υπηρεσίες για Άτομα με Αναπηρίες (ΑμεΑ);

- Ναι
- Όχι
- Όχι όσες θα ήθελα

5.1.Αν ναι, ποιες από τις παρακάτω υπηρεσίες παρέχει;

- Μέθοδος Braille
 - Ηλεκτρονικά βιβλία
 - Υπολογιστές με δυνατότητα μεγέθυνσης κειμένου και εικόνας
 - Δυνατότητα πρόσβασης στο κτίριο για άτομα με κινητικά προβλήματα
 - Intellikeys πληκτρολόγιο: χρήσιμο σε άτομα που έχουν κάποια σωματική αναπηρία και δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν ένα τυπικό πληκτρολόγιο
- Ιχνόσφαιρες
- Μεταφραστές Braille
 - Ψηφιακά ομιλούντα βιβλία
 - Μετατροπείς κειμένου σε ομιλία
 - Οθόνες Braille
 - Οθόνες αφής
 - Υποτιτλισμός
 - Ακουστικά κεφαλιού
 - Άλλο

6. Με βάση την εμπειρία σας στις βιβλιοθήκες θεωρείτε ότι οι βιβλιοθηκονόμοι έχουν λάβει την αναγκαία εκπαίδευση για την εξυπηρέτηση Ατόμων με Αναπηρίες (ΑμεΑ); Με άλλα λόγια σας εξυπηρετούν εξειδικευμένοι επαγγελματίες;

- Ναι
- Όχι
- Θα μπορούσε να είναι καλύτερη

7. Γνωρίζετε για Σεμινάρια Επιμόρφωσης βιβλιοθηκονόμων σχετικά με την παροχή υπηρεσιών προς τους ανθρώπους με προβλήματα όρασης;

- Ναι
- Όχι

8. Για ποιο λόγο θεωρείτε ότι οι βιβλιοθηκονόμοι δεν λαμβάνουν επιπρόσθετη εκπαίδευση σχετικά με την εξυπηρέτηση ατόμων με προβλήματα όρασης;

- Οικονομικοί λόγοι(χαμηλός προϋπολογισμός, δεν υπάρχουν πηγές χρηματοδότησης, κ.τ.λ.)
- Πολιτική Βιβλιοθήκης
- Έλλειψη ενδιαφέροντος από τη διοίκηση της Βιβλιοθήκης

- Η ευρύτερη στάση της ελληνικής κοινωνίας απέναντι στα άτομα με τυφλότητα
- Το ποσοστό επισκεψιμότητας είναι πολύ χαμηλό
- Άλλο

9. Υπάρχουν στη Βιβλιοθήκη σας οι κατάλληλες υποδομές (π.χ. μπάρες, ράμπες, κτλ.) που διευκολύνουν την πρόσβαση των ΑμεΑ στους διάφορους χώρους (γκισέ δανεισμού, βιβλιοστάσια, συλλογές, αναγνωστήρια, χώρος Η/Υ, φωτοτυπικά μηχανήματα, ανελκυστήρες, έξοδοι κινδύνου, τουαλέτες κτλ.) της Βιβλιοθήκης;

- Ναι
- Όχι

9.1 Αν ναι, πώς τις αξιολογείτε από το ένα έως το πέντε με άριστα το πέντε;

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

10. Υπάρχει επαρκής, σαφής και κατάλληλη για ΑμεΑ σήμανση (έντυπος χάρτης Βιβλιοθήκης, κάτοψη κτιρίου, απτικός χάρτης, εικονογραφημένες πληροφορίες και οδηγίες, μεγαλογράμματη γραφή στις ράχες των βιβλίων) στη Βιβλιοθήκη;

- Ναι
- Όχι
-

10.1 Αν ναι, πώς τις αξιολογείτε από το ένα έως το πέντε με άριστα το πέντε;

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

11. Είναι ο εξοπλισμός της Βιβλιοθήκης (φωτοτυπικά μηχανήματα, σαρωτές, κτλ.) εύκολα προσβάσιμος σε ΑμεΑ;

- Ναι

- Όχι

11.1 Αν ναι, πώς τις αξιολογείτε από το ένα έως το πέντε με άριστα το πέντε;

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

12. Έχετε επισκεφθεί βιβλιοθήκες στο εξωτερικό;

- Ναι
- Όχι

12.1 Αν ναι, προσέφεραν εξειδικευμένες υπηρεσίες σε άτομα με προβλήματα όρασης;

- Ναι
- Όχι

12.2 Αν ναι, πως ήταν η εμπειρία σας από το 1 έως το 5 (με άριστα το 5);

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

13. Ποιες είναι οι προτάσεις που θα κάνατε για την βελτίωση των ελληνικών βιβλιοθηκών ως προς την εξυπηρέτηση τυφλών;

*«Θα πρέπει να ξέρουμε όλοι ότι η διαφορετικότητα
κεντάει ένα πλούσιο χαλί, και
πρέπει να καταλάβουμε πως όλοι οι κόμποι του χαλιού
έχουν ισότιμη αξία, ανεξάρτητα
από το χρώμα τους.»*

Maya Angelou, 1928-2014, Αφροαμερικανίδα ποιήτρια.